

Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin sisältyvää korkovähennysoikeuden rajoittamista koskevaa säännöstä muutetaan. Muutokset perustuvat osittain veron kiertämisen estämistä koskevaan direktiiviin.

Esityksen mukaan elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia muutettaisiin direktiiviin perustuen siten, että korkovähennysoikeuden rajoitus koskisi sekä konserniyhteisosapuolille että muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuista korkomenoista. Korkomenojen vähennysoikeuden rajoitus olisi yleinen rajoitus ja sen määrä perustuisi nykyiseen tapaan velallisen elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennyskelpoiset poistot sekä konserniavustuslain mukaiset saadut konserniavustukset ja vähennetty annetut konserniavustukset. Kuten nykyisin, rajoitusta ei sovellettaisi, jos tilanteessa voidaan soveltaa niin sanottua tasevapautusta koskevaa säännöstä.

Kuten nykyisin, korkomenot saataisiin vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Jos nettokorkomenot, joilla tarkoitetaan korkotulot ylittäviä korkomenoja, ovat verovuonna enintään 500 000 euroa, ne voitaisiin vähentää kokonaan. Nettokorkomenojen ylittäessä mainitun euromäärän nettokorkomenot voitaisiin vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia edellä kerrotusta oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta. Prosenttimäärän ylittävät nettokorkomenot eivät olisi vähennyskelpoisia. Tästä poiketen muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuista nettokorkomenoista voisi vähentää 3 000 000 euroa.

Korkovähennysoikeutta rajoittavaa säännöstä ei sovellettaisi, jos verovelvollinen on direktiivissä tarkoitettu itsenäinen yritys tai rahoitusalan yritys. Lisäksi säännöstä ei sovellettaisi korkomenoihin, jotka liittyvät hankkeisiin, joihin on saatu korkotukilainsäädännössä tarkoitettua tukea. Säännöstä ei myöskään sovellettaisi muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuihin korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 tai jotka on aktivoitu ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Lisäksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia muutettaisiin siten, että laissa säädettäisiin korkomenon ja rahoitusalan yrityksen määritelmistä direktiivin mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan, että korkomenojen vähentämistä rajoittavaa säännöstä sovellettaisiin jatkossa elinkeinotulolähteen lisäksi muun toiminnan tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa. Tuloverolakiin ja maatalouden tuloverolakiin lisättäisiin säännökset, joilla viitattaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että korkovähennysoikeuden rajoituksen muutoksesta aiheutuva yhteisöveron verotuottomuutos kompensoitaisiin kunnille verontilityslain 12 §:n mukaisia yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla.

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

HE 150/2018 vp

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa. Yhteisöveron jako-osuuden muutosta sovellettaisiin verovuodesta 2019 tehtäviin verojen tilityksiin.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö.....	5
2.1.1. Nykyinen kansallinen sääntely.....	5
2.1.2. Oikeuskäytäntö.....	7
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	9
2.2.1. Veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi.....	9
2.2.2. Euroopan unionin valtiontukisääntely.....	12
2.3 Ulkomainen lainsäädäntö.....	16
2.4 Nykytilan arviointi.....	22
2.4.1. Yhteisöjen korkomenot ja -tulot Suomessa.....	22
2.4.2. Suomen nykyisen korkovähennysrajoituksen vaikutukset.....	27
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	28
3.1 Tavoitteet.....	28
3.2 Yleistä toteuttamisvaihtoehdoista.....	29
3.3 Toteuttamisvaihtoehdot pakollisten määräysten osalta.....	30
3.3.1. Säännöksen soveltaminen yhteisöverovelvollisiin ja henkilöyhtiöihin.....	31
3.3.2. Rajoituksen soveltaminen kaikkiin korkomenoihin.....	31
3.3.3. Rajoituksen soveltaminen kaikissa tulolähteissä.....	32
3.3.4. Koron käsite.....	33
3.3.5. Vähennyskelpoisen korkomenon enimmäismäärä.....	39
3.4 Toteuttamisvaihtoehdot vapaaehtoisten määräysten osalta.....	40
3.4.1. Euromääräinen raja vähennyskelpoisille korkomenoille.....	40
3.4.2. Itsenäiset yritykset.....	42
3.4.3. Infrastruktuurihankkeet.....	43
3.4.4. Vanhojen lainojen siirtymäsäännös.....	48
3.4.5. Tasevertailuun perustuva poikkeus.....	49
3.4.6. Vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrän laskenta yhtiö- tai konsernitasolla.....	50
3.4.7. Laskentapohja.....	51
3.4.8. Jaksotus.....	51
3.4.9. Rahoitusalan poikkeus.....	51
3.5 Ehdotetut muutokset.....	59
3.5.1. Konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä.....	59
3.5.2. Muille kuin konserniyhteisosapuolille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä.....	61
3.5.3. Esimerkki korkovähennysrajoituksen laskennasta ehdotettuun malliin perustuen 63	
3.5.4. Korkomenojen vähennyskelpoisuus muun toiminnan tulolähteessä ja maatalouden tulolähteessä.....	63
3.5.5. Yhteisöveron jako-osuudet.....	64
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	64

HE 150/2018 vp

4.1	Taloudelliset vaikutukset	64
4.1.1.	Vaikutusarvioinnin rajaukset	65
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	67
4.3	Vaikutukset verovelvollisille	67
4.3.1.	Vaikutukset elinkeinotoiminnan tulolähteessä ilman siirtymäsäännöstä	67
4.3.2.	Siirtymäsäännöksen vaikutus	70
4.3.3.	Muun toiminnan tulolähde	70
4.3.4.	Valtion tukema sosiaalinen asuntotuotanto.....	73
4.3.5.	Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt.....	74
4.3.6.	Maatalouden tulolähde	74
4.3.7.	Vaikutukset investointeihin ja kasvuun	75
5	ASIAN VALMISTELU	76
6	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	78
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT		79
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	79
1.1	Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	79
1.2	Laki maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta	97
1.3	Laki tuloverolain muuttamisesta	97
2	VOIMAANTULO.....	98
LAKIEHDOTUKSET		99
1.	Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	99
2.	Laki maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta	103
3.	Laki tuloverolain 58 ja 124 §:n muuttamisesta	104
4.	Laki verontilityslain 12 §:n muuttamisesta	105
LIITTEET		106
RINNAKKAISTEKSTIT		106
1.	Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	106
2.	Laki maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta	113
3.	Laki tuloverolain 58 ja 124 §:n muuttamisesta	114
4.	Laki verontilityslain 12 §:n muuttamisesta	115

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

OECD:ssä ja EU:ssa on viime vuosina pyritty usein erilaisin toimin rajoittamaan yritysten aggressiivista verosuunnittelua. OECD:ssä käynnistettiin vuonna 2013 BEPS- hanke (Base Erosion and Profit Shifting), jonka tarkoituksena on rajoittaa aggressiivisesta verosuunnittelusta sekä valtioiden välisestä verokilpailusta johtuvaa yhteisöveropohjan rapautumista. Hankkeen loppuraportit julkaistiin syyskuussa 2015. Myös EU:ssa on toteutettu useita toimia aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron ehkäisemiseksi. Yksi näistä toimista on 12 päivänä heinäkuuta 2016 annettu direktiivi (EU) 2016/1164 sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta, jäljempänä veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi.

Veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin tavoitteena on BEPS-hankkeeseen sisältyvien OECD:n suositusten 2, 3 ja 4 sekä eräiden muiden toimien koordinoitu täytäntöönpano EU:ssa. Direktiivin taustalla on komission 17 päivänä kesäkuuta 2015 esittämä oikeudenmukaista ja tehokasta yhtiöverojärjestelmää koskeva toimintasuunnitelma (COM(2015) 302 final). Direktiivin kohteena ovat tilanteet, joissa verovelvolliset pyrkivät alentamaan verojaan ja toimivat lain tarkoituksen vastaisesti käyttämällä hyväkseen kansallisten verojärjestelmien eroja. Direktiivissä säädetään täytäntöönpanotavaksi säännökset korkojen vähennysoikeuden rajoittamisesta, maastapoistumisverotuksesta ja hybridijärjestelyistä sekä yleinen väärinkäytöksiä koskeva sääntö ja ulkomaisia välyhteistöjä koskeva sääntely. Direktiivi sisältää sääntelyn vähimmäistason, joka jäsenvaltioiden on kyseisissä asioissa pantava täytäntöön. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus säätää asioista tätä minimisääntelyä tiukemmin.

Direktiivin korkovähennysrajoitusta koskeva sääntely on direktiivin 11 artiklan mukaan saatettava jäsenvaltioissa kansallisesti voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018. Sääntelyä on sovellettava 1 päivästä tammikuuta 2019.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö

2.1.1. Nykyinen kansallinen sääntely

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968, *elinkeinoverolaki*) 7 §:n mukaan elinkeinotoiminnan menojen vähennysoikeus on lähtökohtaisesti laaja. Lain mukaan vähennyskelpoisia ovat tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Säännöksen nojalla esimerkiksi korkomenot ovat lähtökohtaisesti laajasti vähennyskelpoisia.

Koroksi katsotaan verotuksessa yleensä suoritukset, jotka ovat tosiasialliselta luonteeltaan korvausta vieraasta pääomasta. Elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan erityissäännöksen mukaan elinkeinotoiminnasta johtuneen velan korko on vähennyskelpoinen silloinkin, kun korko riippuu liikkeen tuloksesta. Korko jaksotetaan elinkeinoverolain 23 §:n mukaan kuluksi sille verovuodelle, jolta se suoritetaan. Vähennyskelpoisen koron tulee olla markkinaehtoinen eli sen tulee vastata riippumattomien osapuolten välistä korkoa. Koron määrään ja maksuun voidaan soveltaa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995, *verotusmenettelylaki*) 31 §:n mukaista siirtohinnoitteluoikaisua, kun velkoja ja velallinen ovat etuyhteydessä, velkasuhteessa on sovellettu ehtoja, jotka poikkeavat riippumattomien osapuolten välisistä ehdoista ja verovelvollisen verotettava tulo on sovellettujen ehtojen takia

HE 150/2018 vp

jäänyt pienemmäksi tai tappio muodostunut suuremmaksi kuin se olisi ollut, jos poikkeavaa hinnoittelua ei olisi sovellettu.

Koron vähennyskelpoisuutta arvioitaessa voidaan soveltaa myös verotusmenettelylain 28 §:n säännöstä veron kiertämisestä. Säännöstä sovelletaan, kun olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta sekä silloin, kun kauppahinta, muu vastike tai suoritusajankohta on sopimuksessa määrätty tai muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti suoritettavasta verosta vapautumisen tarkoituksessa.

Korkomenojen vähennysoikeutta rajaava erityissäännös

Elinkeinoverolain 18 a §:ään sisältyy erityissäännös korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamisesta. Säännöstä sovelletaan yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden sekä näitä vastaavien ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden verotuksessa Suomessa. Rajoitus soveltuu sekä välittömästi että välillisesti etuyhteykseltä otettujen lainojen korkomerkkeihin. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä ei ole veronkiertotarkoitus. Säännös ei estä verotusmenettelylain 28 §:n veron kiertämistä koskevan säännöksen tai verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisuun koskevan säännöksen soveltamista korkomenojen vähentämistä arvioitaessa.

Elinkeinoverolain 18 a §:n säännöstä ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun luottolaitokseen, sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan yritykseen, vakuutuslaitokseen tai sen omistusyhteisöön, rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisöön eikä eläkelaitokseen. Elinkeinoverolain 18 a §:n säätämisen jälkeen luottolaitostoiminnasta annettu laki (121/2007) on kumottu lailla 610/2014, jolla pantiin täytäntöön Basel III -uudistukseen perustuvat EU:n luottolaitoksia koskeva direktiivi 2013/36/EU ja niiden vakavaraisuutta koskeva asetus (EU) N:o 575/2013. Konsolidointiryhmällä tarkoitetaan voimassa olevan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014, *luottolaitoslaki*) 16 §:n mukaan konsernia, jonka muodostavat emoyhtiönä oleva luottolaitos tai ulkomainen luottolaitos tai näiden emoyrityksenä oleva muu omistusyhteisö kuin sijoituspalveluyritys sekä emoyrityksen tytäryritykset. Tytäryrityksiä ovat luottolaitokset, ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset tai sijoituspalveluyritykseen rinnastettavat ulkomaiset yritykset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Määritelmä vastaa aiemmin voimassa ollutta säännöstä. Vakuutus- ja eläkelaitoksia ovat muun muassa vakuutusyhtiöiden lain (521/2008) mukaiset vakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutuskassat, eläkekassat, työeläkekassat sekä eläkesäätiöt.

Korkomenojen vähentämistä koskeva 18 a §:n rajoitus ei koske myöskään yhtiöiden muun toiminnan tulolähdettä eikä maatalouden tulolähdettä. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden tuloa verotetaan tavallisesti muun toiminnan tulolähteessä, jolloin rajoitusta ei sovelleta.

Korkomenot ovat elinkeinoverolain 18 a §:n mukaan täysimääräisesti vähennyskelpoisia korkotulojen määrää vastaavilta osin. Lisäksi korkomenot ovat täysimääräisesti vähennyskelpoisia silloin, kun nettokorkomenot ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen määrä sisältää tällöin sekä etuyhteydessä oleville osapuolille että muille kuin etuyhteysosapuolille suoritettavat nettokorkomenot. Rajoitus perustuu koron maksajan elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot, verotuksessa vähennettävät poistot ja konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986, *konserniavustuslaki*) mukaisesti saatu nettokonserniavustus. Elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitetaan verotettavaa tulosta ennen tuloveroja ja muita vähennyskeltottomia veroja.

HE 150/2018 vp

Korkomenot, jotka ylittävät korkotulot, voidaan 18 a §:n mukaan vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia elinkeinotoiminnan tuloksesta huomioon ottaen mainitut lisäykset ja vähennykset. Prosenttimääräisen rajan ylittävät nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia, jolloin vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrä voi jäädä myös alle 500 000 euron. Kuitenkin kaikki muille kuin etuyhteysosapuolille suoritettavat korkomenot ovat vähennyskelpoisia ja vähennyskelvottomien nettokorkomenojen enimmäismäärä on etuyhteysyritysten välisten nettokorkomenojen määrä.

Elinkeinoverolain 18 a §:n säännös ei rajoita korkomenojen vähennyskelpoisuutta, jos korkoja ei makseta lainkaan etuyhteisyriyksille. Etuyhteyden olemassaolo määritetään velkasuhteen osapuolten välisen määräysvallan perusteella. Osapuolet ovat etuyhteydessä silloin, kun velkasuhteen osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa. Määräysvalta määritetään samoin kuin verotusmenettelylain 31 §:ssä, jonka mukaan osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli 50 prosentin osuuden toisen osapuolen pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Määräysvalta voi kyseisen säännöksen mukaan perustua myös toisen osapuolen oikeuteen nimittää yli puolet toisen osapuolen hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenistä. Osapuolella voi olla määräysvalta toisessa osapuolella myös silloin, kun niitä johdetaan yhteisesti tai osapuoli muutoin tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Niin sanotun tasevapautussäännöksen mukaan elinkeinoverolain 18 a §:n säännös ei rajoita korkomenojen vähennyskelpoisuutta myöskään silloin, kun verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Konsernitaseella tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista vahvistettua tasetta, jolla viitataan koko konsernin taseeseen, johon sisältyvät kaikki konserniyhtiöt.

Vapautusta sovelletaan vain silloin, kun konsernitase on laadittu jossakin EU-valtiossa, Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva tuloverosopimus. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on EU-valtion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen.

Verovuoden vähennyskelvottomat nettokorkomenot voidaan 18 a §:n mukaan vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa. Aikaisempien verovuosien vähennyskelvottomia nettokorkomenoja voidaan vähentää seuraavina vuosina ilman aikarajaa.

2.1.2. Oikeuskäytäntö

Korkovähennysrajoituksen soveltamistilanteista on muodostunut jo jonkin verran oikeuskäytäntöä. Säännöstä on sovellettu verovuodesta 2014. Julkaistussa oikeuskäytännössä on käsitelty eniten tasevapautussäännöstä koskevan elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentin soveltamiseen liittyviä kysymyksiä.

Säännöksen soveltamisalaa on käsitelty esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) vuosikirjapäätöksessä KHO 2015:37, jossa katsottiin, että korkomenojen vähennysoikeuden rajoitussäännöstä sovellettiin yhtiön elinkeinoverolain 19 a §:ssä tarkoitettua kokonaishoitopalvelun tuottamisesta aiheutuviin korkomenoihin, joihin sovellettiin

HE 150/2018 vp

elinkeinoverolain 27 c §:n jaksotussäännöstä. Päätöksellään KHO pysytti keskusverolautakunnan (KVL) ratkaisun, jonka perusteluissa oli todettu muun ohella, että rakennusaikaisten korkomenojen jaksottamista koskevalla säännöksellä ei ole vaikutusta vähennyskelpoisten korkomenojen määrään.

KVL:n ratkaisussa 25/2013 oli taas kyse tilanteesta, jossa yhtiö aikoi hankkia lisärahoitusta niin sanotun sale and leaseback -järjestelyn avulla. Ennakkoratkaisun mukaan leasingmaksut eivät olleet elinkeinoverolain 18 a §:ssä tarkoitettuja suorituksia, joten niihin ei tullut soveltaa mainittua säännöstä. KHO ei muuttanut ratkaisua.

Vuosikirjapäätöksessä KHO 2015:11 oli kyse tilanteesta, jossa yhtiön erillistilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot ylittäneistä poistoista kertynyt poistoero esitettiin taseessa erillisenä eränä kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaisesti. Yhtiö kuului konserniin, jossa konsernitilinpäätös laadittiin kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja poistoero laskennallisella verovelalla vähennettynä merkittiin taseessa omaan pääomaan. KVL oli katsonut, että yhtiöllä oli oikeus oikaista tilinpäätöstä tältä osin tasevertailua varten. KHO kumosi KVL:n ratkaisun ja katsoi, että verrattaessa yhtiön oman pääoman ja vahvistetun tilinpäätöksen mukaisen taseen loppusumman suhdetta vahvistetun konsernitaseen vastaavaan suhdeluokkaan ei yhtiön tilinpäätökseen merkittävää poistoeroa vähennettynä laskennallisella verovelalla voitu lukea oman pääoman eräksi. Perusteluissaan KHO totesi muun muassa, että säännöksen sanamuodosta, joka oli toistettu myös hallituksen esityksen perusteluissa, ei ollut perusteita poiketa yleisluontoisen säännöksen tarkoitusta koskevan hallituksen esityksen maininnan perusteella, kun säännöksessä on yksiselitteisesti säädetty siitä, miten tasevertailu tehdään. Ratkaisun lyhennelmässä mainitussa KHO:n päätöksessä (KHO 14.1.2016 taltio 64) katsottiin vastaavasti, ettei yhtiön omaa pääomaa voitu oikaista asuintalovaruksen johdosta.

KHO:n julkaisemassa lyhyessä ratkaisuselosteessa (KHO 24.6.2015 taltio 1784) oli kyse rahastorakenteesta, jossa luxemburgilaisen sijoitusrahaston perustama holdingyhtiö X S.à r.l. omisti enemmistön suomalaisen A Oy:n osakkeista ja oli näin ollen A Oy:n emoyhtiö. A Oy omisti kokonaan B Oy:n osakkeet ja B Oy puolestaan omisti C Oy:n osakkeet. A Oy oli laatinut Suomen kirjanpitolain mukaisen konsernitilinpäätöksen. KVL:lle tehdyn ennakkoratkaisuhakemuksen mukaan X S.à r.l. ei ollut Luxemburgin kansallisen lainsäädännön mukaan velvollinen laatimaan sellaista tilinpäätöstä, johon olisi tullut sisällyttää suomalaiset yhtiöt. KHO katsoi, että A Oy:n ja tytäryhtiöiden muodostama konserni oli X S.à r.l:n alakonserni. A Oy:n laatimaa alakonsernin konsernitilinpäätöstä ei voitu pitää elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettuna konsernitilinpäätöksenä. Julkaisemattomassa ratkaisussa (KHO 24.6.2017 taltio 1785) oli kyse samantyyppisestä tilanteesta, ja myös siinä KHO katsoi, että suomalaiset yhtiöt muodostivat alakonsernin, jonka konsernitilinpäätöstä ei voitu käyttää tasevertailussa.

KVL:n ratkaisussa 10/2014 taas katsottiin, että kaupunki ei julkisyhteisönä ollut kirjanpitolain säännösten mukaan kirjanpitovelvollinen eikä siten sellainen emoyritys, jolla olisi velvollisuus laatia kirjanpitolaissa tarkoitettu konsernitilinpäätös. Näin ollen kaupungin enemmistöomistuksessa olleen energiakonsernin emoyhtiön laatimaa konsernitasetta pidettiin näissä olosuhteissa lainkohdassa tarkoitettuna konsernitaseena.

KVL on julkaissut vuonna 2017 kaksi uutta pääomarahastorakenteita ja tasevertailua koskevaa ratkaisua. Ratkaisussa 15/2017 oli kyse Guernseyn saarelle rekisteröidyn limited partnership -muotoisen rahaston hankkimasta suomalaisesta konsernista. Rahasto omisti noin 60 prosenttia C-konserniin kuuluvan B Oy:n osakekannasta. B Oy puolestaan omisti A Oy:n osakekannan, ja A Oy omisti C-konsernin tytäryhtiöt. Kun otettiin huomioon hakemusasiakirjoissa esitetty

HE 150/2018 vp

selvitys B Oy:n asemasta kyseisessä omistusrakenteessa sekä sen omistajana toimivan rahaston käyttämä määräysvalta ja käytetty rahoitusrakenne, KVL katsoi, että B Oy:n laatimaa konsernitasetta oli hakemuksessa kuvatuissa olosuhteissa pidettävä hallituksen esityksessä (HE 146/2012 vp) tarkoitettuna alakonsernin taseena. Rahasto ei Guernseyn lainsäädännön mukaan ollut kirjanpitovelvollinen, eikä Suomen ja Guernseyn välillä ollut solmittu elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettua verosopimusta. Ottaen huomioon nämä ja muut hakemuksessa esitetyt seikat, KVL katsoi, että hakemuksessa kuvatuissa olosuhteissa ei ollut esitetty sellaista koko konsernin tasetta, johon A Oy:n erillistaseen oman pääoman ja taseen loppusumman perusteella laskettavaa suhdelukua voitaisiin elinkeinoverolain 18 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla verrata. KHO hylkäsi yhtiön tekemän valituksen vuosikirjapäätöksellään KHO 2018:2.

Ratkaisussa 42/2017 oli taas kyse tilanteesta, jossa rahasto oli suomalainen kommandiittiyhtiö. Hakemuksen mukaan kommandiittiyhtiö oli kirjanpitovelvollinen, mutta se ei kirjanpitolaain 6 luvun 1 §:n 6 momentin sekä saman luvun 3 §:n säännösten nojalla laatinut konsernitilinpäätöstä, koska rahaston yrityshankinnat eivät olleet pysyviä ja hankittavat yritykset oli tarkoitettu edelleen luovutettaviksi. Kommandiittiyhtiön mahdollisesti perustaman yhtiön laatimaa konsernitilinpäätöstä ei voitu pitää tasevertailusäännöksessä tarkoitettuna konsernitilinpäätöksenä. KHO hylkäsi KVL:n päätöksestä tehdyn valituksen (KHO 10.1.2018 taltio 65, julkaisematon).

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

2.2.1. Veron kiertämisen estämistä koskeva direktiivi

Korkovähennysoikeuden rajoittamisesta säädetään direktiivin ((EU) 2016/1164) 4 artiklassa. Direktiivi sisältää lisäksi yleiset säännökset direktiivin soveltamisalasta artiklassa 1 sekä artiklassa 3 mahdollisuuden säätää kansallisessa lainsäädännössä direktiivistä poikkeavia säännöksiä. Artiklassa 2 on lisäksi säädetty direktiivissä käytetyistä määritelmistä. Näitä yleisiä säännöksiä sovelletaan direktiivin muiden artiklojen ohella.

Muutamia direktiivin säännöksiä on muutettu toisella veron kiertämisen estämistä koskevalla direktiivillä (EU) 2017/952 (Neuvoston direktiivi direktiivin (EU) 2016/1164 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse verokohtelun eroavuuksista kolmansien maiden kanssa). Korkomenojen vähentämistä koskevan rajoituksen kannalta merkitystä on lisäyksillä, jotka on tehty 2 artiklan 10 kohtaan, 4 artiklan 5 kohdan a alakohdan ii alakohdan muutoksella sekä 4 artiklan 8 kohdan muutoksella.

Soveltamisala

Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiiviä sovelletaan kaikkiin verovelvollisiin, jotka ovat yhteisöverovelvollisia yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa. Lisäksi direktiiviä sovelletaan jäsenvaltioissa sijaitseviin kiinteisiin toimipaikkoihin. Direktiiviä ei ole rajattu koskemaan vain rajat ylittäviä tilanteita, vaan sääntely koskee myös täysin kotimaisia tilanteita silloin, kun muut soveltamisedellytykset täyttyvät. Tällä on merkitystä korkovähennysten rajoittamista koskevan säännöksen ja artiklassa 6 säädetyn yleisen veronkiertosäännöksen kannalta.

Jäsenvaltioiden on mahdollista kansallisesti säätää direktiivin kattamista toimenpiteistä tiukemmin kuin direktiivi edellyttää. Direktiivin sääntely muodostaa 3 artiklan mukaan sääntelyn minimitason.

HE 150/2018 vp

Korkovähennysten rajoittamisesta koskevassa 4 artiklassa on omaksuttu malli, joka vastaa rakenteeltaan Suomessa nykyisin sovellettua mallia, mutta poikkeaa siitä yksityiskohdissa. Säännös koskee 2 artiklan 1 kohdan mukaan laajasti erilaisia korkona pidettäviä ja sitä vastaavia sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle ei ole rajattu esimerkiksi pankkilainoista maksettavia korkoja, vaan säännöstä sovelletaan samalla tavalla sekä etuyhteydessä olevalle osapuolelle suoritettaviin korkoihin että muille suoritettaviin korkoihin.

Jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus rajata soveltamisalan ulkopuolelle muutamia tilanteita, joissa aggressiivisen verosuunnittelun riskin on arvioitu olevan vähäisempi. Tällaisista soveltamisalan poikkeuksista on säädetty artiklan 4 kohdissa 3 ja 4 koskien itsenäisiä yrityksiä ja infrastruktuurihankkeita. Soveltamisalasta tehtäviä poikkeuksia on direktiivin johdantokappaleessa 8 perusteltu myös tarpeella vähentää säännöksistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja helpottaa uuteen sääntelyyn siirtymistä.

Artiklan 4 kohdan 3 a) mukaan jäsenvaltiolla on mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle enintään kolmen miljoonan euron suuruiset nettokorkomenot. Euromääräinen raja on mahdollista säätää niin sanotuksi safe harbour -säännökseksi, jolloin nettokorkomenot olisivat vähennettävissä säädettyyn euromäärään asti, vaikka niitä olisi tätä määrää enemmän.

Artiklan 4 kohdassa 3 b) on annettu mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle niin sanotut itsenäiset yritykset (itsenäiset yksiköt), jotka eivät ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa.

Artiklan 4 kohdassa 4 a) on säädetty siirtymäsäännöksestä, jonka mukaan vähennyskelpoisuutta rajoittavaa uutta säännöstä ei tarvitse soveltaa niin sanottuihin vanhoihin lainoihin, joilla tarkoitetaan ennen 17 päivänä kesäkuuta 2016 otettuja lainoja. Poikkeusta ei kuitenkaan voida soveltaa tällaisiin lainoihin siltä osin kuin niiden ehtoja sittemmin muutetaan.

Artiklan 4 kohdan 4 b) mukaan soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää myös lainat, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita. Poikkeus edellyttää hankkeen toteuttajan, vieraan pääoman menojen ja varojen sekä tulojen olevan unionissa. Lisäksi edellytetään, että infrastruktuurihankkeella tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista yleisen edun mukaista omaisuutta.

Jäsenvaltioille on lisäksi annettu mahdollisuus jättää soveltamisalan ulkopuolelle myös rahoitusalan yritykset. Poikkeus koskee myös muun toimialan konserniin kuuluvia yksittäisiä rahoitusalan yrityksiä. Direktiivin 2 artiklan 5) kohdan määritelmän mukaan rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan esimerkiksi luottolaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, vakuutusyrityksiä ja eläkelaitoksia. Direktiivin johdantokappaleen (9) mukaan näillä toimialoilla on erityispiirteitä, jotka tulisi ottaa huomioon, mikäli korkovähennysten rajoittamista koskeva säännös ulotetaan niihin. Direktiivin hyväksymisen hetkellä tarkastelu korkovähennysten rajoittamista koskevan sääntelyn vaikutuksesta rahoitusalan yrityksiin oli vielä kesken OECD:n BEPS-hankkeen toimenpiteessä 4. Tarkastelun keskeneräisyyden vuoksi direktiivissä todettiin, ettei asiasta toistaiseksi ole mahdollista säätää direktiivissä. OECD julkaisi joulukuussa 2016 toimenpiteen 4 osalta päivitetyn raportin (Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, Action 4 - 2016 Update), jossa on käsitelty korkovähennysten rajoitusta koskevan sääntelyn soveltamista rahoitusalan yrityksiin. Raportissa tarkastellaan rahoitusalan yrityksiin kohdistuvien vakavaraisuusvaateiden ja muun sääntelyn merkitystä korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn kannalta.

Poikkeukset tarkoittavat jäsenvaltioille myönnettyjä sääntelyoptioita. Poikkeuksia ei ole pakko toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitason periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Vähennyskelpoisen koron määrä lasketaan direktiivin 4 artiklan 1 kohdan kaavamaisen säännöksen perusteella. Säännös rajaa korkojen vähennysoikeutta tuloslaskelmaan perustuvan tunnusluvun mukaan. Vähennysoikeus määräytyy verovelvollis- ja verovuosiakohtaisesti kyseisen kauden tuloksen pohjalta. Säännöksen mukaan verovelvollisen korkomenoista voidaan vähentää määrä, joka vastaa enintään 30 prosenttia verovelvollisen niin sanotusta EBITDA-tuloksesta eli tuloksesta ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization). EBITDA lasketaan lisäämällä verovelvollisen verotettavaan tuloon verotuksessa oikaistut vieraan pääoman menot sekä poistot ja kuoletukset. Verovapaat tulot eivät sisälly EBITDA:aan.

Direktiivin johdantokappaleen 6 mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus laskea artiklassa mainitun EBITDA:n sijaan muu verovelvollisen tulokseen perustuva luku, jonka perusteella vähennyskelpoisten korkomenojen määrä lasketaan. Tällaisen tulokseen perustuvan luvun tulee kuitenkin direktiivin minimiperiaatteen mukaisesti olla alempi kuin artiklan nojalla laskettava EBITDA:n määrä. Johdantokappaleessa mainitaan mahdollisuus sitoa vähennyskelpoinen määrä esimerkiksi tulokseen ennen korkoja ja veroja (EBIT), jota muokataan siten, että se on verrattavissa EBITDA-perusteiseen määrään.

Johdantokappaleen 7 mukaan jäsenvaltioilla on vähennyskelpoisten korkomenojen määrää laskettaessa mahdollisuus ottaa huomioon samassa valtiossa sijaitsevien konserniyhtiöiden verotuksessa mahdollisesti soveltuvat tuloksentasausäännökset.

Jäsenvaltioille on kohdassa 1 annettu mahdollisuus säätää, että vähennysoikeuden ja EBITDA:n määrä voidaan laskea koko konsernin tasolla. Tällöin myös edellä käsitelty artiklan 4 kohdassa 3 a) tarkoitettu kolmen miljoonan euron raja koskee koko konsernia yhteensä. Poikkeus koskee sekä tilanteita, joissa konsernia verotetaan kansallisessa konsolidointijärjestelmässä että tilanteita, joissa konserniin kuuluvia yrityksiä verotetaan kansallisessa järjestelmässä erillisinä verovelvollisina. Viimeksi mainitussa tilanteessa option säätäminen edellyttäisi käytännössä, että erikseen säädettäisiin koko konsernin verotuksellisen EBITDA:n laskemisesta sekä laskennan tuloksena saadun vähennyskelpoisen koron jakautumisesta verotuksessa eri yhtiöille.

Artiklan 4 kohdassa 5 a) jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää korot kokonaan vähennyskelpoisiksi niin sanotun tasevertailutestin perusteella. Testi tehdään vertailemalla konserniyhtiön tasetta koko konsernin taseeseen. Poikkeusmahdollisuus koskee vain verovelvollisia, jotka kuuluvat liikekirjanpidolliseen konserniin. Poikkeussäännöksen mukaan verovelvollisen korot ovat kokonaan vähennyskelpoisia, jos verovelvollinen osoittaa, että sen oman pääoman osuus sen kokonaisvaroista on vähintään yhtä suuri kuin konsernin vastaava osuus. Edellytyksen katsotaan täyttyvän, jos verovelvollisen suhdeluku on enintään kaksi prosenttia alhaisempi kuin konsernin vastaava luku. Lisäksi edellytetään, että kaikki varat ja velat arvostetaan käyttäen samaa menetelmää kuin kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai jäsenvaltion kansallisen tilinpäätösjärjestelmän mukaisesti laaditussa konsernitiilinpäätöksessä.

HE 150/2018 vp

Artiklan 4 kohdassa 5 b) jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus säätää vähennyskelpoiseksi pääsäännön perusteella laskettua määrää suurempi määrä korkoja. Kohdissa 5 a) ja b) säädetyt poikkeukset ovat keskenään vaihtoehtoisia sääntelymahdollisuuksia. Myös 5 b) kohdan poikkeusmahdollisuus koskee vain verovelvollisia, jotka kuuluvat liikekirjanpidolliseen konserniin. Kohdassa 5 b) säädetyt poikkeuksen mukaan vähennyskelpoisten korkojen määrää laskettaessa ensin määritetään koko konsernin vähennyskelpoinen osuus sen korkomenoista jakamalla konsernin muille kuin etuyhteysosapuolille suorittamat menot konsernin EBITDA:lla. Näin saatu suhdeluku määrittää verovelvollisen vähennyskelpoisten korkomenojen osuuden, joka lasketaan verovelvollisen EBITDA:n perusteella. OECD julkaisi joulukuussa 2016 BEPS-toimenpiteen 4 osalta päivitetyn raportin, jossa on tarkemmin käsitelty tällaista poikkeussäännöstä.

Myös vähennyskelpoisen koron laskennan osalta direktiivissä säädetyt poikkeukset tarkoittavat jäsenvaltioille myönnettyjä sääntelyoptioita. Poikkeuksia ei ole pakko toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitason periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

Vähennyskelvottomien korkomenojen ja käyttämättömän EBITDA:n jaksottaminen

Jäsenvaltioille on 4 artiklan kohdassa 6 annettu mahdollisuus säätää vähennyskelvottomien korkomenojen ja käyttämättömän korkokapasiteetin eli käyttämättömän EBITDA:n jaksottamisesta tuleville verovuosille. Direktiivi sisältää kolme keskenään vaihtoehtoista sääntelymallia jaksottamiseen. Jaksotettuja nettokorkomenoja vähennettäessä on kuitenkin aina noudatettava kullekin verovuodelle lasketun vähennyskelpoisten nettokorkomenojen enimmäisraja.

Kohdassa 6 a) esitetyn option mukaan verovuonna vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan vähentää tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta. Kohdassa 6 b) esitetyn vaihtoehtoisen mallin mukaan verovuonna vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan siirtää eteenpäin tai taaksepäin. Vähennys voidaan säännöksen mukaan tehdä tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta, minkä lisäksi ne on mahdollista vähentää enintään kolmen aikaisemman verovuoden verotuksessa.

Kohdassa 6 c) esitetyn kolmannen vaihtoehdon mukaan vähentämättä jääneet nettokorkomenot voidaan vähentää tulevana verovuosina ilman aikarajoitusta, minkä lisäksi verovuonna käyttämättä jäänyt korkokapasiteetti voidaan käyttää enintään seuraavan viiden verovuoden aikana. Käyttämättömällä korkokapasiteetilla tarkoitetaan tietyn verovuoden laskennallista korkovähennysmahdollisuutta, jota ei kuitenkaan käytetä kyseisenä verovuonna.

Jaksottamisen osalta säädetyt optioita ei ole välttämätöntä toimeenpanna kansallisessa sääntelyssä, jolloin kansallinen sääntely on näiltä osin kireämpi kuin direktiivi edellyttää. Mikäli poikkeuksia toimeenpannaan, niistä voidaan säätää enintään direktiivin sallimassa laajuudessa. Direktiivin 3 artiklaan perustuvan minimitason periaatteen mukaisesti jäsenvaltio voi säätää poikkeuksista myös direktiiviä kireämmin.

2.2.2. Euroopan unionin valtioneuvoston sääntely

Valtiontuen edellytykset

Euroopan unionin valtiontukisääntely on osa unionin kilpailuoikeutta, jonka tarkoituksena on taata tasavertaiset kilpailuolosuhteet koko unionin alueella. Valtiontuesta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107—109 artikloissa. Sääntely on tärkeä osa Euroopan laajuisten sisämarkkinoiden toimintaa ja sen tarkoituksena on varmistaa, etteivät jäsenvaltioiden viranomaiset myönnä sellaisia tukia, jotka vääristävät kilpailua eivätkä siten sovi sisämarkkinoille. Tavoitteena on myös vähentää jäsenvaltioiden välistä tukikilpailua.

SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tuen katsominen valtiontueksi edellyttää artiklassa mainitun neljän kriteerin samanaikaista täyttymistä; tuki on myönnetty julkisista varoista, tuki on valikoiva, tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Valtiontuessa on kyse julkisten varojen kanavoimisesta yrityksiin. Valtion varojen käsite on laaja ja mikä tahansa julkinen taho voi olla tuen myöntäjä. Tukiviranomaisen käsite sisältää siten, valtion lisäksi muun muassa paikallis- ja alueviranomaiset, julkiset yritykset sekä valtion perustamat tai nimeävät yksityiset elimet, jotka on perustettu jonkin tietyn tuen hallinnoimiseksi.

Julkisten yritysten tukijärjestelyt eivät automaattisesti täytä valtiontuen kriteereitä, jos valtion viranomainen ei tosiasiallisesti osallistu tukijärjestelyä koskevaan päätöksentekoon. Suomessa valtiontukia myöntävät tällä hetkellä esimerkiksi Tekes, Finnvera, ELY-keskukset, maakuntien liitot, kunnat ja kuntayhtymät sekä verotukseen liittyvien tukien osalta Verohallinto ja Tulli.

Valtiontukea pidetään valikoivana silloin, kun se kohdistuu vain osaan yrityksistä, esimerkiksi tiettyyn yritykseen tai toimialaan. Taloudellisen tuen muodolla ei ole merkitystä. Valtiontukea voi olla esimerkiksi avustus, markkinahintaa edullisempi laina, takaus, markkinaehtoista edullisempi pääomasijoitus tai pääomitus, verovapaus, veronalennus, veronpalautus tai markkinahintaa alhaisempi kiinteistön tai maa-alueen vuokra tai myyntihinta. Valtiontukea eivät sen sijaan ole esimerkiksi kaikkiin yrityksiin kohdistuvat toimenpiteet, kuten verotuksessa yhteisöverokannan alentaminen, tai julkisten varojen käyttö markkinaehtoisesti, esimerkiksi laina tai pääomasijoitus yksityisiin luotonantajiin tai sijoittajiin verrattuna samankaltaisilla ehdoilla.

Valtion toimenpiteen katsotaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos se on omiaan parantamaan tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee. Käytännössä kilpailun katsotaan vääristyvän SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos yritys saa taloudellista etua kilpailulle vapautetulla alalla, jolla on tai voisi olla kilpailua. Riittää, että yritys pystyy tuen avulla säilyttämään vahvemman kilpailuaseman kuin mikä sillä olisi ollut ilman tukea. Jotta tuen voidaan olettaa vääristävän kilpailua, pidetään yleensä riittävänä, että tuki antaa tuensaajalle etua vapauttamalla sen kustannuksista, joista sen olisi muuten vastattava osana tavanomaista liiketoimintaansa.

Kauppavaikutuskriteerin täyttymisen kynnys on alhainen. Lähtökohtaisesti kauppavaikutuskriteeri täyttyy, jos tuensaaja harjoittaa taloudellista toimintaa ja toimii markkinoilla, joilla esiintyy jäsenvaltioiden välistä kauppaa. Jo tällöin tuki voi esimerkiksi vaikeuttaa muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden toimijoiden pääsyä markkinoille

HE 150/2018 vp

ylläpitämällä tai lisäämällä paikallista tarjontaa. Valtiontuen määritelmä ei myöskään edellytä, että kilpailun vääristyminen tai vaikutus kauppaan on merkittävää tai olennaista.

SEUT-sopimuksessa ei ole erikseen määritelty yrityksen käsitettä, vaan käsitteen sisältö on täsmentynyt oikeuskäytännössä taloudellisen toiminnan käsitteen kautta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita ja palveluita tarjotaan markkinoilla. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta, rahoitustavasta tai taloudellisen voiton tavoitteesta. Valtiontukisääntelyn kannalta ei ole merkitystä sillä, onko kyseessä yksityinen vai julkisomisteinen yritys. Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteen tulkinta on laaja. Myös voittoa tavoittelemattomat yksiköt, kuten kolmannella sektorilla toimivat yhdistykset, voivat harjoittaa taloudellista toimintaa. Yksikön luokittelu yritykseksi liittyy aina tiettyyn toimintaan; yksikkö, joka harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, katsotaan yritykseksi vain taloudellisen toiminnan osalta. Taloudellisen toiminnan käsite kehittyy jatkuvasti ja arviointi siitä, harjoittaako tuen saaja taloudellista toimintaa vai ei, tulee aina tehdä tapauskohtaisesti.

Verotoimenpiteen muodossa annettu valtiontuki

Komissio on antanut tiedonannon valtiontuen käsitteestä (Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01)). Tiedonannon mukaan valtiotukiarvioinnissa yleisestä verojärjestelmästä poikkeavia toimenpiteitä on arvioitava muun muassa toimenpiteen aineellisen valikoivuuden perusteella. Yritysten tavanomaisia kustannuksia lieventävien toimenpiteiden aineellista valikoivuutta arvioidaan kolmivaiheisen analyysin avulla. Ensimmäinen on selvitettävä viitejärjestelmä ja sen jälkeen se, muodostaako toimenpide poikkeuksen viitejärjestelmästä. Lähtökohtaisesti poikkeus viitejärjestelmästä on valtiotukea. Jos poikkeustoimenpide kuitenkin on perusteltavissa viitejärjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella, toimenpidettä ei pidetä valikoivana. Poikkeustoimenpide voi tällöin perustua esimerkiksi veronkierron tai veropetosten ehkäisemiseen, erityisiin kirjanpito vaatimuksiin tai verotuksen neutraliteettiin.

Verotoimenpiteet, jotka ovat kaikkien jäsenvaltion alueella toimivien taloudellisten toimijoiden saatavilla, ovat periaatteessa luonteeltaan yleisiä toimenpiteitä. Tällöin ne ovat yhtäläisin perustein kaikkien yritysten saatavilla eikä niiden soveltamisalaa ole rajoitettu.

Viitejärjestelmällä tarkoitetaan johdonmukaista sääntökokonaisuutta, jota sovelletaan objektiivisten kriteerien perusteella kaikkiin soveltamisalaan kuuluviin yrityksiin. Verojen osalta viitejärjestelmän rakenne perustuu muun muassa veropohjaan ja verokantoihin. Viitejärjestelmästä poikkeava toimenpide on valikoiva, jos se suosii yrityksiä tai tuotannonaloja, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti toisiinsa rinnastettavassa tilanteessa.

Komission toimivalta

Valtiontukivalvonnan tavoitteena on varmistaa, että tukea myöntävät viranomaiset soveltavat tukiohjelmaa ja yksittäisiä tukiohjelman ulkopuolisia tukia myöntäessään oikeaa menettelytapaa sekä varmistavat tuen hyväksyttävyyttä koskevien edellytysten täyttymisen. EU:n valtiontukisääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinomainen toimivalta päättää, soveltuuko tuki sisämarkkinoille.

HE 150/2018 vp

Peruseriaate on, että valtiontuista tulee tehdä SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti etukäteen ilmoitus komissiolle. Viranomaiset voivat periaatteessa myöntää taloudelliseen toimintaan vain sellaisia tukia, jotka komissio on hyväksynyt sisämarkkinoille soveltuviksi.

Komissio on antanut useita yksityiskohtaisia sääntöjä siitä, millaiset valtiontuet ovat sisämarkkinoille hyväksytyjä. Jäsenvaltioiden viranomaiset joutuvat tukijärjestelyjä suunnitellessaan huomioimaan näiden sääntöjen ehdot, jotta tuki olisi hyväksyttävissä sisämarkkinoille. Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien yhteensopivuus sisämarkkinoille.

Tukitoimenpidettä ei pääsääntöisesti voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Ennakoilmoitusvelvollisuudesta on kuitenkin säädetty merkittäviä poikkeuksia. Ennakoilmoitusvelvollisuutta ei ole esimerkiksi silloin, kun tuki myönnetään

— vähämerkityksisenä tukena eli niin sanottuna de minimis -tukena, komission asetus (EU) N:o 1407/2013), enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana

— yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävänä vähämerkityksisenä tukena, komission asetus (EU) N:o 360/2012, enintään 500 000 euroa kolmen verovuoden aikana

— komission SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (services of general economic interest, SGEI) tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen eli niin sanotun komission SGEI-päätöksen (2012/21/EU) mukaisena tukena.

Tukea myöntävän viranomaisen vastuulla on itse arvioida, sisältääkö toimenpide EU:n valtiontukisääntöjen mukaista tukea. Jos kyse on valtiontuesta, viranomaisen on ennen tuen täytäntöönpanoa selvítettävä, löytyykö tuelle hyväksyttävyyden peruste ja tarvittaessa noudatettava toimenpiteeseen soveltuvaa ilmoitusmenettelyä. Erityisesti laajojen tukiohjelmien ja suurten yksittäisten tukien tapauksessa viranomaisen on tehtävä tuesta ennakoilmoitus komissiolle. Jos tuki myönnetään lakiin perustuvasta tukiohjelmasta, tukiohjelman valtiontukisääntöjen mukaisuuden arvioinnin tekee asianomainen ministeriö ja asia kuvataan tukiohjelmaa koskevassa hallituksen esityksessä. Tällöin toimivaltainen ministeriö huolehtii myös valtiontukisääntöjen mukaisten menettelytapojen noudattamisesta sekä tarvittavien ilmoitusten laatimisesta.

Jos viranomainen myöntää taloudelliseen toimintaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan valtiontuen edellytykset täyttävää tukea, eikä noudata valtiontukisääntelyn menettelytapoja ja hyväksyttävyyttä koskevia säännöksiä, valtiontuki on lähtökohtaisesti laitton ja se voidaan joutua perimään yritykseltä takaisin korkoineen. Tällöin myönnetty tuki peritään korkoineen takaisin tukea saaneilta yrityksiltä.

Valtiontuki yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin (SGEI)

Yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin myönnettävä tuki on korvausta yrityksen täyttämästä julkisen palvelun velvoitteesta. Tällainen tuki ei ole kiellettyä valtiontukea. Yleistä taloudellista etua koskevissa palveluissa on kyse toiminnasta, jota voidaan pitää kansalaisten kannalta hyvin tärkeänä ja joka jäisi toteutumatta tai toteutuisi erilaisena ilman

julkista tukea. Laissa täsmällisesti säädetyn julkisen palvelun velvoitteen täyttämiseksi yritykselle valtion varoista suoritettava tuki ei ole kiellettyä valtiontukea. Tuen määräytymisen perusteet on etukäteen määriteltävä lainsäädännössä ja tuki ei saa ylittää kustannuksia, jotka syntyvät palveluvelvoitteen täyttämisestä.

Yleistä taloudellista etua koskeville tuille asetetuista edellytyksistä on säädetty komission päätöksessä 2012/21/EU unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen. Yrityksellä tarkoitetaan valtiontukisääntelyssä kaikkia taloudellista toimintaa harjoittavia yksiköitä.

Yleistä taloudellista etua koskevat tuet ovat edellä mainitun komission päätöksen mukaan jälki-ilmoitusmenettelyn piirissä siten, että jäsenvaltiossa käytössä olevat tuet raportoidaan komissiolle kahden vuoden välein jälkikäteen. Jäsenvaltioiden viranomaisilla on suhteellisen laaja liikkumavara sen suhteen, mitkä palvelut ne katsovat yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi. Komissio ja unionin tuomioistuimet kuitenkin valvovat, etteivät jäsenvaltiot määrittele yleistä taloudellista etua koskevia palveluja ilmeisen virheellisesti. Osana valtiontukisääntöjen valvontaa komissio julkaisee verkkosivuillaan jäsenvaltioiden kahden vuoden välein laatimat raportit valtioissa kyseisenä aikana maksetuista yleistä taloudellista etua koskevista tuista.

2.3 Ulkomainen lainsäädäntö

Useat EU-valtiot valmistelevat parhaillaan veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin implementointia ja jo olemassa olevien korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstensä mahdollista päivittämistä direktiivin johdosta. Myös EU:n ulkopuolisissa valtioissa kaavaillaan muutoksia säännöksiin OECD:n BEPS-ohjeistuksen perusteella. Direktiivin ja BEPS-ohjeistusten mukaiseen sääntelyyn siirtyminen tapahtuu eri valtioissa varsin erilaisista lähtökohdista käsin ja sääntely toteutetaan eri valtioissa eri tavoin kansallinen järjestelmä huomioon ottaen. Esitystä valmisteltaessa ei ole ollut mahdollisuutta yksityiskohtaisesti perehtyä eri valtioiden sääntelyyn. Eri valtioiden sääntelykokonaisuuksia ei tämän vuoksi ole voitu täsmällisesti verrata Suomessa ehdotettuihin muutoksiin.

Alankomaat

Alankomaissa korkojen vähennysoikeutta voidaan tällä hetkellä rajoittaa muun muassa veronkiertosäännöksillä sekä erityisillä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksillä liittyen esimerkiksi holdingyhtiöiden tekemiin hankintoihin. Aikaisemmin voimassa ollut erillinen alikapitalisointisäännös on kumottu 1 päivä tammikuuta 2013.

Veronkiertosäännöksillä rajoitetaan koron vähennyskelpoisuutta muun muassa tietyissä hybriditilanteissa sekä tiettyjä niin sanottuja saastuneita transaktioita (tainted transactions) koskevissa tilanteissa.

Yrityshankintoja tekevien holdingyhtiöiden oikeutta vähentää korkomenoja rajoitetaan, kun ne hankkivat toisen yhtiön osakkeita ja hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiöt muodostavat Alankomaissa verotettavan kokonaisuuden (fiscal unity). Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjiltä että muilta saatuihin lainoihin. Holdingyhtiöiden korkovähennystä rajoitetaan hankintamenon ja hankintavelan suhteen perusteella tehtävän laskelman nojalla. Hankintavelka ei saa olla hankintavuonna yli 60 prosenttia hankintamenosta. Prosenttiosuus pienenee vuosittain viisi

HE 150/2018 vp

prosenttia 25 prosenttiin saakka. Rajoitusta sovelletaan, jos korko on yli miljoona euroa ja maksettu korko on suurempi kuin kohdeyhtiön voitot.

Korkomenojen vähennysoikeutta rajoitetaan lisäksi 1 päivä tammikuuta 2013 voimaan tulleilla säännöksillä, jotka koskevat velkaa, jolla on hankittu osuuksia toisissa yhtiöissä. Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjiltä että muilta saatuihin lainoihin. Tällaiseen velkaan liittyvä korkomeno on yleensä vähennyskelpoton, mikäli osakkuusyhtiöiden osakkeiden keskimääräinen hankintameno ylittää hankkivan yhtiön keskimääräisen oman pääoman määrän. Säännökset sisältävät kuitenkin joitakin poikkeuksia, ja korkomeno on aina vähennyskelpoinen 750 000 euroon saakka.

Alankomaiden valtiovarainministeriö on heinäkuussa 2017 lähettänyt lausunnon alustavan esityksen koskien direktiivin implementointia muun muassa korkovähennysoikeuden rajoitussäännösten osalta. Tämän jälkeen Alankomaiden hallitus tiedotti 23 helmikuuta 2018 aikeistaan koskien veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin implementointia korkovähennysoikeuden rajoitussäännösten osalta. Hallitus muutti joitakin osin alustavassa esityksessä ehdotetun korkovähennysrajoitussäännöksen sisältöä direktiivin minimivaatimuksia tiukemmiksi. Tämän tarkoituksena on lähentää velan ja oman pääoman verokohtelua. Ehdotuksen mukaan nettokorkomenot olisivat vähennyskeltottomia siltä osin kuin ne ovat enemmän kuin miljoona euroa ja ylittävät 30 prosenttia verovelvollisen tuloksesta ennen EBITDA:aa. Alustavan esityksen mukaan tämän rajan ylittävät nettokorkomenot voitaisiin siirtää eteenpäin tuleville verovuosille ilman aikarajoituksia. Hallitus ei aio sisällyttää korkovähennysrajoitussäännökseen konserniyhtiöihin sovellettavia vapautussäännöksiä eikä olemassa olevia lainoja koskevaa poikkeusta. Lisäksi Alankomaiden hallitus on aiemmin ilmoittanut, että muut olemassa olevat korkovähennysoikeuden rajoitussäännökset kumottaisiin uuden säännöksen vuoksi lukuun ottamatta saastuneita transaktioita koskevaa säännöstä.

Iso-Britannia

Korkovähennys voidaan jättää hyväksymättä Ison-Britannian verotuksessa, jos korkoa pidetään voitonjakona. Isossa-Britanniassa ei ole erityisiä alikapitalisointisäännöksiä. Alikapitalisointisäännöstö on osa siirtohinnoittelua. Korkovähennys jätetään hyväksymättä, jos korko ei ole markkinaehtoinen. Lisäksi Isossa-Britanniassa on erityisiä säännöksiä, joilla puututaan muun muassa double dipping -tilanteiden sekä verotuksellisten hybridiyhtiöiden ja -instrumenttien verotukseen. Lisäksi suuria maailmanlaajuisia konserneja koskee oma sääntelynsä (worldwide debt cap). Ison-Britannian yritysverotuksessa korkovähennys voidaan hylätä myös, jos järjestelyn ainoana tai pääasiallisena tarkoituksena on Ison-Britannian yhteisöveron välttäminen.

Isossa-Britanniassa on vuonna 2017 otettu käyttöön myös verotukselliseen EBITDA:aan perustuva korkovähennysrajoitus OECD:n BEPS-hankkeen suositusten mukaan. Rajoituksessa nettokorkomenot ovat vähennyskeltottomia siltä osin kuin ne ovat enemmän kuin kaksi miljoona euroa ja ylittävät 30 prosenttia verovelvollisen tuloksesta ennen EBITDA:aa. Tämän ylittävät vähennyskeltottomat nettokorkomenot kuitenkin siirretään tuleville verovuosille hyödynnettäväksi ilman aikarajoituksia. Käyttämättömällä vähennyskapasiteetilla on puolestaan käyttöoikeus viiden tulevan verovuoden ajan. Sääntelyyn sisältyy tasevapautussäännös.

Italia

HE 150/2018 vp

Italian nykyisten korkovähennysrajoitussäännösten mukaan korkomenot voidaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrään asti. Korkotulot ylittäviä korkomenoja eli nettokorkomenoja voidaan vähentää enintään 30 prosenttia EBITDA:sta. Tämän 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot voidaan vähentää tulevina verovuosina. Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjiltä että muilta saatuihin lainoihin. Jos yrityksiin sovelletaan kansallista verotettavan tulon konsolidointia, yhden yrityksen 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot, voidaan tietyin edellytyksin vähentää konsolidoidusta verotettavasta tulosta.

Norja

Norjassa korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan tällä hetkellä 1 päivä tammikuuta 2014 voimaan tulleilla säännöksillä. Korkomenot voidaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavalta osalta. Nettokorkomenojen ylittäessä viisi miljoonaa Norjan kruunua nettokorkomenot voidaan vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 25 prosenttia verotuksellisesta EBITDA:sta. Tämä 25 prosentin raja lasketaan erikseen kullekin verovelvolliselle, vaikka verovelvollinen kuuluisi verotukselliseen konserniin (tax group). Rajan ylittävät nettokorkomenot voidaan vähentää seuraavana kymmenenä verovuonna. Rajoitusta sovelletaan yleensä ainoastaan etuyhteisyrittäjiltä saatuihin lainoihin. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos kyse on back-to-back-lainasta tai jos etuyhteisosapuoli on antanut lainalle vakuuden.

Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) valvontaviranomainen käynnisti 4 päivänä toukokuuta 2016 Norjaa vastaan rikkomusmenettelyn, jossa se katsoi, että Norjan korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset ovat Euroopan talousalueen (ETA) sisämarkkinasäännösten vastaisia. EFTA:n valvontaviranomaisen mukaan on hyvin epätodennäköistä, että korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset käytännössä soveltuisivat norjalaisiin konserneihin Norjan konserniavustussäännöksistä johtuen. EFTA:n valvontaviranomaisen mukaan Norjan säännökset ovat välillisesti syrjiviä ja näin ollen ETA-sopimuksessa turvattuun sijoittautumisvapauden vastaisia.

Norjan valtiovarainministeriö on toukokuussa 2017 lähettänyt lausunnoille esityksen, jossa korkovähennysoikeutta rajoittavia säännöksiä muutettaisiin. Ehdotettujen muutosten mukaan säännöksiä sovellettaisiin myös kolmansilta osapuolilta otettuihin lainoihin. Norjalaisiin yhtiöihin, jotka muodostavat konsernin, sovellettaisiin yhteistä kymmenen miljoonan Norjan kruunun rajaa, johon asti korot olisivat aina vähennyskelpoisia. Lisäksi ehdotetuissa säännöksissä on tasetesteihin perustuvia vapautussäännöksiä. Norjan hallitus on ilmoittanut, että muutokset pyritään toteuttamaan siten, että niitä sovellettaisiin vuoden 2019 alusta.

Ranska

Ranskassa korkojen vähennysoikeutta voidaan tällä hetkellä rajoittaa useilla eri säännöksillä, kuten alikapitalisointisäännöksillä sekä yleisellä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksellä.

Lähtökohtaisesti etuyhteydessä oleville yhtiöille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus edellyttää, että korkokanta on enintään sama kuin rahoituslaitosten yrityksille myöntämien keskipitkien vaihtuvakorkoisten lainojen keskimääräinen vuosittainen korkokanta (vuoden 2016 päättyessä 2,07 prosenttia). Markkinaehtoperiaatteen mukainen korkokanta voi kuitenkin olla korkeampi. Etuyhteyslainojen korkojen vähennyskelpoisuus edellyttää myös, että korkotuloa verotetaan verokannalla, joka on vähintään 25 prosenttia Ranskan yritysverokannasta. Säännöstä sovelletaan sekä kotimaisiin että ulkomaisiin tulonsaajiin.

HE 150/2018 vp

Edellä mainittujen lisäksi etuyhteudessa oleviin yhtiöihin sovelletaan Ranskan alikapitalisointisäännöksiä. Säännöksiä sovelletaan tietyin poikkeuksin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos etuyhteysosapuoli tai joku muu kolmas osapuoli, jolla on etuyhteysyrityksen vakuus, on antanut lainalle vakuuden. Yhtiöiden katsotaan olevan etuyhteudessa silloin, kun toinen yhtiö omistaa toisen yhtiön pääomasta välittömästi tai välillisesti vähintään 50 prosenttia tai toisella yhtiöllä on tosiasiallinen määräysvalta toisessa yhtiössä. Etuyhteyttä arvioitaessa otetaan huomioon myös kolmannen yhtiön välitön tai välillinen määräysvalta.

Alikapitalisointisäännösten mukaisessa vähennysrajoituksessa tarkastellaan ensinnäkin velan ja oman pääoman suhdetta 1,5:1 ja sitä, ylittääkö etuyhteudessa oleville yrityksille maksettujen korkojen määrä 25 prosenttia yhtiön oikaistusta tuloksesta (ennen veroja, etuyhteysyrityksille maksettuja korkoja, poistoja ja tiettyjä leasingmaksuja) sekä lisäksi määrää, jolla etuyhteysyrityksille maksetut korot ylittävät niiltä saadut korot. Edellä mainituista rajoista korkeimman ylittävät korot eivät ole vähennyskelpoisia, mutta ne voidaan vähentää seuraavina vuosina. Seuraaville vuosille siirtyvä korkovähennys pienenee kuitenkin vuosittain viisi prosenttia toisesta vähennysvuodesta alkaen. Korkovähennysrajoituksia ei sovelleta muun muassa, jos yhtiön kaikki velat etuyhteudessa olevilta tahoilta ja muilta eivät ylitä koko konsernin maailmanlaajuisia velkoja. Säännöstä ei myöskään sovelleta konsernin keskitettyyn varojen hallintaan. Lisäksi korkovähennysrajoituksia ei sovelleta tiettyihin taloudellisiin transaktioihin ja pieniin transaktioihin, joissa korko on alle 150 000 euroa.

Ranskassa ei voida lainkaan vähentää osakehankinnan rahoituskustannuksia, jos hankkiva yhtiö ei voi osoittaa, että osakkeisiin liittyvät päätökset tekee tosiasiasa hankkiva yhtiö tai toinen samaan taloudelliseen ryhmään kuuluva yhtiö, joka on perustettu Ranskassa. Lisäksi rahoituskulujen vähentäminen edellyttää, että hankitun yhtiön määräysvaltaa harjoittaa tosiasiasa hankkiva yhtiö tai sen tytäryhtiö. Sääntö koskee sekä etuyhteysyrityksiltä että kolmansilta osapuolilta otettuja lainoja. Sääntöä ei sovelleta, jos osakkeiden arvo ei ylitä miljoonaa euroa, hankintaa ei ole rahoitettu lainalla tai velan ja oman pääoman suhde konsernissa, johon yhtiö kuuluu, on suurempi tai saman suuruinen kuin yhtiön oman velan ja oman pääoman suhde.

Yleisellä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksellä rajoitetaan lisäksi yli kolme miljoonaa euroa ylittäviä nettokorkomenoja. Mikäli tilikauden nettokorkomenot ylittävät tämän kolmen miljoonan euron rajan, vain 75 prosenttia nettokorkomenoista on vähennyskelpoista. Yleistä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstä sovelletaan kaikkiin korkomenoihin riippumatta koron saajan asemasta, rahoituksen lähteestä tai varojen käyttötarkoituksesta. Vähentämättä jääneitä korkomenoja ei voida siirtää seuraaville verovuosille.

Ranskan valtiovarainministeriö on huhtikuussa 2018 ilmoittanut, että Ranskan tarkoituksena on hyödyntää direktiivin 11 artiklassa säädettyä poikkeusta, jonka mukaan jäsenvaltiot, joiden korkovähennysrajoitussäännökset ovat yhtä tehokkaita kuin direktiivissä säädetty koron vähennysoikeutta rajoittava säännös, voivat soveltaa omia säännöksiään enintään 1 päivään tammikuuta 2024 saakka.

Ruotsi

Ruotsissa voimassa olevien tiettyjen velkojen korkovähennysoikeutta rajoittavien säännösten mukaan yritykset eivät yleensä voi vähentää etuyhteudessa olevalta yhtiöltä otetun velan korkoja.

HE 150/2018 vp

Pääsääntöön liittyy kuitenkin joitakin poikkeuksia. Rajoitus ei esimerkiksi koske tilanteita, joissa korkokulua vastaavaa tuloa olisi verotettu vähintään kymmenen prosentin verokannalla, jos yritys olisi saanut vain korkoa vastaavan tulon (niin sanottu kymmenen prosentin sääntö) tai tilanteita, joissa velka voidaan perustella pääasiallisilla liiketaloudellisilla syillä (niin sanottu venttiilisääntö). Mikäli velka liittyy etuyhteisyrittäjien osuuksien hankintaan, myös hankinta on voitava perustella vastaavilla syillä. Venttiilisääntöä sovelletaan vain, jos tulonsaaja on ETA-alueella tai verosopimusvaltiossa asuva.

Vuodesta 2013 vähennysoikeuteen on voitu puuttua, vaikka korkotulon saajan asuinvaltiossa korkotuloa verotettaisiin kymmenen prosentin verokannalla, jos velkasuhteen syntyminen pääasiallisena syynä on ollut verotuksellisen edun tavoittelu etuyhteystahoille. Vuodesta 2013 säännöksiä on sovellettu myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos kyse on back-to-back-lainasta.

Ruotsin valtiopäivät hyväksyi 14 päivänä kesäkuuta 2018 lain koskien muun muassa korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksiä uudistamista. Uudet säännökset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Tehdyt muutokset liittyvät veronkiertodirektiivin sekä OECD:n BEPS-toimien täytäntöönpanoon. Lain taustalla ovat myös Ruotsin yritysvero-ryhmän loppuraportin (SOU 2014:40) suositukset sekä siihen annetut lausunnot. Lailla ei poistettu voimassa olevia lähtökohtaisesti vain etuyhteyslainoja koskevia korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksiä, mutta niiden soveltamisalaa rajoitettiin. Korkeiden vähennysoikeus kiellettiin kokonaan tietyissä hybridijärjestelyihin liittyvissä rajat ylittävissä tilanteissa. Näiden lisäksi säädettiin uudesta yleisestä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksestä. Korkovähennysrajoituksen soveltamisalan laajentamisen vastapainoksi yhteisöverokantaa alennetaan asteittain 22 prosentista 20,6 prosenttiin. Tavoitteena on kasvattaa oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen välistä neutraalisuutta.

Uutta yleistä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöstä sovelletaan sekä etuyhteisyrittäjiltä että muilta saatuihin lainoihin. Säännökseen ei sisälly direktiivin mahdollistamia poikkeuksia itsenäisille yksiköille, julkisille infrastruktuurihankkeille tai rahoitusalan yrityksille.

Yleinen korkovähennysoikeuden rajoitussäännös perustuu EBITDA-malliin, jossa korkomenot saadaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavilta osin. Nettokorkomenoja (negatiivt räntenetto) voidaan vähentää ainoastaan siltä osin kuin ne ovat enintään 30 prosenttia vähennyspohjasta (avdragsunderlag). EBITDA-mallin mukaan vähennyspohja lasketaan siten, että elinkeinotoiminnan verotettavaan tulokseen ennen nettokorkomenojen vähennystä (mukaan lukien aikaisemmin syntynyt nettokorkomeno) lisätään korkomenot, tietyt Ruotsin verolainsäädännössä tarkoitetut arvonalentumiset ja poistot, ja vähennetään korkotulot sekä esimerkiksi ruotsalaisen handelsbolag-yhtiön osuuksiin liittyvä tulos.

Nettokorkomenojen vähennyskelpoisuutta voidaan tasata sellaisten etuyhteydessä olevien yhtiöiden välillä, joiden osalta konserniavustuksen soveltamisedellytykset täyttyvät. Mikäli yhtiöllä on enemmän korkotuloja kuin korkomenoja (positiivt räntenetto), yhtiö voi vähentää toisen konserniyhtiön nettokorkomenoja enintään saman määrän. Veronkiertodirektiivin mahdollistamaa tasevertailuun perustuvaa vapautusta ei ole säädetty.

Yritykset voivat valita, soveltavatko ne EBITDA-malliin pohjautuvaa säännöstä vai niin sanottua yksinkertaistamisääntöä (förenklingsregel), jonka mukaan nettokorkomenot viiteen miljoonaan kruunuun asti ovat vähennyskelpoisia. Konserniyritysten osalta kynnysarvoa sovelletaan yritysten yhteenlaskettuihin nettokorkomenoihin. Vähennyskelvottomat nettokorkomenot voidaan vähentää seuraavan kuuden verovuoden tuloista kunkin verovuoden

HE 150/2018 vp

vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa. Käyttämättömät vähennyskeltvottomat nettokorkomenot menetetään kokonaan tietyissä omistajanvaihdostilanteissa.

Saksa

Saksassa on tällä hetkellä yleinen korkovähennysrajoitus. Rajoitusta sovelletaan myös silloin, kun koron maksajan ja tulon saajan välillä ei ole etuyhteyttä. Rajoituksen mukaan nettokorkomenoja ei saa vähentää siltä osin kuin ne ylittävät 30 prosenttia verotuksellisesta EBITDA:sta. Saksan konserniverotuksessa (Organschaft) 30 prosentin rajaa sovelletaan tuloverotuksellisessa konsernissa emoyhtiön tasolla verotuskonsernin EBITDA:n perusteella. Vähennysrajoituksen alaisia korkomenoja ei luokitella osingoksi ja ne voidaan vähentää tulevina vuosina ilman aikarajoitusta. Myös käyttämätöntä EBITDA:aa voidaan siirtää eteenpäin enintään viisi vuotta.

Saksassa korkovähennysrajoitusta ei sovelleta, jos nettokorkomenot ovat vuodessa enintään kolme miljoonaa euroa, yhtiö ei kuulu konserniin, joka voitaisiin konsolidoida kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS), mukaan tai yrityksen oman pääoman suhde yrityksen kirjanpidon mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin konsernin vastaava suhdeluku tai alittaa konsernin suhdeluvun enintään kahdella prosentilla. Kolmen miljoonan rajaa sovellettaessa kaikki korkomenot saattavat olla vähennyskeltvottomia, jos 30 prosentin rajoitus soveltuu. Tarkasteltava konsernitase on kaupallisen lainsäädännön mukainen konsernitase, jota muokataan tietyiltä osin, jotta se saadaan vertailukelpoiseksi yksittäisen yhtiön taseen kanssa. Käytettävä konsernitase on voitu laatia IFRS:n, yksittäisen EU-jäsenvaltion kaupallisen lainsäädännön tai US GAAP:n mukaan. Korkovähennysrajoitusta sovelletaan Saksassa kuitenkin, jos konserniyhtiö on saanut etuyhteydessä olevalta yhtiöltä lainoja ja lainojen korot ovat yli kymmenen prosenttia velallisen korkomenoista.

Saksan liittovaltion verotuomioistuim (Bundesfinanzhof, BFH) on vuonna 2016 antanut päätöksen liittyen Saksan korkovähennysrajoitussäännöksiin. Tapauksessa saksalainen yhtiö oli esittänyt, että ainakin puhtaasti kotimaisessa tilanteessa Saksan säännökset ovat Saksan perustuslaissa taatun yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia. Päätöksellään BFH siirsi kysymyksen Saksan säännösten perustuslainmukaisuudesta Saksan liittovaltion perustuslakituomioistuimen (Bundesverfassungsgericht) käsiteltäväksi.

Veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin implementointiehtotusta ei ole vielä julkaistu korkovähennysrajoituksen osalta.

Tanska

Tanskassa korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan kolmen eri säännöksen nojalla, kun koron maksajana on Tanskassa yleisesti verovelvollinen yhtiö tai rajoitetusti verovelvollisen yhtiön kiinteä toimipaikka.

Yleistä korkovähennysoikeutta rajoittavaa alikapitalisointisäännöstä sovelletaan vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiin korkomenoihin, kun velka on yli kymmenen miljoonaa Tanskan kruunua. Osapuolten välillä on etuyhteys muun muassa silloin, kun välitön tai välillinen omistus osakepääomasta tai oikeus äänivallasta on yli 50 prosenttia. Säännöksiä sovelletaan kuitenkin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos etuyhteysosapuoli on esimerkiksi antanut lainalle vakuuden. Etuyhteydessä maksettujen korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan, kun yhtiön vieraan ja oman pääoman suhde ylittää 4:1 verovuoden lopussa. Suhdelukua laskettaessa erityinen konsolidointisäännös voi tulla sovellettavaksi konserniyhtiöiden välillä. Suhdeluvun ylittävät korot voidaan vähentää, jos

HE 150/2018 vp

yrittäjä osoittaa samanlaisten korkojen olevan vähennyskelpoisia muiden kuin etuyhteydessä olevien osapuolten välillä. Alikapitalisointisäännökset eivät rajoita koron vähennyskelpoisuutta, mikäli korosta peritään Tanskassa lähdevero.

Lisäksi sovelletaan kahta rajoitusta riippumatta siitä, onko laina saatu etuyhteydessä olevalta osapuolelta vai ei. Ensiksi nettokorkomenojen vähennysoikeus rajoitetaan enintään määrään, joka saadaan kertomalla lainsäädännössä luetellut yhtiön liiketoiminnan varojen verotusarvot tietyllä prosenttiosuudella. Vuonna 2017 prosenttiosuus oli 3,2. Toiseksi nettokorkomenot ovat vähennyskeltvottomia siltä osin kuin ne ylittävät 80 prosenttia vuosittaisesta verotettavasta EBIT:sta. Nettokorkomenot, jotka ovat alle 21,3 miljoonaa Tanskan kruunua, voidaan kuitenkin vähentää edellä mainituista prosenttirajoituksista huolimatta.

Vähennyskeltvottomia korkomenoja ei pidetä kansallista lainsäädäntöä tai kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjä sopimuksia sovellettaessa osinkona.

Tanska julkaisi toukokuussa 2018 alustavan esityksen veronkierron vastaisen direktiivin implementoinnista. Esityksen mukaan Tanskassa voimassa olevat korkojen vähennysoikeutta rajoittavat säännökset säilytettäisiin lukuun ottamatta EBIT-sääntöä, joka korvattaisiin direktiivin minimivaatimusten mukaisella EBITDA-säännöksellä. Säännökseen ei sisällyttäisi direktiivin mahdollistamia poikkeuksia itsenäisille yksiköille, julkisille infrastruktuurihankkeille tai olemassa oleville lainoille. Rahoitusalan yrityksiä koskevaa poikkeusta esitetään kuitenkin säädettäväksi.

Esityksen mukaan nettokorkomenot olisivat vähennyskeltvottomia siltä osin kuin ne ylittävät 30 prosenttia verovelvollisen EBITDA:sta. Nettokorkomenoja voitaisiin kuitenkin aina vähentää enintään 22,3 miljoonaa Tanskan kruunua (kolme miljoonaa euroa). Konserneissa kynnysarvoa sovellettaisiin yhteenlasketuihin nettokorkomenoihin. Esityksessä ehdotetaan myös, että ylimenevät nettokorkomenot olisi mahdollista siirtää ilman aikarajoitusta tuleville verovuosille, kun taas verovuonna käyttämättömäksi jäänyt vähennyskapasiteetti voitaisiin siirtää enintään viisi vuotta eteenpäin.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi konserneja koskeva poikkeusmahdollisuus, jossa konsernin vähennyskelpoiset nettokorkomenot määrittävä EBITDA-osuus laskettaisiin jakamalla konsernin kolmansia osapuolia koskevat ylimenevät nettokorkomenot konsernin EBITDA-tulolla. Laskennassa hyödynnettäisiin konsernitilinpäätöksistä saatuja tietoja.

2.4 Nykytilan arviointi

2.4.1. Yhteisöjen korkomenot ja -tulot Suomessa

Verohallinnon tietojen mukaan suomalaisten yhteisöjen yhteenlasketut korkomenot olivat noin 6,4 miljardia euroa verovuonna 2013. Vastaava luku oli 6,3 miljardia euroa verovuonna 2014, 5,9 miljardia euroa verovuonna 2015 ja 5,6 miljardia euroa verovuonna 2016 (taulukko 1).

Taulukko 1: Yhteisöjen yhteenlasketut korkotulot ja -menot verovuosina 2013—2016

	2013	2014	2015	2016
Korkotulot, milj. euroa	2 783	2 943	2 647	2 483
Korkomenot, milj. euroa	6 400	6 312	5 855	5 590
Nettokorkotulot, milj. euroa	663	728	710	661
Nettokorkomenot, milj. euroa	4 280	4 097	3 918	3 769

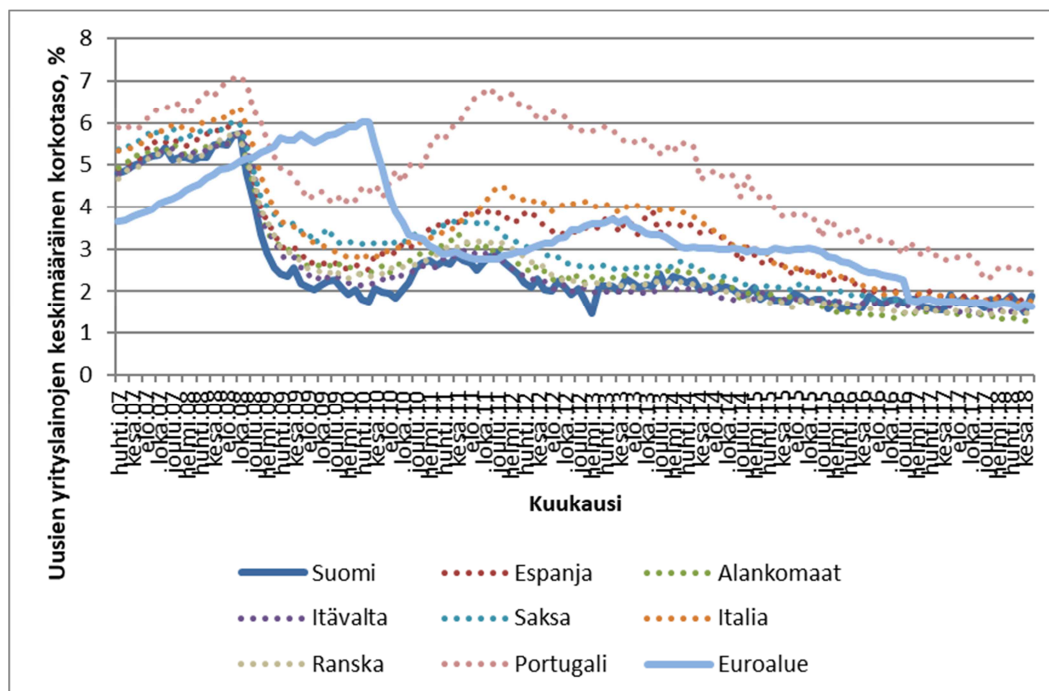
Suomalaisten yhteisöjen yhteenlasketut korkomenot olivat selvästi suurempia kuin yhteenlasketut korkotulot. Korkotuloja yhteisöillä oli yhteensä noin 2,5—2,9 miljardia euroa verovuosina 2013—2016 eli alle puolet yhteenlaskettujen korkomenojen määrästä. Koska yhteenlaskettujen korkomenojen määrä oli suurempi kuin yhteenlaskettujen korkotulojen, suomalaisille yhteisöille muodostui nettokorkomenoja koko yhteisöjoukon tasolla laskettuna.

Yhteenlaskettujen korkomenojen ja -tulojen erotuksena laskettu nettokorkotulojen määrä ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa yhteisöjen nettokorkomenojen yhteismäärästä, sillä osalle yhteisöistä muodostuu nettokorkotuloja nettokorkomenojen sijaan. Nettokorkomenoja raportoivien yhteisöjen nettokorkomenojen yhteismäärä vaihteli noin 3,8—4,3 miljardin euron ja nettokorkotuloja raportoivien yhteisöjen nettokorkotulojen yhteismäärä noin 660—730 miljoonan euron välillä vuosina 2013—2016.

Yhteisöjä, joille muodostui nettokorkomenoja, oli vuonna 2016 noin 102 100. Näistä noin 101 300 yhteisöllä nettokorkomenojen määrä oli enintään 500 000 euroa ja noin 700 yhteisöllä suurempi kuin 500 000 euroa. Suurempia kuin kolmen miljoonan euron nettokorkomenoja raportoi noin 200 yhteisöä.

Yhteisöjä, joille muodostui nettokorkomenoja etuyhteysveloista, oli vuonna 2016 noin 3 900. Näistä yhteisöistä noin 3 500 yhteisöllä kaikkien nettokorkomenojen määrä oli enintään 500 000 euroa, noin 400 yhteisöllä suurempi kuin 500 000 euroa ja noin 130 yhteisöllä suurempi kuin kolme miljoonaa euroa.

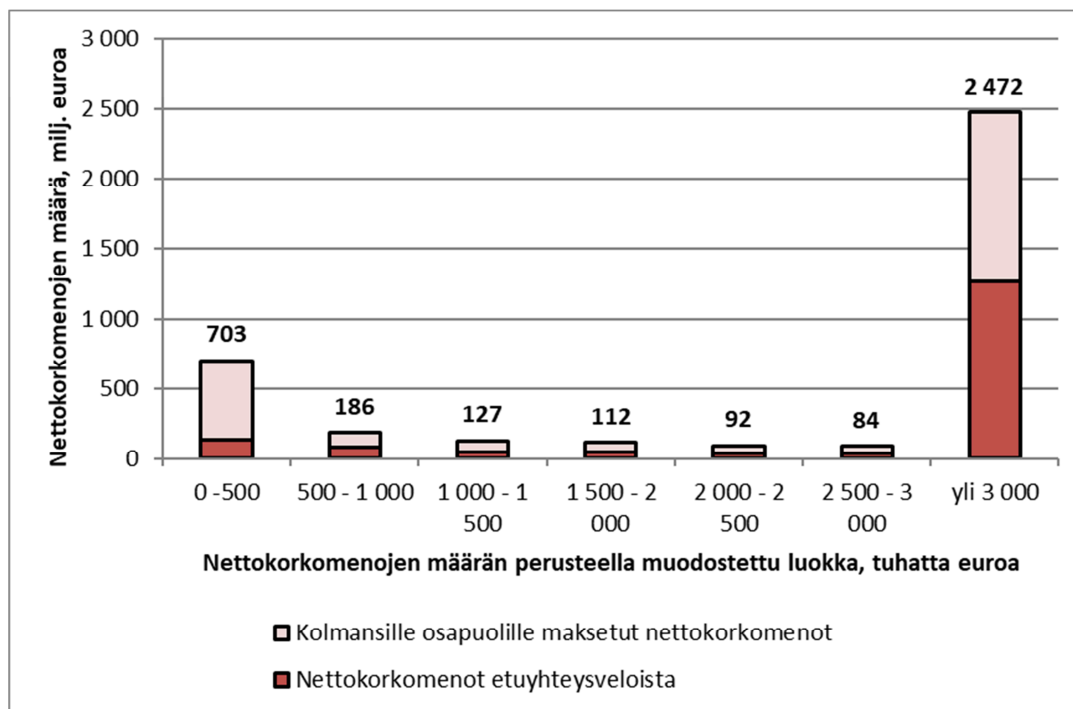
Uusien yrityslainojen keskimääräinen korkotasoa Suomessa on vaihdellut finanssikriisin jälkeen noin 1,5 prosentin ja kolmen prosentin välillä (kuvio 3). Valtaosan tästä ajasta uusien yrityslainojen korkotasoa on pysytellyt noin kahden prosentin tuntumassa Suomessa. Ajanjaksolla 2013—2016 uusien yrityslainojen korkotasoa oli korkeimmillaan joulukuussa 2013 (2,41 prosenttia) ja matalimmillaan helmikuussa 2013 (1,46 prosenttia). Uusien yrityslainojen keskimääräinen korkotasoa Suomessa on ollut 2010-luvulla matalampi kuin euroalueella keskimäärin ja suurin piirtein samaa tasoa esimerkiksi Ranskan ja Itävallan kanssa.

Kuvio 1. Uusien yrityslainojen keskimääräisen korkotason kehitys Suomessa ja eräissä euroalueen valtioissa huhtikuusta 2007 heinäkuuhun 2018

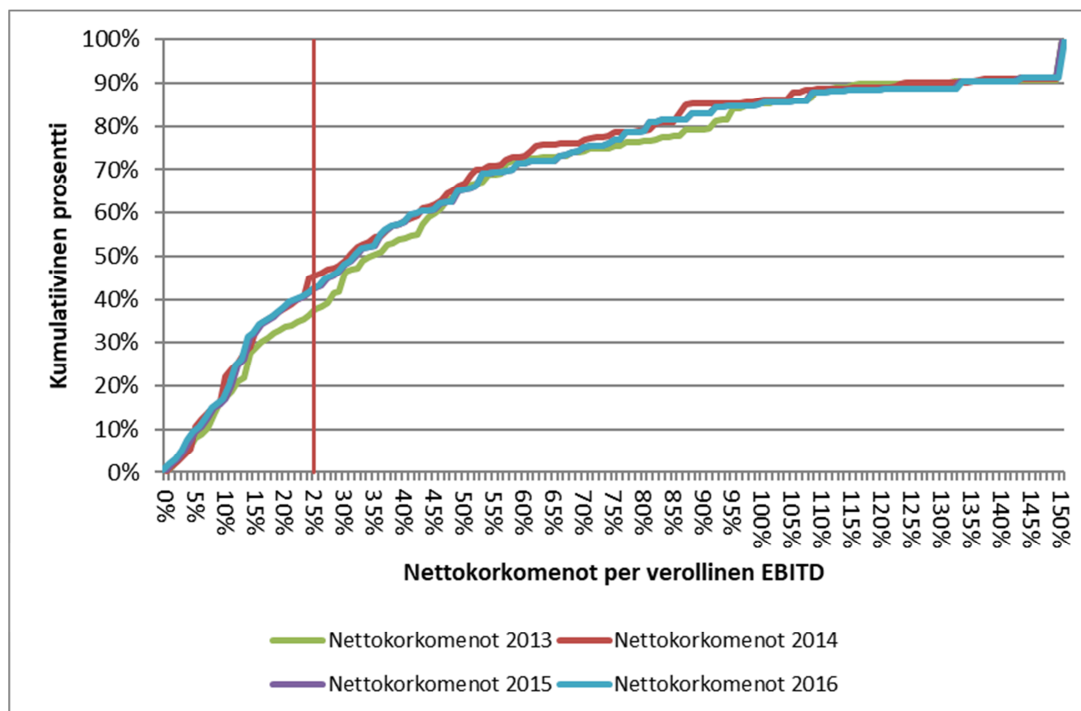
Valtaosa yhteisöjen yhteenlasketuista nettokorkomenoista Suomessa syntyy harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Vuonna 2016 noin 3 070 miljoonaa euroa eli 81 prosenttia kaikista nettokorkomenoista muodostui yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa (ks. kuvio 2). Noin 2 472 miljoonaa euroa eli 65 prosenttia kaikista nettokorkomenoista muodostui yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme miljoonaa euroa. Myös etuyhteysveloista maksetut nettokorkomenot syntyvät pääosin harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä.

Myös etuyhteysveloista maksetut nettokorkomenot syntyvät pääosin harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Etuyhteysveloista maksettujen nettokorkomenojen yhteismäärä oli vuonna 2016 noin 1 670 miljoonaa euroa. Tästä määrästä noin 1 510 miljoonaa euroa eli noin 89 prosenttia syntyi yhteisöissä, joiden kaikkien nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa, ja 1 270 miljoonaa euroa eli 75 prosenttia yhteisöissä, joissa kaikki nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme miljoonaa euroa.

Kuvio 2. Tietoja nettokorkomenojen ja etuyhteysveloista maksettujen nettokorkomenojen yhteismäärästä verovuonna 2016 luokiteltuna nettokorkomenojen määrän mukaan

Valtaosa yhteisöjen yhteenlasketuista nettokorkomenoista verovuosina 2013—2016 muodostui yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä suhteutettuna elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen (niin sanottu verotuksellinen EBITD) oli yli 25 prosenttia (kuvio 3). Verovuonna 2013 nettokorkomenojen yhteismäärästä noin 62 prosenttia muodostui näissä yhteisöissä. Vastaavasti 38 prosenttia nettokorkomenoista muodostui yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välinen suhde oli pienempi kuin 25 prosenttia. Verovuonna 2014 nettokorkomenoista noin 54 prosenttia syntyi yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen suhde elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen oli suurempi kuin 25 prosenttia, verovuonna 2015 noin 57 prosenttia ja verovuonna 2016 noin 58 prosenttia.

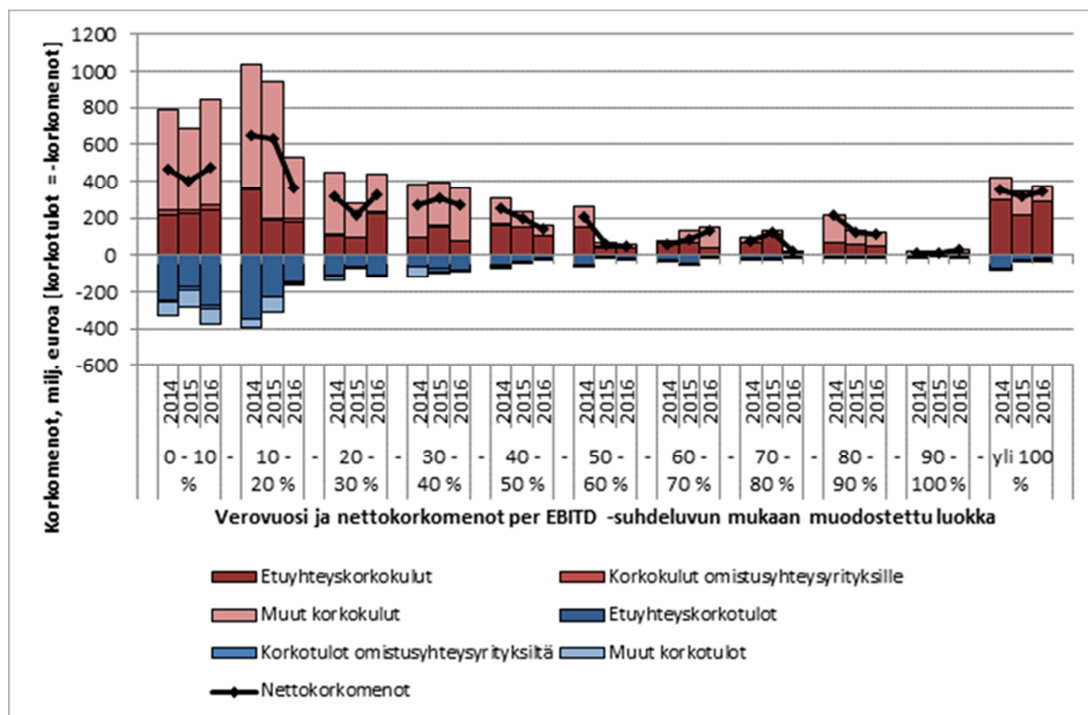
Kuvio 3. Nettokorkomenojen yhteismäärän kumulatiivinen jakautuminen verovuosina 2013—2016 nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan

Yhteisöjä, joissa nettokorkomenojen määrä suhteessa elinkeinotoiminnan oikaistuun tulokseen oli suurempi kuin 25 prosenttia, oli lukumääräisesti vähän, vaikka valtaosa nettokorkomenoista muodostui kuvion 3 mukaan näissä yhteisöissä. Näiden yhteisöjen lukumääräinen osuus kaikista nettokorkomenoista raportoivista yhteisöistä oli noin yhdeksän prosenttia kunakin vuonna ajanjaksolla 2013—2016. Nettokorkomenoista valtaosa syntyi konserneihin kuuluvissa yhteisöissä. Konserniyhtiöiden yhteenlaskettujen nettokorkomenojen osuus kaikista suomalaisten yhteisöjen nettokorkomenoista oli vuosina 2013—2016 noin 65—85 prosenttia.

Kuviossa 4 on tietoja suomalaisten konserniyhtiöiden korkomenojen ja -tulojen rakenteesta luokiteltuna verovuoden sekä nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan muodostetun luokan perusteella. Suhdeluvun mukaan muodostetuista luokista nettokorkomenoa syntyy eniten 0—10 prosentin ja 10—20 prosentin luokissa. Merkittäviä nettokorkomenomääriä syntyy kuitenkin myös 20—50 prosentin suhdelukualueella sekä erittäin suuren suhdeluvun alueella, yli 100 prosenttia elinkeinotoiminnan oikaistusta tuloksesta. Pieniä nettokorkomenomääriä suhteessa muihin luokkiin muodostuu 50—100 prosentin suhdelukualueella.

Korkomenoja etuyhteysveloista syntyy eniten 0—20 prosentin suhdeluvun alueella ja yli 100 prosentin suhdeluvun alueella (kuvio 4). Muissa suhdelukuluokissa etuyhteysyrityksille maksettuja korkomenoja muodostuu melko tasaisesti. Etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus kaikista korkomenoista on tyypillisesti suurempi suuren suhdeluvun kuin pienen suhdeluvun luokissa. Korkotuloja etuyhteysveloista taas muodostuu lähinnä matalan

suhdeluvun 0—20 prosentin alueilla alueella ja jonkin verran myös keskisuuren 20—50 prosentin suhdeluvun alueella.

Kuvio 4. Suomalaisen konserniyhtiöiden korkomenojen ja -tulojen rakenne verovuosina 2014—2016 luokiteltuna verovuoden sekä nettokorkomenojen ja elinkeinotoiminnan oikaistun tuloksen välisen suhdeluvun mukaan muodostetun luokan perusteella

2.4.2. Suomen nykyisen korkovähennysrajoituksen vaikutukset

Korkovähennysrajoitusta sovellettiin Suomessa ensimmäistä kertaa verovuonna 2014. Rajoitus perustuu yrityksen etuyhteisyrityksille maksamien korkomenojen vähennyskelpoisen määrän rajoittamiseen. Rajoituksen muita keskeisiä ominaisuuksia ovat vähennyskelpoisten korkomenojen rajaaminen euromääräisesti sekä yrityksen EBITD:n perusteella laskettuun prosenttiosuuteen perustuen. Verovelvollinen voi myös vaatia rajoituksesta vapautumista tasevapautussäännön perusteella.

Suomen nykyistä korkovähennysoikeuden rajoitusta sovellettiin verovuonna 2016 noin 190 yritykseen. Verotuksen varallisuuskokemuksen tietojen mukaan nämä yritykset olivat muita velkaisempia. Valtaosa rajoituksen piirissä olevista yrityksistä kuului kotimaisiin tai ulkomaisiin monikansallisiin konserneihin. Pieni osa yrityksistä kuului täysin kotimaisiin konserneihin. Rajoituksen takia keskimäärin yli 50 prosenttia kyseisen noin 190 yrityksen joukon yhteenlasketuista nettokorkomenoista muodostui vähennyskelvottomaksi. Vähennyskelvottoman korkomenon yhteismäärä oli 548 miljoonaa euroa verovuonna 2016. Vähennyskelvottomien korkomenojen suhde suomalaisten yhteisöjen yhteenlaskettuihin nettokorkomenoihin oli noin 15 prosenttia.

Toimialoista eniten vähennyskelvotonta korkomenoa muodostui liike-elämän palveluissa, rahoituksessa ja vakuutuksessa sekä teollisuudessa. Rajoituksen piirissä olevat rahoitus- ja vakuutustoimialan yritykset ovat rahoitusalan holdingyhtiöitä ja muita sellaisia kyseisen toimialan yrityksiä, joilla ei ole esimerkiksi luotto- tai vakuutuslaitoksen statusta. Yrityksiä, jotka vaativat korkovähennysrajoitukseen sisältyvää niin sanottua konsernitasevapautusta, oli 83 verovuonna 2016. Näistä 59 yritykseen korkovähennysrajoitusta ei sovellettu tasevapautussäännön takia, ja rajoituksesta vapautui korkomenoa yhteensä noin 215 miljoonaa euroa.

Suomen korkovähennysrajoituksen yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus edellä mainitun 190 yrityksen veroihin oli noin 110 miljoonaa euroa. Yhteenlasketulla laskennallisella verovaikutuksella tarkoitetaan tässä vähennyskelvottomiin korkomenoihin sitoutunutta veron määrää. Yhteisöjen ollessa kyseessä tämä veron määrä lasketaan kertomalla yhteisöverokanta (20 prosenttia) vähennyskelvottoman korkomenon yhteismäärällä.

Yhteenlasketusta laskennallisesta verovaikutuksesta vain noin 20 miljoonaa euroa kohdistui verovuoden 2016 veroihin, sillä valtaosalla rajoituksen piirissä olleista yrityksistä liiketoiminta oli tappiollista verovuonna 2016. Tappiollisten yritysten osalta rajoitus supistaa seuraaville verovuosille siirtyvien vähennyskelpoisten tappioiden määrää. Siirtyvien tappioiden supistuminen lisää näiden yritysten veroja myöhemmin, kun yritystoiminta on taas voitollista. Tältä osin korkovähennysrajoituksen vaikutus verokertymään jaksottuu useammalle vuodelle.

Rajoituksen käyttäytymisvaikutusten osalta hallituksen esityksissä HE 146/2012 vp ja HE 185/2013 vp arvioitiin etukäteen, että korkovähennysrajoitus ehkäisisi verosuunnittelua korkovähennysten avulla. Vähennyskelvottoman korkomenon välttämiseksi monikansalliset konsernit sopeuttaisivat rajoituksen seurauksena rahoitusrakennettaan ja verosuunnitteluaan. Rajoituksella arvioitiin myös olevan vaikutuksia konserniavustuksena maksettaviin voiton määriin. Käyttäytymisreaktioiden arviointia pidettiin kuitenkin hallituksen esityksissä vaikeana tehtävänä reaktioiden yritys- ja tapauskohtaisen luonteen takia. Rajoituksen mahdollisista investointivaikutuksista ei hallituksen esityksissä esitetty arvioita. Talusteorian perusteella korkomenojen vähennyskelpoisuutta koskevilla rajoituksilla voi olla investointien rahoitusedellytyksiä heikentäviä vaikutuksia, koska korkomenojen vähennyskelvottomuus kiristää verotusta ja siten kohottaa investoinnilta edellytettyä tuottovaatimusta. Koska Suomen korkovähennysrajoitus kuitenkin koskee vain etuyhteyskorkomenojen vähentämistä, investointivaikutuksia aiheutuisi teorian mukaan tilanteissa, joissa investointien marginaalinen rahoituslähde on etuyhteyslainat. Tilannetta, jossa investoinnin rahoituksen kannalta olisi ratkaisevaa, saako investoinnin rahoittava yhtiö etuyhteyslainan toiselta konsernin yhtiöltä vai ei, voidaan pitää poikkeuksellisena Suomen kaltaisessa kehittyneessä taloudessa. Tästä syystä Suomen korkovähennysrajoituksen investointivaikutusten voidaan otaksua olevan pieniä teoriaan perustuvan ennako-odotuksen perusteella.

3 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön 12 päivänä heinäkuuta 2016 annettu neuvoston direktiivi (EU) 2016/1164 sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta siltä osin kuin on kyse koron vähennysoikeutta rajoittavasta säännöstä.

Esityksessä ehdotetaan, että direktiivi implementoidaan tekemällä elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin (360/1968, *elinkeinoverolaki*), tuloverolakiin (1535/1992) ja maatilatalouden tuloverolakiin (543/1967) asiasisältöiset muutokset, joilla lait saatetaan vastaamaan direktiivin velvoitteita.

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on turvata Suomen veropohjaa nykyistä laajemmalla korkovähennysrajoitussääntelyllä siten, että sääntelyssä otetaan huomioon myös yritystoiminnan edellytysten turvaaminen.

Sääntelyn tarkoituksena on myös ehkäistä verotuottojen kannalta merkityksellistä korkovähennyksiin liittyvää aggressiivista verosuunnittelua. Aggressiivisen verosuunnittelun ehkäiseminen ja toisaalta yritystoiminnan edellytyksiä tukeva ja kilpailukykyinen tuloverojärjestelmä eivät ole toisiaan pois sulkevia tavoitteita.

3.2 Yleistä toteuttamisvaihtoehtoista

Direktiivin korkovähennysrajoitusta koskeva sääntely on malliltaan tuloslaskelmaan perustuva yleinen rajoitus, joka teknisesti vastaa pääosin Suomen nykyistä korkovähennysrajoitusta, mutta poikkeaa siitä muutamissa yksityiskohdissa. Direktiivin toimeenpanon yhteydessä sääntelyn mallia ei ole tarpeellista muuttaa, jolloin toteuttamisvaihtoehdot muodostuvat yksityiskohtia koskevista ratkaisuista.

Kansallisen korkovähennysrajoituksen sopeuttaminen direktiivin mukaiseksi ei sellaisenaan edellyttäisi toteuttamisvaihtoehtojen selvittelyä tässä esityksessä muilta kuin kansallisen sääntelyn ja direktiivin eroja koskevin osin. Korkovähennysrajoitus on kuitenkin yksi yritysten tuloverojärjestelmän merkittäviä säännöksiä, minkä vuoksi tässä esityksessä on arvioitu nykyistä sääntelyä, sen vaikutuksia ja muutostarpeita laajemmin.

Direktiivin sääntely sisältää pakollisen minimisääntelyn lisäksi lukuisia optioita eli vapaaehtoisia poikkeuksia rajoituksesta, jotka jäsenvaltio voi sisällyttää kansalliseen sääntelyynsä. Toisaalta jäsenvaltio voi kansallisesti säätää direktiivin minimisääntelyä tiukemman rajoituksen. Jos jäsenvaltio ottaa käyttöön direktiivin sallimia optioita, niistä voidaan säätää enintään direktiivissä säädettyjen ehtojen laajuudessa.

HE 150/2018 vp

Taulukko 2. Direktiivin sääntelyn sisältö verrattuna nykyisen kansallisen sääntelyn sisältöön

Ehdon luonne	Direktiivi	Nykyinen sääntely
Pakollinen minimisääntely	Rajoitus koskee yhteisö-verovelvollisia ja kaikkia tulolähteitä.	Rajoitus ei koske muun toiminnan ja maatalouden tulolähteitä. Rajoitus koskee yhteisöjä ja henkilöyhtiöitä.
Pakollinen minimisääntely	Rajoituksessa on säädetty koron käsitteestä.	Koron käsite poikkeaa osin direktiivistä.
Pakollinen minimisääntely	Rajoitus koskee kaikkia korkomenoja.	Rajoitus koskee etuyhteisosapuolille maksettuja korkomenoja.
Pakollinen minimisääntely	Vähennyskelpoisten korkomenojen määrä enintään 30 % EBITDA:sta.	Vähennyskelpoisten korkomenojen määrä enintään 25 % EBITD:sta.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää 3 milj. euron suuriset nettokorkomenot, vaikka nettokorkomenojen kokonaismäärä ylittäisi 3 milj. euroa (niin sanottu safe harbour -säännös).	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty 500 000 euron suuriset nettokorkomenot, jos nettokorkomenojen kokonaismäärä on enintään 500 000 euroa (ei safe harbour).
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää direktiivissä määritellyt itsenäiset yritykset.	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty itsenäiset yritykset, koska rajoitus kohdistuu vain etuyhteisosapuolille maksettuihin korkomenoihin.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää infrastruktuurihankkeet.	Rajoitus koskee myös infrastruktuurihankkeita.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää korkomenot, jotka ovat syntyneet ennen 17.6.2016 otetuista lainoista ellei lainan tiettyjä ehtoja ole muutettu.	Rajoitus koskee kaikkia etuyhteyslainoja ilman aikarajoituksia.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää direktiivissä määritellyt rahoitusalan yritykset.	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty tietyt rahoitusalan yritykset ja eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvat yritykset.
Vapaaehtoinen poikkeus	Rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää tilanteet, joihin voidaan soveltaa niin sanottua tasevapautussäännöstä.	Rajoituksen ulkopuolelle on jätetty tilanteet, joihin soveltuu niin sanottu tasevapautussäännös, joka teknisesti poikkeaa direktiivin määräyksestä.
Vapaaehtoinen poikkeus	Vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrä voidaan laskea yksittäisten yhtiöiden tai konsernin tasolla.	Vähennyskelpoinen korko ja EBITD-laskentapohja lasketaan yksittäisen yhtiön tasolla (ei konsernikohtaisesti).
Vapaaehtoinen poikkeus	Vähennyskelvottomat korkomenot ja käyttämätön EBITDA voidaan jaksottaa useammalle vuodelle.	Vähennyskelvottomat korkomenot jaksotetaan seuraaville verovuosille.

3.3 Toteuttamisvaihtoehdot pakollisten määräysten osalta

Direktiivistä seuraa, että Suomen kansalliseen korkovähennysrajoitusta koskevaan sääntelyyn on sisällytettävä direktiivissä pakolliseksi määrätty ehdot, jotka puuttuvat nykyisestä sääntelystä. Siltä osin kuin direktiivin pakolliset määräykset sisältyvät kansalliseen sääntelyyn jo nykyisin, kansallista sääntelyä ei ole direktiivistä johtuen välttämätöntä muuttaa, koska sääntely ei näiltä osin ole direktiiviä lievempi. Puuttuvien määräysten osalta nykyistä

kansallista sääntelyä olisi muutettava direktiivin ehtojen mukaisesti. Tämä merkitsee rajoituksen soveltamisalan laajentumista ja kiristymistä verrattuna nykyiseen sääntelyyn.

3.3.1. Säännöksen soveltaminen yhteisöverovelvollisiin ja henkilöyhtiöihin

Direktiiviä sovelletaan kaikkiin yhteisöverovelvollisiin. Nykyistä kansallista säännöstä sovelletaan verovelvollisiin, jotka ovat Suomessa yhteisöverovelvollisia, ja avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin. Nykyinen kansallinen säännös on direktiiviä laajempi eikä direktiivin sääntelystä aiheudu välitöntä muutostarvetta.

Korkovähennysrajoituksen soveltamista avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jotka ovat verotuksessa elinkeinoyhtymiä, on pidetty tarpeellisena sen vuoksi, ettei säännöstä olisi mahdollista kiertää yhtiömuodon valinnalla. Käytännössä korkovähennysrajoitusta ei juurikaan ole sovellettu henkilöyhtiöiden verotuksessa. Tämä johtuu siitä, että pääosa näistä on pieniä yhtiöitä ja että nykyinen rajoitus on kohdistunut vain etuyhteysosapuolten välisiin korkomenoihin.

Korkovähennysrajoituksen laajentuessa kattamaan myös muiden kuin etuyhteydessä olevien osapuolten väliset korkomenot voi rajoitus nykyistä useammin soveltua myös henkilöyhtiöiden verotuksessa. Säännös voisi tulla sovellettavaksi erityisesti suurempien henkilöyhtiöiden osalta.

Direktiivin ja nykyisen säännöksen soveltamisessa ei tehdä eroa sen suhteen, onko yhtiö voittoa tavoitteleva vai ei. Direktiivin johdannossa todetaan, että direktiiviä ei ole ollut tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan läpinäkyviä yksiköitä, joihin ei jäsenvaltioissa sovelleta yhteisöveroa.

Läpinäkyvissä yksiköissä tulot ja menot siirtyvät osakkaille säilyttäen kokonaan tai osittain alkuperäisen tulo- ja menotyyppinsä. Suomen verojärjestelmässä ei ole säädetty läpinäkyvistä yhteisöistä. Lähimpinä tällaisia Suomessa ovat henkilöyhtiöt, joissa osingot virtaavat läpi osakkaille tulotyyppinsä säilyttäen.

Jaksossa 3.3.4. käsitellään tarkemmin korkomenon käsitteen näkökulmasta yhteisöjä, joita voidaan taloudelliselta kannalta katsottuna pitää läpivirtaavina. Näitä ovat asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt. Jaksossa kuvataan tarkemmin myös omakustannuseriaatteella toimivien Mankala-yhtiöiden käsittelyä verotuksessa.

Korkovähennysrajoituksen soveltaminen avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin on tarkoituksenmukaista myös jatkossa sen vuoksi, että määräyksellä voidaan nykyiseen tapaan ehkäistä sääntelyn kiertämistä. Asunto-osakeyhtiöt, keskinäiset kiinteistöyhtiöt ja myös Mankala-yhtiöt ovat lain mukaan itsenäisiä yhteisöverovelvollisia ja sen vuoksi direktiivin soveltamisalaan kuuluvia verovelvollisia. Niitä ei direktiivin minimiluonne huomioon ottaen voida jättää korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle, vaikka ne olisivat taloudellisesti läpivirtaavia tai voittoa tavoittelemattomia.

3.3.2. Rajoituksen soveltaminen kaikkiin korkomenoihin

Direktiiviä sovelletaan kaikkiin korkomenoihin riippumatta siitä, onko kyse etuyhteydessä olevalle osapuolelle vai ulkopuoliselle, kuten pankille suoritetuista korkomenoista. Nykyisessä säännöksessä rajoitetaan vain laissa määritellyiltä etuyhteisyrittäjiltä otettujen lainojen korkomenojen vähentämistä. Kansallinen säännös on direktiiviä lievempi ja sitä on direktiivin minimiluonne huomioon ottaen laajennettava koskemaan myös muilta otettujen

lainojen korkomenoja. Tältä osin esitykseen sisältyvää ehdotusta ja sen perusteluita käsitellään tarkemmin jaksoissa 3.4.1 ja 3.5.2. Esityksessä käytetään tässä yhteydessä termejä konserniyhteysosapuoli ja muu kuin konserniyhteysosapuoli erottamaan erilaisten osapuolten välisiä lainoja ja korkomenoja. Termillä konserniyhteysosapuoli viitataan nykyisen sääntelyn termiin etuyhteydessä oleva osapuoli. Termin muutosta kuvataan tarkemmin jaksossa 3.4.1.

3.3.3. Rajoituksen soveltaminen kaikissa tulolähteissä

Direktiiviä sovelletaan verovelvollisen koko yhteisöveron piiriin kuuluvan toiminnan verotuksessa. Direktiivissä ei tunnisteta eri tulolähteitä eikä sallita esimerkiksi toimialoja koskevia poikkeuksia rahoitusalaan lukuun ottamatta. Nykyistä kansallista sääntelyä sovelletaan vain elinkeinotulolähteen verotuksessa. Kansallinen säännös on direktiiviä lievempi ja sitä on direktiivin minimiluonne huomioon ottaen laajennettava koskemaan myös maatalouden ja muun toiminnan tulolähteitä. Tämä tarkoittaisi, että korkovähennysrajoitusta sovellettaisiin verovelvollisen kaikkien toimintaan riippumatta siitä, mistä tulolähteestä on kysymys.

Korkovähennysrajoituksen piirissä olevilla verovelvollisilla laajaa toimintaa on paitsi elinkeinotulon lähteessä, myös muun toiminnan tulolähteessä, johon nykyisin kuuluu merkittävä osa kiinteistöalan toiminnasta. Rajoituksen laajeneminen muun toiminnan tulolähteeseen tarkoittaisi, että rajoitusta voitaisiin nykyisestä poiketen soveltaa kattavasti myös kiinteistöalalla, koska rajoitus soveltuisi myös asunto-osakeyhtiöiden, keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden verotuksessa. Näitä yhtiöitä on vakiintuneesti verotettu pääosin muun toiminnan tulolähteessä.

Korkovähennysrajoitus on luonteeltaan yleinen säännös, joita tulee pääsääntöisesti soveltaa samalla tavalla toimialasta riippumatta. Kiinteistöliiketoiminta ei lähtökohtaisesti poikkea muusta liiketoiminnasta. Kiinteistöalalla toimii nykyisin perinteisten institutionaalisten sijoittajien rinnalla muun muassa kansainvälisiä kiinteistösijoitusyhtiöitä, yksityisiä sijoittajia sekä erilaisia rahastoja. Toiminnan harjoittaminen muodostuu markkinoiden seuraamisesta, vuokraohteiden hankinnasta ja luovutuksista sekä kohteiden kehittämistä. Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö on tyypillisesti kiinteistösijoittamisen muoto ja yhtiön osakkaat kiinteistösijoittajia. Myös asunto-osakeyhtiö voi olla kiinteistösijoittamisen muoto. Asunto-osakeyhtiöissä voi osakkaina olla myös luonnollisia henkilöitä, jotka käyttävät vakituksena asuntonaan huoneistoa, jonka hallintaan heidän omistamansa yhtiön osakkeet oikeuttavat.

Korkovähennysrajoitus on malliltaan tuloslaskelmaan sidottu rajoitus. Kiinteistöalalla säännöksellä voisi tästä johtuen olla merkitystä erityisesti asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden verotuksessa, koska niissä ei tavallisesti muodostu tuloa yhtiötasolla.

Asunto-osakeyhtiöissä ja keskinäisissä kiinteistöosakeyhtiöissä ei normaalisti muodostu veronalaista tuloa silloinkaan, kun yhtiön omistamaa kiinteistöä käytetään vuokraustoiminnassa. Vuokraustoimintaa harjoittaa yhtiön osakas ja vuokratuotot kuuluvat tälle. Kiinteistö on asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön omistuksessa ja sen taseessa. Tällöin kiinteistön kulut, mukaan lukien kiinteistön hankintaa varten otetun velan korkomenot, ovat yhtiön menoja ja sisältyvät sen tulokseen. Yhtiön kaikki menot katetaan osakkaiden yhtiölle suorittamalla hoito- ja rahoitusvastikkeilla. Yhtiön on tarkoitus tehdä nollatulosta.

Myös kiinteistöosakeyhtiö on tyypillinen kiinteistösijoittamisen muoto. Yhtiö toimii kuten muutkin osakeyhtiöt ja eroaa sen vuoksi keskinäisestä kiinteistöosakeyhtiöstä ja asunto-

osakeyhtiöstä. Tuloslaskelmaan perustuvan korkovähennysrajoituksen soveltamisen kannalta kiinteistöosakeyhtiö on samassa asemassa kuin muut osakeyhtiöt, koska yhtiölle muodostuu omaa tuloa kiinteistön vuokrauksesta toisin kuin asunto-osakeyhtiölle ja keskinäiselle kiinteistöosakeyhtiölle.

Korkovähennysrajoituksen laajentuessa kaikkiin tulolähteisiin tässä esityksessä kuvatulla tavalla, tulolähdejaolla ei enää olisi verotuksessa yhtä suurta merkitystä kuin nykyisin. Valtiovarainministeriössä on lisäksi valmisteltu lakiehdotusta, jonka tarkoituksena olisi muuttaa verotuksessa noudatettua tulolähdejäkäytäntöä siten, että yhteisöjen toimintaan sovellettaisiin laajasti elinkeinoverolakia. Sen sijaan avoimilla yhtiöillä ja kommandiittiyhtiöillä voisi jatkossakin olla muun toiminnan tulolähde, mutta niiden harjoittamaan kiinteistöliiketoimintaan sovellettaisiin kuitenkin elinkeinoverolakia. Tulolähteiden merkitys verotuksessa pienenee edelleen, jos edellä mainittu lakiehdotus tulee voimaan.

3.3.4. Koron käsite

Direktiivin ja nykyisen säännöksen määritelmien yhteensovittaminen

Direktiivin mukaan korkomenon käsite kattaa muodoltaan kaikenlaisen velan korkomenot. Lisäksi korkomenon käsite kattaa muut kansallisessa lainsäädännössä määritellyt korkoa taloudellisesti vastaavat suoritukset. Artikla 2 sisältää esimerkkiluettelon näistä muista suorituksista. Esimerkkiluettelossa mainittuja suorituksia on pidettävä säännöstä sovellettaessa korkona silloin, jos niitä kansallisesti pidetään verotuksessa korkona.

Suomessa verolainsäädäntöön ei sisälly yleistä koron käsitteen määritelmää. Tiettyjen suoritusten käsittely verotuksessa korkona perustuu oikeus- ja verotuskäytännössä tehtyihin tulkintalinjauksiin. Suoritus määritellään verotuksessa koroksi tapauskohtaisesti suorituksen luonteen perusteella.

Direktiivin korkomenon määritelmä sisältää paitsi korot ja niitä vastaavat suoritukset, myös rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyvät suoritukset. Rahoituksen hankintaan liittyviä suorituksia on Suomessa tyypillisesti pidetty verotuksessa vähennyskelpoisina elinkeinoverolain 7 §:ssä tarkoitettuina menoina eikä elinkeinoverolain 18 §:ssä tarkoitettuina korkomenoina.

Nykyisin kansallista korkovähennysrajoitusta sovellettaessa korkona on pidetty suorituksia, joita verotuksessa pidetään korkona. Nykyinen kansallinen säännös ei ole direktiiviä lievempi siltä osin kuin korkomenona on käsiteltävä velan korkomenot ja niitä taloudellisesti vastaavat suoritukset siten kuin kansallisessa lainsäädännössä tai käytännössä on linjattu. Nykyinen kansallinen säännös on direktiiviä lievempi siltä osin kuin kyse on rahoituksen hankintaan liittyvistä suorituksista. Kansallista säännöstä on tältä osin muutettava vastaamaan direktiivin sääntelyä.

Direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä ja sen johdosta myös korkovähennysrajoitusta koskevaa säännöstä sovellettaessa verotuksessa noudatettua korkomenon käsitettä olisi mahdollista myös laajentaa. Osa direktiivin esimerkkiluetteloon sisältyvistä suorituksista on sellaisia, joita Suomessa on voitu verotuksessa pitää korkona, osa taas sellaisia, joita ei ole pidetty korkona. Koron käsitteen muuttaminen merkitsisi verotuksessa suurta muutosta. Muutos olisi merkittävä, vaikka se toteutettaisiin vain korkovähennysrajoitusta koskevan säännöksen osalta. Tällaisen muutoksen toteuttaminen, edes korkovähennysrajoituksen soveltamiseen rajattuna, ei ole tarkoituksenmukaista ilman kattavaa korkoa koskevien

verolainsäätöjen ja niiden vaikutusten tarkastelua. Koron käsitteen muuttaminen olisi tämän vuoksi perusteltua tehdä tässä esityksessä vain siltä osin kuin muutos on direktiivistä johtuen välttämätön direktiivin minimiluonteen vuoksi.

Kansallisen korkomenon käsitteen sisällön kartoittamiseksi seuraavassa käydään läpi direktiivin 2 artiklan 1 kohdan luetteloon sisältyviä esimerkkejä ja niiden käsittelyä nykyisessä kansallisessa sääntelyssä sekä oikeus- ja verotuskäytännössä. Korkovähennysrajoitusta sovellettaessa mainitut erät olisivat korkoa, jos niitä pidetään Suomessa verotuksessa korkona. Jäljempänä käsitellään lisäksi rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja, joita ei nykyisin pidetä Suomen verotuksessa korkona.

Luettelossa mainitaan esimerkkeinä korosta seuraavat suoritukset: voitto-osuuslainoista kertyvät maksut, vaihtovelkakirjalainojen ja nollakuponkilainojen kaltaisten välineiden laskennalliset korot, vaihtoehtoihin rahoitusjärjestelyihin kuten islamilaiseen rahoitukseen liittyvät suoritukset, rahoitusleasingmaksujen rahoituskustannusosuus, asianomaisen omaisuuserän tasearvoon sisältyvät aktivoitujen korot tai aktivoitujen korkojen kuoletukset, siirtohinnoittelusääntöjen mukaisten rahoitustuottojen määrät soveltuviin tapauksissa, vieraaseen pääomaan liittyvien johdannaisinstrumenttien tai suojausjärjestelyjen mukainen nimelliskorkojen määrä, tietyt vieraan pääoman ja rahoituksen hankkimiseen liittyvistä välineistä johtuvat valuuttakurssivoitot ja -tappiot, rahoitusjärjestelyistä aiheutuvat vakuusmaksut, vieraaseen pääomaan liittyvät järjestelymaksut ja muut samankaltaiset varojen lainaamiseen liittyvät menot.

Vieraan ja oman pääoman välimaastossa olevat instrumentit

Erilaisille vieraan pääoman ja oman pääoman välimaastossa oleville instrumenteille maksettavan korvauksen kohtelu on verotuksessa ratkaistu tapauskohtaisesti instrumentin luonteen mukaisesti. Tällaisia instrumentteja ovat esimerkiksi pääomalaina ja voitto-osuuslaina. Elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan korko voi olla myös riippuvainen liikkeen tuloksesta. Esimerkiksi pääomalaina on laina, jonka pääomaa ja korkoa voidaan maksaa vain tiettyjen edellytysten täytyessä. Mikäli pääomalaina katsotaan verotuksessa vieraaksi pääomaksi, on siihen perustuva korvaus ollut verotuksessa korkoa. Oikeuskäytännössä voitto-osuuslainalle maksettava hyvitys voitiin katsoa korkoon verrattavaksi suoritukseksi tapauksessa KVL 2002/1. Yritykset voivat laskea liikkeelle myös nollakorkolainoja ja ikuisia lainoja. Tällaisista lainoista voidaan verotusta varten erottaa korkoelementti. Oikeuskäytännössä ikuisille lainoille maksettua korkoa on yleensä käsitelty verotuksessa korkona.

Vaihtoehtoiset rahoitusjärjestelyt

Vaihtoehtoisten rahoitusjärjestelyjen, kuten islamilaisen rahoituksen mukaisista määristä ei ole Suomessa julkaistua oikeus- tai verotuskäytäntöä. Yleensä näillä tarkoitetaan järjestelyjä, joissa korkoelementti ilmenee muussa muodossa kuin nimenomaisena korkona.

Rahoitusleasing

Direktiivin luettelossa mainitaan korkona rahoitusleasingsopimukseen perustuvasta suorituksesta koroksi erotettava määrä. Yritystoiminnan rahoituksessa on mahdollista käyttää rahoitus- ja vakuusjärjestelyä, jossa rahoittaja, kuten leasingyhtiö, hankkii yrityksen liiketoiminnassa tarvitseman hyödykkeen vuokratakseen sen yritykselle. Rahoitusleasingjärjestely on mahdollista toteuttaa myös niin sanottuna sale and lease back -järjestelynä, jolloin yritys myy omistamansa hyödykkeen rahoittajalle ja vuokraa ne samassa

yhteydessä takaisin omaan käyttöön. Sopimukset tehdään yleensä määräajaksi ja niihin saattaa sisältyä osto-oikeus tai -velvollisuus. Taloudellisesta näkökulmasta leasing sopimukseen perustuvat leasingmaksusuoritukset koostuvat osittain velalle maksettavasta korosta.

Verolainsäädännössä ei erikseen säädetä leasing sopimusten verokohtelusta. Leasing tilanteisiin sovelletaan yleisiä säännöksiä. Leasing sopimuksia on verotuksessa käsitelty tapauskohtaiset olosuhteet huomioon ottaen velkasopimuksina, vuokrasopimuksina tai osamaksukauppasopimuksina. Vastaavasti sopimukseen perustuvia suorituksia on voitu käsitellä esimerkiksi korkona tai vuokrana. Yleensä koko suoritusta on tällöin käsitelty samalla tavalla erottamatta siitä koron osuutta. Pääsääntöisesti rahoitusleasing järjestelyjä on verotuksessa arvioitu niiden oikeudellisen muodon mukaan, jolloin vuokralleottajan kannalta kyse on tyypillisesti ollut lähinnä vuokramenoista. Toisaalta oikeuskäytännössä tiettyjä sale and lease back -vuokraus järjestelyä on voitu käsitellä siten, että myynnistä ei ole syntynyt verotuksellista luovutustapahtumaa (KHO 1990 T 2531).

Vuoden 2016 alusta kirjanpitolakia uudistettiin siten, että lakiin tuotiin mahdollisuus kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IAS 17 -standardi) soveltamiseen rahoitusleasing sopimusten tilinpäätöskäsittelyssä. Kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n mukaan, jos kirjanpito velvollinen on tehnyt vuokrasopimuksen, jonka kohteena olevaan hyödykkeeseen perustuvat riskit ja edut siirtyvät olennaisin osin vuokralle ottajalle sopimuskauden alkaessa, vuokralleantaja saa merkitä hyödykkeen tilinpäätökseensä siten kuin se olisi myyty ja vuokralleottaja siten kuin se olisi ostettu. Kansainväliset tilinpäätösstandardit ovat parhaillaan muuttumassa, kun IAS 17 -standardi korvautuu uudella IFRS 16 Vuokrasopimukset -sääntelyllä vuoden 2019 alusta.

Elinkeinoverolainsäädäntö ei tunne kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista ja nykyisin myös kirjanpitolain mahdollistamaa rahoitusleasing sopimuksen käsittelyä. KHO on päätöksessään 25.10.2016 T 4472 katsonut, että mainittuja kirjanpitolain periaatteita ei voitu soveltaa verotuksessa. KVL:n ratkaisussa 25/2013 (KHO 29.4.2014 T 1443, ei muutosta) katsottiin, että lisärahoituksen hankkimiseksi toteutetun sale and leaseback -järjestelyn leasingmaksut eivät olleet elinkeinoverolain 18 a §:ssä tarkoitettuja suorituksia, joten niihin ei tullut soveltaa mainittua säännöstä.

Edellä mainitun oikeuskäytännön mukaan rahoitusleasing sopimuksen perusteella tehdyt suoritukset eivät kuulu elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun koron käsitteen piiriin. Tällöin niitä ei voitaisi pitää myöskään korkovähennysrajoitussääntelyssä tarkoitettuna korkona.

Aktivoidut korkomenot

Direktiivin luettelossa mainitaan korkona myös aktivoidut korkomenot ja niiden kuoletukset. Elinkeinoverolaki sisältää useita eri tilanteita koskevia säännöksiä, joiden nojalla korkomenoja voidaan aktivoida. Lain 14 §:ssä annetaan mahdollisuus lukea korkomenot osaksi hyödykkeen hankintamenoa. Lain 23 §:n mukaan uuden voimalaitoksen, kaivoksen ja muun teollisuuslaitoksen rakentamisen rahoittamisesta johtuneet rakennusaikaiset korot voidaan vähentää verovelvollisen vaatiessa enintään kymmenen prosentin vuotuisin poistoin. Lain 27 c § koskee kokonaishoitopalveluista aiheutuneiden menojen rahoittamisesta aiheutuneita korkoja, jotka vähennetään yhtä suurina vuotuisina poistoina jäljellä olevana sopimuskautena siitä verovuodesta alkaen, jonka aikana kohde on otettu käyttöön.

Korkomenon vähennys oikeutta koskeva laajuuskysymys on jaksotuskysymyksestä erillinen asia. Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei jaksottamisen osalta tehtävä ratkaisu määrää sitä,

että luonteeltaan vähennyskelpoinen meno muuttuisi vähennyskelvottomaksi (KHO 2014:149). Korkovähennysrajoitussäännöksen mukaan vähennyskelvottomana pidettävä korko ei voi puolestaan jaksottamissäännöksen vuoksi muuttua vähennyskelpoiseksi. KHO on vuosikirjaratkaisussaan 2015:37 katsonut, että korkovähennysrajoitusta voitiin soveltaa kokonaisuhoitopalvelun tuottamisesta aiheutuviin korkomenoihin, joihin sovellettiin elinkeinoverolain 27 c §:n jaksotussäännöstä.

Vaikka korkovähennysrajoitusta normaalisti sovelletaan aktivoituihin korkomenoihin, olisi vähennysoikeuden rajoittaminen kuitenkin perusteetonta siltä osin kuin kyse on muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritetuista korkomenoista, jotka olisivat ennen lain voimaantuloa olleet vähennyskelpoisia ja jotka vähennetään aktivoinnin johdosta verotuksessa lain voimaantulon jälkeen. Esityksessä olisi tarkoituksenmukaista säätää erikseen näitä korkomenoja koskevasta poikkeuksesta.

Siirtohinnoitteluikäisun johdosta muuttunut koron määrä

Intressiyhteydessä olevien yritysten välisiin liiketoimiin voidaan verotuksessa soveltaa siirtohinnoittelusäännöstä, jonka nojalla esimerkiksi rahoitukseen liittyvissä liiketoimissa suoritettua koron määrää voidaan verotuksessa oikaista markkinaehtoiseksi. Tällaisia siirtohinnoittelusäännöksen nojalla tapahtuneita koron oikaistuja määriä pidetään verotuksessa ja siten myös korkovähennysrajoitusta sovellettaessa korkona.

Johdannaisinstrumentit ja suojausjärjestelyt

Yritykset käyttävät erilaisia johdannaisinstrumentteja tai suojausjärjestelyjä osana rahoituskulujen riskienhallintaa. Korkoriskiä vastaan on mahdollista suojautua esimerkiksi koronvaihtosopimuksella, joka muuntaa muuttuvakorkoisen lainan koron kiinteäksi koroksi. Tällaisessa tilanteessa yritys maksaa lainasopimuksen mukaista muuttuvaa korkoa varsinaiselle lainanantajalle, mutta koronvaihtosopimuksella mahdollisesti saavutettu korkokulujen säästö pienentää korkokulujen kokonaismäärää.

Korkojohdannaisten käsittely verotuksessa on ollut tapauskohtaista. Korkojohdannaisen perusteella saatua tai maksettua suoritusta ei Suomessa yleensä ole verotettu korkona. Kuitenkin korkojohdannaisten kirjanpitokäsittely on saattanut johtaa siihen, että ne ovat tulleet otetuiksi huomioon korkona myös verotuksessa.

Vieraassa valuutassa otettuun lainaan liittyy valuuttakurssiriskejä. Näitä voidaan suojata johdannaisinstrumentein. Tällöin valuuttakurssimuutoksia voi tapahtua paitsi varsinaisen lainan, myös johdannaisinstrumentin suhteen. Indeks- ja kurssitappiot eivät kansallisessa verolainsäädännössä ole korkoa, vaan elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja. Verolainsäädännössä on yhtenäistetty valuuttakurssierojen ja niitä suojaavien instrumenttien verokohtelu.

Rahoituksen hankintaan liittyvät suoritukset

Rahoituksen hankintaan liittyvät suoritukset ovat kansallisessa verolainsäädännössä tyypillisesti elinkeinoverolain 7 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja. Esimerkiksi takaajalle maksettuja takauspalkkioita, lainannostoprovisioita tai muita lainaa nostettaessa perittäviä kertaluontoisia kuluja ei lähtökohtaisesti ole pidetty elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuina korkoina. Siltä osin kuin rahoituspalkkiota tai -kuluja on pidetty luotonannosta saatuna korvauksena, sitä on voitu pitää korkona.

Direktiivin johdosta korkovähennysrajoituksen soveltamisalaa olisi tältä osin laajennettava. Direktiiviin perustuva rajoitus kattaa myös ulkoisesta rahoituksesta maksettavat korot ja rahoituksen hankintaan liittyvä kustannukset. Direktiivin tarkoitus ja soveltamisala huomioon ottaen rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyvillä suorituksilla katsottaisiin tarkoitettavan vieraan pääoman ehtoiseen rahoitukseen liittyviä suorituksia. Direktiivin kansallisella täytäntöönpanolla ei siten muutettaisi oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankinnasta aiheutuvien menojen, kuten listautumismenojen, verokohtelua.

Yhtiövastikkeen käsittely säännöstä sovellettaessa

Esityksen valmistelun yhteydessä on ilmennyt näkökohtia korkovähennysrajoituksen soveltamisesta keskinäisten osakeyhtiöiden osalta. Valmistelussa on tämän vuoksi erikseen käsitelty keskinäisten osakeyhtiöiden ja niiden osakkaiden välisiä suorituksia koron käsitteen kannalta. Valmistelussa on alla kuvatuin tavoin tarkasteltu mahdollisuutta käsitellä verotuksessa keskinäiselle yhtiölle muodostuvia korkomenoja yhtiön osakkaan korkomenoina.

Lainsäädännössä on säädetty yhteisöistä, jotka ovat keskinäisiä yhtiöitä. Tällaisia yhteisöjä ovat asunto-osakeyhtiölaissa (2009/1599) säädellyt asunto-osakeyhtiö ja keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö sekä vakuutusyhtiölaissa säädelty keskinäinen vakuutusyhtiö.

Asunto-osakeyhtiö ja keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö poikkeavat toiminnallisesti muista osakeyhtiöistä, kuten tavallisesta kiinteistöosakeyhtiöstä. Tavallisen kiinteistöosakeyhtiön tulot muodostuvat yhtiön omistamasta rakennuksesta yleensä vuokratuloina. Asunto-osakeyhtiössä ja keskinäisessä kiinteistöosakeyhtiössä sen sijaan noudatetaan vastikerahoitusmenettelyä. Näiden yhtiömuotojen tulot muodostuvat osakkaiden maksamista vastikkeista eikä yhtiöllä yleensä ole muita tuloja. Vastikerahoitus tarkoittaa sitä, että osakkeenomistajat ovat velvollisia maksamaan yhtiön menojen kattamiseksi yhtiövastiketta yhtiöjärjestyksessä määrättyjen perusteiden mukaan.

Keskinäinen vakuutusyhtiö ei toiminnallisesti merkittävästi poikkea osakeyhtiömuotoisesta vakuutusyhtiöstä. Keskinäisessä vakuutusyhtiössä ei noudateta vastikerahoitusmenettelyä vastaavasti kuin asunto-osakeyhtiöissä ja keskinäisissä kiinteistöosakeyhtiöissä. Keskinäisten vakuutusyhtiöiden tilannetta ei tarkastella lähemmin tässä johtuen jäljempänä käsiteltävästä ehdotuksesta, jonka mukaan rahoitusala jätettäisiin rajoituksen ulkopuolelle.

Asunto-osakeyhtiöissä ja keskinäisissä kiinteistöosakeyhtiöissä osakkaiden yhtiölle maksama vastike sisältää pääomavastikkeen eli rahoitusvastikkeen osuuden. Rahoitusvastiketuloja käytetään yhtiön lainojen pääomien lyhentämiseen sekä korko- ja muihin rahoitusmenoihin. Kirjanpitolautakunnan 1 päivänä joulukuuta 2017 antaman asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistöyhtiöiden kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan yleisohjeen mukaan vastikkeet esitetään yhtiön tuottona.

Verotuksessa asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ovat itsenäisiä verovelvollisia. Yhtiön verotettavia tuloja ovat osakkaiden maksamat vastikkeet ja mahdolliset muut tulot ja vähennyskelpoisia menoja yhtiölle syntyneet menot, mukaan lukien yhtiölle kuuluvat korkomenot. Yhteisöjen verotuksessa noudatetaan erillisyyhtiöperiaatetta, mistä johtuen osakkaan ja yhtiön tuloja ja menoja ei ole verotuksessa yhdistelty. Näin on siitä huolimatta, että keskinäisten yhtiöiden tilanteessa esimerkiksi yhtiöiden hallitsemista huoneistoista saadut vuokratulot kertyvät osakkaille ja verotetaan osakkaiden tulona.

Verotuksessa keskinäisen yhtiön vieraasta pääomasta maksamaa korvausta on pidetty yhtiön korkomenona. Rahoitusvastikkeen muodossa yhtiölle syntyvää tuloa ei ole pidetty yhtiön

korkotulona. Osakkaan verotuksessa rahoitusvastiketta ei ole pidetty korkomenona. Korkovähennysrajoitusta sovellettaessa on edellä kuvatuin tavoin katsottu tarkoituksenmukaiseksi soveltaa verotuksessa noudatettua koron käsitettä. Tämän johdosta rahoitusvastikkeeseen sisältyvää korko-osuutta ei ole perusteltua korkovähennysrajoituksen yhteydessä säätää nykyisestä poiketen asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön korkotuloksi ja osakkaan korkomenoksi.

Mankala-yhtiön ja sen osakkaan väliset suoritukset

Esityksen valmistelun yhteydessä on ilmennyt näkökohtia korkovähennysrajoituksen soveltamisessa Mankala-yhtiöiden verotuksessa. Tämän vuoksi valmistelussa on tarkasteltu myös mahdollisuutta käsitellä verotuksessa Mankala-yhtiölle syntyviä korkomenoja yhtiön osakkaan korkomenoina.

Mankala-yhtiö toimii niin sanotulla omakustannuseriaatteella. Mankala-periaatetta noudatettaessa Mankala-yhtiölle muodostuu liiketoiminnan tulojen ja menojen erotuksesta veronalaista tuloa ja veroja maksettavaksi vain, jos yhtiön tulot ovat menoja suuremmat. Tavallisesti näin ei ole, vaan Mankala-yhtiön liiketoiminnan perusteella usein muodostuu verotettavaa voittoa ja veroja vasta osakkaan verotuksessa.

Mankala-periaatteen mukaisesta omakustannushinnoittelusta ei ole nimenomaisesti säädetty, vaan verojärjestelmän säännökset koskevat tällä periaatteella toimivia yhtiöitä samoin perustein kuin muitakin yhteisöjä. Mankala-periaatteen soveltaminen verotuksessa perustuu 1960-luvulla annettuihin KHO:n ratkaisuihin KHO 1963-1-5 ja KHO 1968-11-521, jotka koskivat sähköyhtiöitä ja niissä katsottiin, etteivät yhtiöt anna peiteltyä osinkoa osakkailleen. Yhtiöt luovuttivat tuottamansa sähkön omistajilleen näiden omistusosuuksien suhteessa ja osakkaat olivat velvollisia vastaamaan voimalaitoksen kustannuksista samassa suhteessa. Mankala-periaatteella toimivien keskinäisten sähköyhtiöiden tuloverotuksessa ei ole ratkaisujen antamisen jälkeen sovellettu verotusmenettelystä annetun lain 29 §:n säännöstä peitellystä osingosta.

Mankala-periaatteen mukaisesti toimittaessa ei nykyisessä verojärjestelmässä lähtökohtaisesti synny itsessään suoraa veroetua, jos omakustannushinnoitellun liiketoimen voitto tulee lopulta verotetuksi Suomessa. Näin on yleensä silloin, kun myös hyödykkeen ostajaa eli osakasta verotetaan Suomessa. Mankala-yhtiölle ei synny verotettavaa tuloa, mutta sen osakkaalle syntyy, jos osakkaan Mankala-yhtiölle hyödykkeestä maksama määrä on pienempi kuin osakkaan hyödykkeen myynnistä saama voitto. Verotusvallan turvaamiseen liittyvien näkökohtien vuoksi omakustannuserusteinen hinnoittelu ei sovellu kansainvälisiin tilanteisiin eikä käytäntöä ole otettu osaksi lainsäädäntöä. Jos asiasta säädettäisiin, voitonsiirto tulisi EU-oikeuden vuoksi mahdollistaa säännöksissä myös kansainvälisissä tilanteissa. Normaalista verojärjestelmästä poikkeava yhteisölle säädettävä omakustannuserusteisen hinnoittelun mahdollisuus olisi lähtökohtaisesti myös valtiontukea, mikä rajaisi poikkeussäätelyn sisältöä merkittävästi.

Yhteisöjen verotuksessa omakustannuseriaatteella toimiminen on verolainsäädännössä hyväksytty osuuskuntien sekä asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden osalta. Erityisesti osuuskuntien osalta säännökseen sisältyy lukuisia rajauksia johtuen EU:n valtiontukisäätelyä, jonka mukaan tällaista poikkeussäätelyä voidaan soveltaa vain osuuskuntiin, jotka eroavat kaupallisista osuuskunnista. Rajaukset perustuvat myös tarpeeseen varmistaa osuuskunnan jäsenelle siirtyvän voiton veronalaisuus.

Direktiiviä sovelletaan itsenäisiin yhteisöverovelvollisiin. Kansallista korkovähennysrajoitusta on tämän lisäksi sovellettu avoimiin yhtiöihin ja kommandiittiyhtiöihin, jotka ovat verotuksessa laskentasubjekteja ja niiden toiminnasta muodostuva tulos lasketaan verolainsäännöksiä soveltaen yhtiöiden itsensä tasolla. Korkovähennysrajoitukseen sisältyvää korkomenon käsitettä on tulkittava näistä lähtökohdista käsin. Korkomenon käsitteellä tarkoitetaan sekä direktiivissä että kansallisessa säännöksessä kulloisenkin itsenäisen verovelvollisen tai laskentasubjektin tilanteessa, tämän verolaskennassa vähennyskelpoisia, yksikön omasta rahoituksesta kertyviä korkomenoja.

Kun kyse on itsenäisen verovelvollisen tai laskentasubjektin omasta rahoituksesta, esimerkiksi sen omistukseen tulevien investointikohteiden rahoituksesta, tähän liittyvät korkomenot kuuluvat verotuksessa tälle verovelvolliselle tai laskentasubjektille. Itsenäinen verovelvollinen ei ole läpivirtaava yksikkö, josta korkomenot virtaisivat osakkaiden verotukseen korkomenoina käsiteltäväksi. Verovelvollisen korkomenoa ei verotuksessa käsitellä korkomenona toisen verovelvollisen verotuksessa, ellei kyse ole poikkeuksellisesta, esimerkiksi veron kiertämiseen liittyvästä yksittäistapauksesta.

Nykyiset Mankala-periaatteella toimivat yhtiöt ovat osakeyhtiöitä, ja verotuksessa itsenäisiä yhteisöverovelvollisia. Mankala-periaatteessakaan ei ole kyse siitä, että tulot ja menot siirtyisivät yhtiöltä osakkaalle niin sanotusti läpivirtaavasti. Mankala-periaatteen soveltaminen tarkoittaa sitä, ettei yhtiöiden edellytetä soveltavan keskinäisissä suorituksissaan markkinaehtoperiaatetta ja ettei keskinäisiä suorituksia tästä puutteesta huolimatta katsota peitellyksi osingoksi.

Erillisen verovelvollisuuden periaate on yhteisöjen tuloverojärjestelmän säännösten perusta. Tämän periaatteen ympärille rakentuvan verojärjestelmän säännöksiin perustuen Suomessa voidaan verottaa tulot ja vähentää menot, jotka kertyvät ja joiden katsotaan kuuluvan yhteisölle, joka on täällä verovelvollinen. Tästä lähtökohdasta käsin ja direktiivin sääntelykokonaisuus huomioon ottaen korkomenon käsitettä ei olisi tarkoituksenmukaista laajentaa korkovähennysrajoituksen kaltaisessa yksittäisessä säännöksessä siten, että korkomenot luettaisiin keinotekoisesti yhteisön osakkaan korkomenoiksi.

3.3.5. Vähennyskelpoisen korkomenon enimmäismäärä

Direktiivin mukaan vähennyskelpoisen korkomenon määrä on enintään 30 prosenttia verovelvollisen EBITDA:sta. Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan vähennyskelpoisen nettokorkomenon enimmäismäärä on 25 prosenttia EBITD:sta. Nykyistä sääntelyä olisi direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä mahdollista kiristää nykyisestä 25 prosentista alaspäin tai keventää enintään 30 prosenttiin saakka.

Vaikutusarvioinnin perusteella vähennyskelpoisten korkomenojen prosentuaaliseksi rajaksi nykyisessä sääntelyssä asetettu 25 prosenttia merkitsee, että rajoitus painottuu tilanteisiin, joissa etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus on suurempi kuin ulkopuolisille maksettujen korkomenojen osuus. Vaikutusarvioinneissa on havaittu, että etuyhteysveloista maksettujen korkomenojen osuus kaikista korkomenoista on tyypillisesti suurempi suuren suhdeluvun kuin pienen suhdeluvun luokissa. Asetettu prosenttiraja merkitsee myös sitä, että rajoituksen ulkopuolelle jää kappalemääräisesti paljon yrityksiä, joilla yrityskohtainen nettokorkomeno ei euromääräisesti ole suuri. Nykyinen prosenttiraja on perusteltu säännöksen tehokkaan kohdistamisen sekä hallinnollisen yksinkertaisuuden kannalta. Vaikutusarvioinnin perusteella ei voida päätellä, että jokin muu prosenttiraja olisi nykyistä tarkoituksenmukaisempi.

3.4 Toteuttamisvaihtoehdot vapaaehtoisten määräysten osalta

Korkovähennysrajoitussäätelyssä on jatkossa sovittava yhteen nykyinen, soveltamisalallaan pääosin hyvin toimiva rajoitus sekä direktiivin pakollisista määräyksistä johtuva rajoituksen laajentaminen ja siitä aiheutuvat seuraukset. Direktiivin minimi-luonteesta johtuen sovitus on tehtävä direktiivin sallimien optioiden mukaisesti.

Direktiivin vapaaehtoiset poikkeukset merkitsevät lievennyksiä direktiivin soveltamisalaa. Poikkeukset voivat kansallisesti olla perusteltuja säännöksen toimivuuden ja tarkoituksenmukaisuuden takia. Niiden avulla rajoitus voidaan paremmin kohdistaa tilanteisiin, joissa isoja veroetuja tyypillisesti tavoitellaan.

Direktiivin säätely huomioon ottaen kaikki nykyisen säätelyn sallimat poikkeukset olisi mahdollista säilyttää pääpiirteittäin. Poikkeuksia olisi myös mahdollista laajentaa tai kaventaa sekä laadullisesti että määrällisesti.

Nykyiseen kansalliseen säätelyyn sisältyvät poikkeukset on kansallisin perustein harkittu tarkoituksenmukaisiksi rajoitusta säädettyinä. Nykyisen korkovähennysrajoitusta koskevan säätelyn arvioidaan toteuttavan tavoitteitaan hyvin ja oikeasuhtaisesti. Sitä ei sellaisenaan olisi tarvetta huojentaa esimerkiksi poikkeuksia laajentamalla.

Direktiivi laajentaa korkovähennysrajoituksen soveltamisalaa verrattuna nykyiseen kansalliseen säännökseen. Direktiivin täytäntöönpanossa on tarve harkita optioita erityisesti sen vuoksi, että direktiivin täytäntöönpano kiristää tilanteita, joissa muille kuin etuyhteysosapuolille on maksettu korkoja. Nämä tilanteet ovat kokonaan nykyisen rajoituksen ulkopuolella. Direktiivi ei kiristä yhtä merkittävästi etuyhteystilanteissa suoritettujen korkojen vähennyskelpoisuutta, koska näiden osalta rajoitus laajenee ainoastaan korkomenon määritelmän ja tulolähteiden osalta. Tästä kappaleesta eteenpäin tässä esityksessä käytetään näiden tilanteiden erottamiseksi termejä konserniyhteydessä olevat osapuolet ja muut kuin konserniyhteydessä olevat osapuolet. Mainittuja termejä käytetään myös silloin, kun käsitellään nykyisen lain mukaisia etuyhteystilanteita koskevaa säännöstä. Termin muutosta kuvataan tarkemmin kappaleessa 3.4.1.

Nykyinen säännös on perustunut siihen, että laina- ja korkojärjestelyillä verohyötyjä on yleensä tavoiteltu elinkeinotulolähteessä konserniyhteyksissä. Korkovähennysrajoituksen kansallisessa toteutuksessa on tämän vuoksi perusteltua harkita konserniyhteysosapuolille ja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen erilaista säätelyä.

3.4.1. Euromääräinen raja vähennyskelpoisille korkomenoille

Konserniyhteydessä oleville osapuolille ja muille suoritettut korkomenot

Nykyisen kansallisen korkovähennysrajoitussäännöksen mukaan nettokorkomenot voidaan vähentää, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Direktiivi sallii verovuonna enintään kolmen miljoonan euron suuristen nettokorkomenojen vähentämisen. Rajaa voidaan soveltaa verovelvolliskohtaisesti, kun verojärjestelmässä ei sovelleta konsolidointia konserniyhtiöiden verotuksessa. Toisin kuin kansallinen säätely direktiivi sallii lisäksi, että nettokorkomenot ovat vähennettävissä säädettyyn euromäärään asti ja rajoitusta sovelletaan vain euromäärän ylittävään osaan nettokorkomenoista.

Euromääräisen rajan asettaminen on nykyisessä kansallisessa säännöksessä perustunut tarpeeseen rajoittaa säännöksen soveltamisesta Verohallinnolle ja verovelvollisille aiheutuvaa

HE 150/2018 vp

työtä. Nykyinen säännös on toteuttanut tätä tavoitetta hyvin. Säännöksen vaikutuksia verovuodelta 2016 arvioitaessa kävi ilmi, että yhteisöjen nettokorkomenojen määrä oli 99 prosentissa tapauksista enintään 500 000 euroa. Konserniyhteydessä olevien yritysten välisiä korkomenoja tarkasteltaessa nettokorkomenojen määrä alitti eurorajan 90 prosentissa tapauksista. Samalla on todettu, että valtaosa nettokorkomenojen määrästä on muodostunut harvalukuisissa suurten nettokorkomenojen yhteisöissä. Vuonna 2016 noin 81 prosenttia kaikista nettokorkomenoista syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa. Noin 65 prosenttia näistä syntyi yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme miljoonaa euroa. Konserniyhteydessä olevien yritysten välisistä nettokorkomenoista noin 89 prosenttia muodostui yhteisöissä, joiden nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin 500 000 euroa ja noin 75 prosenttia yhteisöissä, joissa nettokorkomenojen määrä oli suurempi kuin kolme miljoonaa euroa.

Säännökseen liittyvän hallinnollisen taakan keventäminen olisi perusteltua myös jatkossa. Euromääräinen raja edesauttaa myös sääntelyn kohdentamista direktiivin tavoitteiden mukaisesti merkittävimpiin veroetuihin. Nykyinen euromääräinen raja on tiukempi kuin direktiivin säännös ja se olisi mahdollista säilyttää. Edellä kuvatun vaikutusarvioinnin perusteella raja asettuisi luontevasti joko 500 000 euroon tai kolmeen miljoonaan euroon. Vaikutusarvioinnin perusteella ei voida päätellä, että jokin muu raja-arvo näiden kahden välistä olisi parempi. Suomessa konserniyhtiöitä verotetaan erillisinä verovelvollisina. Järjestelmässä sovelletussa konserniavustussääntelyssä ei ole kyse direktiivissä tarkoitettusta konsolidointijärjestelmästä, jolloin euromääräistä rajaa voidaan soveltaa verovelvolliskohtaisesti.

Direktiivin vuoksi sääntely kiristyy ja ulottuu jatkossa kaikkiin korkomeneihin, mitä ei aiemmin kansallisessa sääntelyssä pidetty tarpeellisenä. Muille kuin konserniyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuuden rajoitus on uutta sääntelyä, joka poikkeaa muun muassa elinkeinoverolain 7 §:ään perustuvasta menojen laajasta vähennyskelpoisuudesta. Sääntely poikkeaa nykyisen korkovähennysrajoitussäännöksen taustalla olevasta perustelusta, jonka mukaisesti nykyisen säännöksen soveltamisala on rajoitettu koskemaan vain konserniyhteystilanteita. Korkomeneihin liittyvän aggressiivisen verosuunnittelun riskin on katsottu yleensä liittyvän juuri konserniyhteystilanteisiin ja rajoituksella on ollut tarkoitus ehkäistä tällaista verosuunnittelua. Konserniyhteydessä oleville osapuolille maksettuihin korkomeneihin olisi perusteltua soveltaa pääosin nykyistä rajoitusta vastaavaa säännöstä.

Sääntelyn tarkoituksen ja yritysrahoituksen edellytysten säilyttämiseen liittyvien näkökohtien vuoksi konserniyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen rajoitus on perusteltua säätää konserniyhteystilanteissa sovellettavaa sääntelyä kevyemmäksi. Muilta kuin konserniyhteisosapuolilta otettujen velkojen korkoihin olisi tarkoituksenmukaista soveltaa direktiivin sallimaa kolmen miljoonan euron rajaa ja tämä tulisi säätää siten, että nettokorkomenojen ylittäessä rajan korkomenojen vähentämistä rajoitettaisiin vain ylimenevältä määrältä.

Konserniyhteyden määritelmä

Erilaisen eurorajan soveltaminen konserniyhteisosapuolilta ja muilta kuin konserniyhteisosapuolilta otettujen velkojen korkoihin edellyttäisi myös konserniyhteyden määrittämistä. Nykyiseen säännökseen sisältyy jo tällainen määritelmä. Direktiivin 2 artiklan määritelmiin sisältyvä etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisen kansallisen säännöksen määritelmästä. Direktiiviin määritelmä liittyvä korkovähennysrajoituksen osalta

4 artiklan 3 kohdan b alakohtaan sisältyvään itsenäisen yrityksen käsitteeseen. Määritelmän sisältöä käsitellään tarkemmin jaksossa 3.4.2.

Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan osapuolet ovat etuyhteydessä, jota jatkossa kutsuttaisiin konserniyhteydeksi, kun velkasuhteen osapuolella on välitön tai välillinen määräysvalta toisessa velkasuhteen osapuolella. Määritelmä on sama kuin verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisua koskevassa säännöksessä. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa. Määräysvallan katsotaan olevan olemassa, kun välitön tai välillinen omistus pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä on yli puolet tai toisella osapuolella on välillinen tai välitön oikeus nimittää yli puolet esimerkiksi toisen yhteisön hallitukseen. Määräysvalta on myös silloin, kun toista osapuolta johdetaan yhdessä toisen osapuolen kanssa tai se muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella. Määräysvaltaa käyttävä kolmas osapuoli voi olla myös luonnollinen henkilö yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa.

Direktiiviin sisältyvä etuyhteyden määritelmä on pienemmän prosenttimääräisen vaatimuksen ja luonnollisiin henkilöihin ulottuvan määrittelyn vuoksi kireämpi kuin nykyisen kansallisen säännöksen määritelmä. Jos kansallista säännöstä muutettaisiin siten, että korkomenojen erottelu konserniyhteysosapuolille ja muille suoritettuihin korkomenoihin tapahtuisi direktiivin etuyhteysmääritelmää käyttäen, kansallinen sääntely kiristyisi. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Nykyisen määritelmän muuttaminen ei tässä yhteydessä olisi myöskään välttämätöntä, koska korkomenojen erottelu konserniyhteydessä oleville osapuolille ja muille suoritettuihin korkomenoihin ei perustu direktiivin määräyksiin. Nykyinen korkomenojen erottelussa käytetty kansallinen konserniyhteysmääritelmää koskeva säännös olisi perusteltua säilyttää. Selvyyden vuoksi ja erotukseksi direktiivissä käytetystä etuyhteyden termistä tulisi kansallisessa säännöksessä tällöin käyttää termiä konserniyhteydessä oleva osapuoli.

Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna, jos konserniyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin konserniyhteydessä olevalle osapuolelle, kuten pankille, lainan tai konserniyhteysosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin konserniyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle konserniyhteydessä olevalle osapuolelle. Direktiiviin ei sisälly vastaavaa sääntelyä. Kansalliseen säännökseen sisältyvän määräyksen tarkoituksena on ehkäistä konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen vähennysrajoituksen kiertämistä kolmannen osapuolen kautta järjestettävän lainoituksen kautta. Säännöksen merkitys olisi jatkossa pienempi sen johdosta, että korkovähennysrajoituksen piiriin kuuluisivat myös muut kuin konserniyhteysosapuolilta otetut korkomenot. Konserniyhteysosapuolilta ja toisaalta ulkopuolisilta otettujen korkomenojen erilaisesta kohtelusta johtuen säännös olisi kuitenkin edelleen tarpeellinen, jotta konserniyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen vähennysrajoitusta ei voitaisi kiertää siirtämällä varat ensin kolmannelle osapuolelle ja sieltä konserniyhteysosapuolelle. Säännöksen tarkoituksen ja tavoitteen toteutumisen kannalta säännöksen soveltamisala olisi tarkoituksenmukaista säilyttää nykyiseen tapaan yleisenä ilman, että säännöksessä nimetään sen soveltamisalaan kuuluvia järjestelyjä.

3.4.2. Itsenäiset yritykset

Nykyinen kansallinen korkovähennysrajoitus kohdistuu vain konserniyhteysosapuolten välisiin korkomenoihin, joten nykyinenkään sääntely ei käytännössä sovellu itsenäisiin yrityksiin. Direktiivin johdosta korkovähennysrajoitus ulottuu jatkossa myös muille kuin konserniyhteysosapuolille maksettuihin korkoihin, mistä johtuen myös itsenäiset, esimerkiksi konserneihin kuulumattomat, yritykset tulevat rajoituksen piiriin. Direktiivi sallii itsenäisten

yritysten jättämisen korkovähennysrajoitussäännöksen ulkopuolelle, mutta termiin kytkeytyvä etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisestä kansallisesta sääntelystä.

Itsenäisellä yrityksellä tarkoitetaan direktiivissä verovelvollista, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa. Direktiivin 4 artiklan 8 kohdan säännös liikekirjanpidollisen konsernin määritelmästä on korvattu toisen veronkiertämisen estämistä koskevan direktiivin((EU) 2017/952 1 artiklan 3 kohdan määräyksellä, joka asiallisesti vastaa ensimmäiseen direktiiviin sisällyntyä määritelmää. Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitetaan direktiivissä konsernia, joka koostuu kaikista niistä yksiköistä, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai jäsenvaltion kansallisen tilinpäätösjärjestelmän mukaisesti laadittuun konsernitilinpäätökseen.

Etuyhteydessä olevalla yrityksellä tarkoitetaan direktiivissä yksikköä, jossa verovelvollisella on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus äänioikeuksista tai pääomasta taikka oikeus saada vähintään 25 prosenttia kyseisen yksikön voitoista. Etuyhteys on direktiivin mukaan olemassa myös silloin, kun luonnollisella henkilöllä tai yksiköllä suoraan tai välillisesti on vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisen äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia verovelvollisen voitoista. Jos luonnollisella henkilöllä tai yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus verovelvollisesta ja yhdestä tai useammasta muusta yksiköstä, kaikki asianomaiset yksiköt, verovelvollinen mukaan lukien, katsotaan etuyhteydessä oleviksi yrityksiksi.

Edellä oleva direktiivin 2 artiklaan perustuva etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyisen kansallisen korkovähennysrajoitussäännöksen vastaavasta määritelmästä. Itsenäisen yrityksen poikkeaman perustuessa direktiivin nimenomaiseen säännökseen on säännöstä sovellettaessa noudatettava myös poikkeamaan keskeisesti liittyvää direktiivin määritelmää etuyhteydestä. Direktiiviin sisältyvä määritelmä on pienemmän prosenttimääräisen vaatimuksen vuoksi kireämpi kuin nykyiseen kansalliseen säännökseen sisältyvä määritelmä. Lisäksi direktiivi on kireämpi, koska myös luonnollista henkilöä voidaan pitää etuyhteydessä olevana osapuolena. Itsenäisen yrityksen määritelmässä ei tämän vuoksi voida soveltaa nykyiseen säännökseen sisältyvää konserniyhteyden määritelmää. Direktiivin määritelmässä käytetään termiä yksikkö (entity), jota ei ole direktiivissä tarkemmin määritelty. Termillä yksikkö viitataan tavallisesti laajasti erilaisiin toimijoihin niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Kansallisessa säännöksessä tulisi käyttää termiä itsenäinen yritys, joka tarkoittaisi yhteisöjä ja henkilöyhtiöitä lain soveltamisalan mukaisesti. Etuyhteysmääritelmässä käytettäisiin myös termiä yksikkö direktiivin mukaisesti, kun ei viitata lain soveltamisalaan kuuluviin yhteisöihin ja yhtiöihin.

Itsenäisten yritysten jättäminen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle perustuu direktiivin mukaan siihen, että laina- ja korkojärjestelyillä verohyötyjä tavoitellaan yleensä etuyhteystilanteissa. Direktiivin kohteena olevan korkoihin liittyvän veron välttämisen riski on itsenäisillä yrityksillä rajallinen verrattuna konserniyrityksiin. Itsenäisiä yrityksiä koskeva poikkeama edesauttaa myös säännöksestä johtuvan hallinnollisen taakan keventämistä. Rajoituksen ulkopuolelle jäisi tällöin Suomessa esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä. Itsenäisen yrityksen poikkeamasta olisi edellä mainituista syistä perusteltua säätää.

3.4.3. Infrastruktuurihankkeet

Yleistä

HE 150/2018 vp

Nykyistä kansallista korkovähennysrajoitussäännöstä sovelletaan rahoitusalan yhtiöitä lukuun ottamatta kaikenlaiseen toimintaan. Säännökseen ei sisälly esimerkiksi julkisia infrastruktuurihankkeita koskevaa poikkeusta. Direktiivin mukaan korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää pitkän aikavälin julkiset infrastruktuurihankkeet, joilla tuotetaan, kehitetään, käytetään tai ylläpidetään laajamittaista omaisuutta, jonka jäsenvaltio katsoo olevan yleisen edun mukainen. Direktiiviin sisältyy tältä osin kuitenkin maininta valtioneuvoston päätösten huomioon ottamisesta. Poikkeuksen myöntäminen edellyttää direktiivin mukaan lisäksi, että hankkeen toteuttaa henkilö, jonka kotipaikka on EU-jäsenvaltiossa kyseisen valtion verolainsäädännön mukaan, hankkeesta syntyvät tulot ja hankkeen rahoittamiseen liittyvät korkomenot otetaan huomioon verotuksessa EU-jäsenvaltiossa ja hankkeeseen liittyvät varat sijaitsevat EU-jäsenvaltiossa.

Direktiivi ei sisällä edellä kuvattua tarkempaa määritelmää infrastruktuurihankkeelle tai esimerkkejä määritelmän mukaisista hankkeista. Julkisen infrastruktuurihankkeen määritelmän sisältö on tällöin harkittava tapauskohtaisesti ja kunkin valtion infrajärjestelmien viitekehityksessä.

Suomessa julkinen infrastruktuuri on hyvin laaja-alaista. Julkisena infrastruktuurina pidetään yleensä esimerkiksi valtion, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen julkisen vallan käyttöön ja näiden ylläpitämiseen palveluverkostoon liittyviä toimitilainvestointeja. Julkista infrastruktuuria ovat yleensä myös valtakunnalliset ja paikalliset tie- ja liikenneverkot, jotka on pääosin toteutettu maksuttomina yleisinä teinä.

Infrastruktuurihankkeet voivat olla suppeita tai laajoja hankkeita, joille on tyypillistä velkarahoituksen merkittävä määrä. Hankkeita on toteutettu sekä niin sanotulla elinkaarimallilla että muilla järjestelyillä. Hankkeiden toteuttajia ovat paitsi julkisyhteisöt omistamiensa yhtiöiden kautta myös yksityiset yritykset. Korkovähennysrajoitussäännöksen soveltaminen näitä hankkeita toteuttavien yritysten verotuksessa lisäisi todennäköisesti hankkeiden kustannuksia ja siten julkisia menoja.

Nykyinen kansallinen korkovähennysrajoitussäännös, joka ei ole sisältänyt infrastruktuurihankkeiden poikkeamaa, on koskenut vain konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista korkomenoista. Tämän johdosta moni hanke on käytännössä jäänyt rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Infrastruktuurihankkeita toteuttavien yritysten jättäminen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle tarkoittaisi näille yrityksille veroetua. Hankkeen julkinen luonne ei sinänsä estä palveluntarjoajaa suunnittelemasta konserni- ja rahoitusrakennettaan siten, että se voisi toimia korkoihin liittyvän verosuunnittelun eduksi. Korkovähennysrajoitus on Suomen verojärjestelmässä osa yleistä sääntelyä, josta tehtyjä poikkeuksia on arvioitava myös valtioneuvoston näkökulmasta. Korkovähennysrajoitukseen mahdollisesti sisällytettävien infrastruktuurihankkeiden poikkeamaan sisältyisi ilmeinen valtioneuvoston ongelma, kun vastaavia yksityisiä hankkeita toteuttavat yritykset eivät kuuluisi poikkeaman piiriin. Tällainen poikkeussäännös voisi olla hyväksyttävä, jos sitä voidaan perustella viitejärjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella. Suomessa elinkeinoverojärjestelmä rakentuu laajan veropohjan ja alhaisen yhteisöverokannan periaatteille. Elinkeinoverotuksessa ei nykyisin ole laajasti säännöksiä, joilla poikettaisiin järjestelmästä tiettyjen verovelvollisten eduksi.

Infrastruktuurihankkeiden laajasta alasta ja valtioneuvoston tulkintaan liittyvistä haasteista johtuen poikkeaman sisältöä koskeva selvittely siirretään jatkovalmisteluun lukuun ottamatta jäljempänä käsiteltävää sosiaalista asuntotuotantoa, josta ehdotetaan säädettävän tässä esityksessä. Jatkovalmistelussa infrastruktuurihankkeita koskevan poikkeuksen mahdollista

HE 150/2018 vp

sisältöä tarkasteltaisiin laajasti ottaen huomioon edellä mainittuja toimintoja ja esimerkiksi energia-alan toimintoja.

Valtion tukema sosiaalinen asuntotuotanto

Osa julkista infrastruktuuria on valtion tukema niin sanottu sosiaalinen asuntotuotanto. Valtion tukeman sosiaalisen asuntotuotannon tarkoituksena on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja ihmisille, jotka eivät vähäisen maksukykynsä vuoksi löydä itselleen sopivaa asuntoa vapailta markkinoilta. Järjestelmään liittyy välittömästi yleisen edun elementti.

Suomessa valtio tukee sosiaalista asuntotuotantoa eli sosiaalisin perustein valituille asukkaille tarkoitettujen kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeusasuntojen rakentamista, hankintaa ja perusparantamista. Tuki annetaan tätä tarkoitusta varten otetuille lainoille maksettuna korkotukena. Korkotukilainoihin liittyy aina myös valtion täytetäkaus. Järjestelmästä säädetään vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa (604/2001) sekä vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetussa laissa (574/2016). Tarkemmat säännökset korkotukilainoja koskevista laina- ja tukiehdoista ovat edellä mainittujen lakien nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta (666/2001, *korkotukiasetus*) sekä valtioneuvoston asetuksessa vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta (603/2016). Laeissa, asetuksissa ja niiden nojalla annetuissa viranomaisasiakirjoissa määrätään täsmällisesti kaikista korkotukilainojen hyväksymisen ja korkotuen maksamisen edellytyksistä sekä tuen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävistä parametreistä.

Valtio tukee kohtuuhintaisten, sosiaalisten vuokra-asuntojen tuotantoa erilaisten tarjontatukijärjestelmien avulla myös useissa muissa Euroopan maissa. Ympäristöministeriön asettama hankeryhmä selvitti vuoden 2014 aikana asumisen verotuksen ja erilaisten kysyntä- ja tarjontatukien vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Osana hankeryhmän loppuraporttia (Asumisen tuki- ja verojärjestelmien vaikuttavuus, ympäristöministeriön raportteja 4/2015) julkaistiin Pellervon taloustutkimuksen laatima kansainvälisiin tutkimuksiin perustuva katsaus asumisen tarjonta- ja kysyntätuista Ruotsissa, Tanskassa, Ranskassa, Itävallassa, Alankomaissa, Englannissa ja Irlannissa. Katsauksen mukaan markkinaperusteinen ratkaisu ei ole asumisessa yhteiskunnallinen optimi, ja siksi julkinen sektori on kaikissa tutkituissa maissa pyrkinyt parantamaan tilannetta omalla toiminnallaan.

Myös eduskunnan tarkastusvaliokunta on julkaissut syyskuussa 2017 tutkimushankkeen asuntopolitiikan kehittämiskohteista. Tutkimuksessa on muun muassa vertailtu asumisen tukijärjestelmiä Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä, Ranskassa, Alankomaissa, Belgiassa ja Isossa-Britanniassa (Asuntopolitiikan kehittämiskohteita, eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2017, sivut 97—115).

Valtion tuella rahoitettuja asuntoja on Suomessa rakennettu vuodesta 1949. Pääasiallisina tukimuotoina ovat olleet valtion aravalainat, korkotukilainat ja takaukset sekä erilaiset avustukset. Mainittuja avustuksia, esimerkiksi opiskelija-asuntojen omapääoma-avustus ja erityisryhmien investointiavustus, on myönnetty kohteille, jotka ovat saaneet myös aravalainaa tai korkotukilainaa. Tällä hetkellä keskeisin tukimuoto on edellä mainittu valtion varoista maksettava korkotuki ja siihen liittyvä valtion takaus. Korkotukilainoitus on korvannut aravalainat, joita myönnettiin aikaisemmin aravalain (1189/1993) ja sitä edeltäneiden lakien perusteella. Aravalainoilla rahoitettu asunto- ja lainakanta on kuitenkin yhä suurelta osin olemassa. Aravalainajärjestelmällä on pääsääntöisesti samat tavoitteet kuin

korkotukilainoilla, ja aravalainoitettujen vuokra- ja asumisoikeusasunnot ovat samanlaisten käyttö- ja luovutusrajoitusten alaisia kuin korkotukilainoitettujen asunnot. Niitä koskevat säännökset ovat aravalain ohella aravarajoituslaissa (1190/1993) sekä kyseisten lakien nojalla annetussa arava-asetuksessa (1587/1993). Ennen tällä hetkellä voimassa olevien korkotukilakien säätämistä korkotukilainoja hyväksyttiin vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980) ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993) nojalla. Myös osa näistä korkotukilainoista on edelleen olemassa.

Korkotukijärjestelmän tavoitteena on kohtuuhintaisen asumisen tarjoaminen pieni- ja keskituloisille kotitalouksille sekä reaalisesti vakaa asumismenojen kehitys. Korkotukilainoilla rahoitetaan vuokra-asuntojen ohella myös asumisoikeustalojen rakentamista ja perusparantamista. Asumisoikeudesta hallintamuotona säädetään asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/1990). Kyseinen laki sisältää myös korkotukitai aravalainoilla rahoitettujen asumisoikeusasuntojen käyttöä ja luovutusta rajoittavat säännökset, jotka koskevat esimerkiksi asukkailta perittävien käyttövastikkeiden määrittelyä. Lisäksi korkotukilainoilla rahoitetaan vuokra-asuntojen korkotukilainalla rahoitetuista osaomistusasunnoista annetussa laissa (232/2002) tarkoitettujen osaomistusasuntojen tuotantoa sekä erityistä tukea tarvitseville ryhmille, kuten huonokuntoisille ja muistisairaille ikääntyneille, vammaisille henkilöille, päihde- ja mielenterveyskuntoutujille, asunnottomille sekä opiskelijoille ja nuorille tarkoitettujen vuokra-asuntojen rakentamista, hankintaa ja perusparantamista. Tukijärjestelmän edellytyksenä on, että se on yhteensopiva EU-oikeuden valtiontukisääntöjen kanssa ja, että järjestelmän kilpailua vääristävät vaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset.

Korkotukilainan hyväksymisestä päättää sosiaalisen tarkoituksenmukaisuuden ja taloudellisen tarpeen perusteella ympäristöministeriön alainen viranomainen eli Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA). Korkotukilainat voivat olla joko kiinteälyhenteisiä tai kokonaispääomamenuon perustuvia. Valtiokonttori maksaa korkotuen valtion asuntorahaston varoista. Korkotukilainoja voidaan hyväksyä valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun hyväksymisvaltuuden rajoissa.

Korkotukilainan saajana voi olla kunta, muu julkisyhteisö tai yleishyödyllinen asuntoyhteisö, jonka ARA on nimennyt ja joka täyttää yhteisön toiminnalle laissa säädetyt edellytykset. Lisäksi lainansaajana voi olla tällaisen yhteisön välittömässä määräysvallassa oleva osakeyhtiö tai asunto-osakeyhtiö taikka tietyt laissa säädetyt edellytykset täyttävä kiinteistöosakeyhtiö, jonka ainoana toimialana on korkotukilainoitettujen vuokra-asuntojen rakennuttaminen, omistaminen ja vuokraaminen. Lainsäädännössä on asetettu nimeämislle objektiiviset perusteet, ja järjestelmässä yhdistyy siten toisaalta tuen kohdentamisen tiukka kontrolli ja toisaalta tuen saannin avoimuus kaikille halukkaille toimijoille. Tukea saavan yhteisön osalta laissa edellytetään, että yhteisö ei tulouta omistajilleen muuta kuin yhteisöön sijoitetuille varoille lasketun kohtuullisen tuoton. Muilta osin yhteisöön kertyneet varat on käytettävä kyseisen yhteisön ja asukkaiden hyväksi. Aiemmin myönnettyjen aravalainojen saajia on rajoitettu vastaavalla tavalla kuin korkotukilainojen saajia nykyisin.

Korkotuki- ja aravalainoitettuja asuntoja koskevat laissa säädetyt kohdekohtaiset käyttö- ja luovutusrajoitukset. Asukkailta perittävä vuokra määritellään omakustannusperiaatteella, jolloin vuokraa tai vastiketta saa periä vain määrän, joka tarvitaan asuntojen ja niihin liittyvien tilojen rahoituksen ja hyvän kiinteistönpidon mukaisiin menoihin. Asunnot on osoitettava niitä eniten tarvitseville ruokakunnille. Asukasvalintaperusteina ovat hakijaruokakunnan asunnontarve, varallisuus ja tulot niin, että etusijalle on asetettava kaikkein kiireellisimmässä asunnontarpeessa olevat, pienituloisimmat ja vähävaraisimmat hakijat. Myös asuntojen luovuttamista ja luovutushintaa on laissa rajoitettu.

Valtaosa valtion tukemista asunnoista, noin 60 prosenttia, on kuntien tai kuntayhtiöiden omistuksessa. ARA:n yleishyödyllisiksi nimeämiä asuntoyhteisöjä on yhteensä noin 500 ja ne omistavat noin 40 prosenttia valtion tukemista asunnoista. Suurin yksittäinen korkotuki- ja aravalainoitettujen vuokra-asuntojen omistaja on Helsingin kaupungin kokonaan omistama Helsingin kaupungin asunnot Oy. Muita suurimpia valtion tukemien vuokra-asuntojen omistajia ovat Y-Säätiö, Espoon Asunnot Oy ja VAV Asunnot Oy. Erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen suurimpia asunnonomistajia ovat Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö Hoas, Nuorisosäätiö, Tyvene Oy ja Arttuasunnot Oy. Asumisoikeusasuntojen suurimpia omistajia ovat Asuntosäätiön Asumisoikeus Oy (Asokodit) ja TAAsumisoikeus Oy. Kun tarkastellaan valtion tukemaa vuokra- ja asumisoikeusasuntokantaa rakentamisvuosikymmenen mukaan, asuntokannasta noin 11 prosenttia on rakennettu 1950- ja 1960-luvuilla, 28 prosenttia 1970-luvulla, 19 prosenttia 1980-luvulla, 22 prosenttia 1990-luvulla, 12 prosenttia 2000-luvulla ja yhdeksän prosenttia 2010-luvulla.

Tuetussa asuntotuotannossa on keskeistä, että kyse ei ole normaalista voiton tavoitteluun tähtäävästä taloudellisesta yritystoiminnasta. Korkotukilainojen ja aiemmin myönnettyjen aravalainojen saajilla on julkisen palvelun velvoite tuottaa ja ylläpitää järjestelmän mukaisia asuntoja. Toiminta on tarkasti rajattu lailla ja ARA, Valtiokonttori ja kunnat valvovat, että tuensaatat toimivat laissa säädettyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti. Tuen kohdistuminen kokonaisuudessaan asukkaiden hyväksi edullisemmän vuokran tai käyttövastikkeen muodossa taataan järjestelmässä sillä, että tuki mitoitetaan oikein, korkotukilainoja myönnetään vain määrätyille tahoille ja asunnot ovat kohdekohtaisten käyttö- ja luovutusrajoitusten alaisia. Laissa on säädetty esimerkiksi vuokran- ja vastikkeenmäärityksestä, asukasvalinnasta sekä tuotontuloutuksesta omistajille.

Valtiolla on merkittävä rooli toiminnan rahoituksessa. Velkapääomitus on toiminnassa keskeisessä asemassa. Korkotukilainan osuus on noin 80–95 prosenttia kohteen hyväksyttävistä kustannuksista. Korkotukea maksetaan vain sen verran, kuin julkisen palvelun velvoitteen toteuttaminen yritykseltä edellyttää. Lainansaaja on hanketta toteuttaessaan velvollinen noudattamaan kilpailua ja julkisia hankintoja koskevia säännöksiä. Korkotukilainan hyväksymisen edellytyksenä on, että ARA hyväksyy kohteen rakennussuunnitelmat ja -kustannukset ennen töiden aloittamista.

Lainansaaja maksaa aina tietyn omavastuuosuuden lainan korosta. Omavastuuosuuden ylittävästä korosta maksetaan tietty osa lainan myöntäneelle luottolaitokselle korkotukena. Lainanmyöntäjän perimä korko saa olla enintään sen suuruinen, mitä yleisesti sovelletaan riskiltään ja ehdoiltaan vastaaviin lainoihin.

Valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon kuuluvissa yhteisöissä noudatetaan omakustannuseriaatetta, minkä vuoksi korkovähennysoikeuden rajoittaminen nostaisi todennäköisesti vuokria ja käyttövastikkeita ainakin suurimmissa valtion tukemaa asuntokantaa omistavissa yhteisöissä. Vuokrien ja vastikkeiden nousulla voisi olla negatiivinen vaikutus koko tuetun asuntotuotannon järjestelmälle ja sen tavoitteille sekä merkitykselle. Se vaikuttaisi erityisesti hyvin pienituloisiin ja vähävaraisiin kotitalouksiin nostoen siten myös asumistuki- tai toimeentulotukimenoja.

Valtion tukeman asuntotuotannon järjestelmällä toteutetaan yleisen edun mukaista tavoitetta turvallisesta ja kohtuuhintaisesta asumisesta. Tuettu asuntotuotanto käsittää toiminnan, jolla tuotetaan, kehitetään, käytetään ja ylläpidetään toiminnan tavoitteen toteuttamiseksi tarpeellista laajamittaista omaisuutta. Suomessa toteutetun nimenomaiseen lainsäädäntöön perustuvan sosiaalisen asuntotuotannon voidaan katsoa täyttävän direktiivissä asetetut infrapoiikkeuksen soveltamisalaan luettavan hankkeen edellytykset.

EU:n valtiontukea koskevan sääntelyn näkökulmasta sosiaalista asuntotuotantoa varten yrityksille myönnettävät valtion tuet ovat yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin (SGEI) myönnettäviä tukia. Julkisen palvelun velvoitteella tarkoitetaan tällöin sosiaalisin perustein valittujen asukkaiden tarpeita vastaavien ja asumiskustannuksiltaan kohtuullisten asuntojen tuottamista ja ylläpitämistä.

Sosiaalinen asuntotuotanto on keskeisin ja euromääräisesti suurin yleisen taloudellisen edun palveluista sekä Suomessa että muualla EU:ssa. Komission SGEI-päätöksessä asetettujen edellytysten mukaan tuettu asuntotarjonta on kohdistettava sellaisille ihmisille, jotka eivät vähäisen maksukykynsä vuoksi kykene hankkimaan asuntoa markkinaehtoin, tuen on ohjautettava nimenomaan sosiaaliseen asuntotuotantoon eikä se saa valua vapaarahoitteisille asuntomarkkinoille, tuki ei saa sisältää ylikompensaatiota yritykselle eikä yritys saa tulouttaa itselleen kohtuullista suurempaa voittoa. Jäsenvaltioiden on valvottava näiden vaatimusten täyttymistä tehokkaasti. Edellytysten täytyessä valtiontuen katsotaan soveltuvan EU:n sisämarkkinoille.

Korkovähennysrajoituksesta myönnettävä poikkeus on verotuksen muodossa annettavaa valtiontukea, koska se poikkeaa verojärjestelmän yleisestä sääntelystä ja merkitsee yritykselle huojennusta verotuksessa. Rajoituksen ulkopuolelle olisi edellä kuvatuista syistä perusteltua jättää sosiaalista asuntotuotantoa toteuttavat verovelvolliset. EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvistä syistä rajaus olisi tarkoituksenmukaisinta kohdistaa toimijoihin, joille on myönnetty aravalainoja tai korkotukilainoja. Korkovähennysrajoituksesta myönnettävän poikkeuksen kautta annettu tuki kohdistuisi tällöin toimijoihin, jotka toteuttavat EU:n valtiontukisääntelyssä tarkoitettua julkisen palvelun velvoitetta. Verotuki kohdistuisi tällöin julkisen palvelun velvoitteen toteuttamiseen ja olisi korvausta siitä. Tuen kohteena olisi toiminta, joka on jo nykyisin määritelty kansallisessa lainsäädännössä valtiontukisääntelyn mukaiseksi. EU:n valtiontukisääntelyn edellyttämistä tuen myöntämiseen kohdistuvista vaatimuksista on säädetty korkotukijärjestelmää koskevissa edellä mainituissa säädöksissä.

3.4.4. Vanhojen lainojen siirtymäsäännös

Direktiivin mukaan korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää nettokorkomenot, jotka kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016. Poikkeussäännös ei saa kuitenkaan ulottua näiden lainojen myöhempään muutokseen, jotka koskevat lainan määrää tai laina-aikaa.

Suomessa on jo ennen direktiiviä sovellettu kansallista korkovähennysrajoitussäännöstä, joten edellä tarkoitettu siirtymäsäännös voisi koskea vain direktiivin johdosta säädettävää rajoituksen laajentamista muilta kuin konserniyhteisosapuolilta otettujen lainojen korkomenoihin. Korkovähennysrajoituksen laskennan selkeyden vuoksi siirtymäsäännöksen soveltaminen olisi perusteltua rajoittaa koskemaan vain muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja kaikissa tulolähteissä.

Siirtymäsäännös olisi tarpeellinen erityisesti laajoja ja pitkäkestoisia investointihankkeita ajatellen. Pitkäkestoisissa hankkeissa, joissa lainoja on nostettu jo ennen mainittua päivämäärää, ei korkovähennysrajoituksen muutos ole investointipäätöksen tekohetkellä ollut tiedossa. Investointeja ja niiden rahoitusta koskevia päätöksiä on tehty olettaen, että rahoitusmenot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Lainasopimukset voivat olla pitkiä ja lainajärjestelyjen monimutkaisiin kokonaisuuksiin voi liittyä useampia sopimuksia, joissa ehdot voivat osin olla kiinteitä ilman tarkistus- tai uudelleenjärjestelyn sallivia ehtoja.

Siirtymäsäännöstä voidaan edellä kuvatuista syistä pitää perusteltuna, vaikka säännöksen soveltamisessa saattaa ilmetä tulkinnallisia ongelmia ja vaikka tuleva sääntelymuutos on ollut tiedossa melko hyvissä ajoin. Merkittävät investointihankkeet, joissa myös korkovähennysrajoituksen vaikutus voi olla suurin, voivat olla hyvin laajoja ja pitkäaikaisia.

3.4.5. Tasevertailuun perustuva poikkeus

Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn sisältyy tasevertailuun perustuva poikkeus, niin sanottu tasevapautussäännös, jonka nojalla rajoitusta ei sovelleta, jos verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Direktiivissä tasevapautussäännös on yksi direktiivin sallimista vapaaehtoisista poikkeuksista. Kansallinen säännös ja direktiivin säännös eroavat teknisesti hieman toisistaan. Direktiivin säännös edellyttää, että erillisyyhtiön tase arvostetaan samoin periaattein kuin konsernitase. Nykyiseen kansalliseen sääntelyyn ei sisälly tällaista edellytystä. Direktiivin minimiluonteen vuoksi tällainen edellytys olisi lisättävä nykyiseen sääntelyyn. Direktiivi sallii säännöksen soveltamisen myös silloin, kun suhdeluvut poikkeavat toisistaan enintään kaksi prosenttiyksikköä. Nykyinen kansallinen säännös ei sisällä vastaavaa säännöstä. Kyseessä olisi lievennys nykyiseen sääntelyyn.

Tasevapautussäännös on alun perin otettu osaksi kansallista säännöstä, jotta yritysverotukseen säädettävä uusi ja vaikutuksiltaan vielä tuntematon kiristys sisältäisi myös joustokohtia. Vastaavia joustokohtia oli käytetty myös eräissä muissa valtioissa säädetyissä korkovähennysrajoituksissa. Säännöksellä on pyritty lieventämään uuden rajoituksen vaikutuksia keskitettyyn konsernirahoitukseen.

Vaikutusarvioinnissa ei ole mahdollista selvittää edellä kuvatuin tavoin yleisesti kirjatun alkuperäisen tarkoituksen toteutumista. Vaikutusarvioinneissa on kuitenkin arvioitu huojennuksen käytön laajuutta ja euromääräistä vaikutusta eduskunnan lausumassa (EV 156/2012 vp) edellytetyllä tavalla. Lausumaa koskevan valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 31/2012 vp) mukaan uudet säännökset edellyttävät seurantaa ja mahdollisia korjaustoimia saadun tiedon pohjalta. Mietinnön mukaan seurannassa on tärkeä saada tietoa verotuskäytännöstä, koska verosuunnittelun menetelmät voivat muuttua lainmuutoksen vuoksi. Valiokunta on näistä syistä ehdottanut lainmuutosten vaikutusten käytännön seurantaa ja lain jatkotarkastelutarvetta.

Tasevapautussäännöksen on vaikutusarvioinneissa havaittu pienentävän korkovähennysrajoitussäännöksen vaikutusta merkittävästi. Verovuonna 2016 tasevapautussäännökseen perustuen rajoituksen piiristä vapautui 59 yritystä vapautuneen korkomenon määrän ollessa yhteensä noin 215 miljoonaa euroa eli yli kolmasosa muutoin vähennyskeltottoman korkomenon määrästä. Vaikutusarvioinneissa on laskelmien perusteella arvioitu, että nykyisen tasevapautuksen säilyttäminen merkitsisi sitä, että noin kuudesta kahdeksaan prosenttia kaikista yhteisöjen nettokorkomenoista vapautuisi rajoituksen piiristä. Tasevapautuksen merkitys voisi kuitenkin todennäköisesti muodostua arvioitua suuremmaksi. Tämä johtuu siitä, että rajoituksen ulottuessa myös muihin kuin etuyhteystilanteisiin nykyistä useampi yritys todennäköisesti vaatisi tasevapautusta ja vapautuisi rajoituksesta sen nojalla.

Tasevapautussäännöksen soveltaminen on oikeuskäytännössä osoittautunut hankalaksi erityisesti omistusrakenteissa, joissa on rahastoja. Tasevertailussa tarkastelun kohteena on konsernitase, joka otetaan rajoitusta sovellettaessa huomioon arvioitaessa verovelvollisen velkaantuneisuutta suhteessa yritysryhmän keskimääräiseen velkaantuneisuuteen. Tasevapautussäännös on voinut johtaa erikoisiin ja säännöksen tavoitetta vastaamattomiin tilanteisiin, kun verovelvollinen on esimerkiksi rahaston omistuksessa. Vertailukelpoisen ja

säännöksessä tarkoitetun konsernitaseen määrittäminen on näissä tilanteissa osoittautunut hyvin hankalaksi. Tilanteesta riippuen verotus on tällöin voinut muodostua verovelvolliselle edulliseksi tai epäedulliseksi.

Korkovähennysrajoituksen tavoitteena on turvata veropohjaa ja siihen nähden tasevapautussäännön nojalla rajoituksen ulkopuolelle jää huomattava määrä korkomenoja, jotka pääsäännön perusteella kuuluisivat rajoituksen piiriin. Tämä puoltaisi tasevapautussäännöksen poistamista. Toisaalta säännöksen poistaminen kiristäisi tarpeettomasti verotusta tilanteissa, joissa säännökselle olisi tarvetta aitoon liiketoimintaan perustuvien merkittävien korkomenojen ja esimerkiksi keskitetyn konsernirahoitusratkaisun vuoksi. Tällaisissa tilanteissa tasevapautussäännökselle olisi jatkossa myös nykyistä enemmän tarvetta sääntelyn kiristytessä muille kuin konserniyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen osalta. Tasevapautussäännökselle voi jatkossa olla nykyistä enemmän tarvetta myös sellaisten verovelvollisten kohdalla, joita korkovähennysrajoitus ei nykyisin koske. Tällaisia voivat olla esimerkiksi institutionaalisten sijoittajien konserneihin kuuluvat asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt. Sääntelyn kiristymisen vaikutuksia ei ole ollut tietopuutteiden vuoksi mahdollista arvioida täysin kattavasti, minkä vuoksi sääntelyn laajentumisella saattaa olla yllättäviä negatiivisia ja epätarkoituksenmukaisia vaikutuksia. Tasevapautussäännöksen poistaminen korostaisi entisestään tällaisia vaikutuksia, joiden minimimoiseksi tasevapautussäännöksen säilyttäminen olisi perusteltua. Säännöksen soveltamiskäytäntö on selkiintynyt edellä kappaleessa 2.1.2 kuvattujen tuoreiden KHO:n rahastorakenteita koskevien päätösten johdosta, minkä vuoksi säännös olisi mahdollista ja uusien tulkintatilanteiden välttämiseksi perusteltuakin säilyttää pääosin nykyisessä muodossaan. Nykyistä säännöstä ei olisi tarkoituksenmukaista lieventää direktiivin sallimalla tavalla soveltaen säännöstä myös silloin kun suhdeluvut poikkeavat toisistaan enintään kaksi prosenttiyksikköä.

Direktiivin minimiluonteen vuoksi sääntelyyn olisi lisättävä vaatimus, jonka mukaan vertailtavat taseet olisi arvostettava käyttäen samaa menetelmää. Tällaista vaatimusta ei sisälly nykyiseen säännökseen, ja vertailussa on voitu käyttää esimerkiksi erillisyyhtiön kansallisen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti laadittua tasetta ja konsernitilinpäätöksen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti laadittua tasetta. Käytännössä tällainen tilanne on ollut yleinen kansainvälisiin konserneihin kuuluvissa suomalaisissa tytäryhtiöissä. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että verotuksessa sovellettava konserniavustusjärjestelmä ei ole yhteensopiva kansainvälisten tilinpäätösstandardien kanssa, jolloin konserniavustuslakia soveltavien tytäryhtiöiden on ollut tarkoituksenmukaista laatia tilinpäätökset kansallisen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti.

Direktiivin vaatimuksen täyttämiseksi sekä tasevapautusta koskevan säännöksen soveltamisen mahdollistamiseksi myös edellä kuvatuissa tapauksissa säännökseen olisi tarkoituksenmukaista lisätä mahdollisuus tehdä vertailu myös silloin, kun verovelvollinen voi esittää vertailutaseen tiedot muunnettuna. Tulkinnallisten tilanteiden välttämiseksi muuntaminen tulisi kaikissa tilanteissa tapahtua yhdenmukaisesti siten, että konsernitilinpäätös muunnetaan sellaiseksi, kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa menetelmää kuin verovelvollisen tilinpäätöksessä on käytetty.

3.4.6. Vähennyskelpoisen koron ja EBITDA:n määrän laskenta yhtiö- tai konsernitasolla

Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan vähennyskelpoisen koron ja EBITD:n määrä lasketaan yksittäisten yhtiöiden tasolla eikä koko konsernin tasolla. Direktiivi sallii tämän ja mahdollistaa myös vähennysoikeuden ja EBITDA:n laskemisen koko konsernin tasolla.

Suomessa konserniyhtiöitä verotetaan erillisinä verovelvollisina eikä verotuksessa sovelleta konserniyhtiöiden konsolidointia, vaan konserniavustusjärjestelmää. Vähennysoikeuden ja EBITDA:n laskeminen konsernin tasolla direktiivissä tarkoitettuun optioon perusten edellyttäisi Suomessa erillisen konsolidoidun EBITDA:n laskemista ja vähennysoikeuden jakamista sen jälkeen yksittäisille yhtiöille. Tämä monimutkaistaisi säännöstä merkittävästi, minkä vuoksi rajoitusta on perusteltua jatkossakin soveltaa Suomen nykyisen rajoituksen tapaan yhtiöiden tasolla.

3.4.7. Laskentapohja

Nykyisen kansallisen säännöksen mukaan prosenttiperusteinen rajoitus lasketaan yrityksen EBITD:n perusteella. Direktiivin lähtökohtana on EBITDA -perusteinen laskenta. Direktiivin johdantokappaleessa 8 on kuitenkin sallittu määrittää laskentapohja myös tiukemmin perustuen verovelvollisen EBIT:iin, jota muokataan tarpeelliseksi katsottavalla tavalla.

Kansallisessa rajoituksessa prosenttiosuuden laskentapohja oli alun perin EBITDA -perusteinen sisältäen myös rahoitusomaisuuden menetykset ja arvonneuvotukset. Myöhemmin laskentapohjaa muutettiin siten, että rahoitusomaisuuden menetyksiä ja arvonneuvotuksia ei lisätty elinkeinotoiminnan tulokseen. Muutoksella poistettiin säännöksen soveltamiseen liittynyt epäselvyys siitä, mitä rahoitusomaisuuden menetyksillä ja arvonneuvotuksilla tarkoitetaan.

Sillä, lasketaanko rajoitus EBITD:n vai EBITDA:n perusteella, ei Suomen olosuhteissa olisi suurta merkitystä. Tämä johtuu siitä, että yhteisöillä, joilla nettokorkomenojen määrä on vähintään 500 000 euroa, EBITD on käytännössä yhtä suuri kuin EBITDA. Vaikutusarvioinnissa on todettu, että yhteenlaskettu ero EBITDA:n ja EBITD:n välillä on tässä yhteisöjoukossa noin kolme miljoonaa euroa.

Nykyinen kansallinen EBITD-laskentaperusteeseen nojaava malli on direktiivin mallia kireämpi laskentatapa eikä vaikutusarvioinneissa ole havaittu tarvetta muuttaa laskentapohjaa. Nykyistä sääntelyä ei ole näiltä osin tarpeellista muuttaa.

3.4.8. Jaksotus

Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan nettokorkomenot, joita ei voida verovuonna vähentää, voidaan vähentää seuraavien verovuosien tuloista. Aikaisempien vuosien vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voida kuitenkaan vähentää enempää kuin mitä seuraavan verovuoden vähennysrajat sallivat. Vähennyksen tekemiselle ei ole asetettu aikarajaa eivätkä omistajanvaihdokset vaikuta vähennysoikeuden käyttämiseen.

Nykyinen kansallinen säännös vastaa direktiivin yhtä vaihtoehtoista jaksottamisen mallia. Nykyinen kansallinen sääntely ei ole direktiiviä lievempi eikä vaikutusarvioinneissa ole havaittu tarvetta jaksotusta koskevan säännön muuttamiseen. Nykyisen sääntelyn lähtökohtia ei ole näiltä osin tarpeellista muuttaa. Nykyistä säännöstä olisi kuitenkin tarpeellista muuttaa siten, että säännöksessä huomioitaisiin ehdotetut muutokset, jotka koskevat korkovähennysrajoituksen soveltamista myös muilta kuin konserniyhteisosapuolilta otettuihin lainoihin ja kaikissa tulolähteissä.

3.4.9. Rahoitusalan poikkeus

Direktiivin ja kansallisen sääntelyn eroavaisuudet koskien rahoitusalan poikkeusta

HE 150/2018 vp

Nykyinen kansallinen korkovähennysrajoitus ei koske luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvia yrityksiä. Näitä yhteisöjä koskevaa niin sanottua rahoitusalan poikkeusta on kansallisessa sääntelyssä pidetty perusteltuna, koska näiden yhteisöjen toimintaa ja vakavaraisuutta säädelään ja valvotaan muun lainsäädännön perusteella ja koska niiden tilipäätöksessä on erityisiä eriä.

Rahoitusalan poikkeuksen piirissä ovat nykyisin ensinnäkin luottolaitokset, joita voivat luottolaitoslain mukaan olla talletuspankit tai luottoyhteisöt. Poikkeuksen soveltamisalaan kuuluvat myös luottolaitoksen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset. Luottolaitoslain 16 §:n mukaisen konsolidointiryhmän muodostavat emoyhtiönä oleva luottolaitos tai muu omistusyhteisö kuin sijoituspalveluyritys sekä emoyrityksen tytäryritykset. Konsolidointiryhmän tytäryrityksiä ovat luottolaitokset, ulkomaiset luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset tai sijoituspalveluyritykseen rinnastettavat ulkomaiset yritykset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Edellä mainitut tytäryritykset määrittellään luottolaitoslaissa ja esimerkiksi rahoituslaitoksella tarkoitetaan EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettua rahoituslaitosta, jonka määritelmä on laaja sisältäen muun muassa rahastoyhtiöt ja tietyt rahoitusalan holdingyhtiöt. Palveluyritysten osalta määritelmää on selvennetty myös luottolaitoslain hallituksen esityksessä (HE 39/2014 vp), jonka mukaan palveluyritykset ovat konserniyrityksiä, jotka pääasiallisena toimintanaan tuottavat yhdelle tai useammalle luottolaitokselle luottolaitoksen toimintaan liittyviä palveluita esimerkiksi tietojenkäsittelyyn liittyen tai omistamalla, hallitsemalla tai hoitamalla kiinteistöjä. Nykyisen poikkeuksen piirissä ovat myös vakuutuslaitokset, vakuutuslaitosten omistusyhteisöt ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisöt sekä eläkelaitokset.

Myös direktiivi sallii rahoitusalan yritysten jättämisen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle. Rahoitusalan yrityksen määritelmä on direktiivissä kuitenkin osin erilainen kuin nykyisessä kansallisessa sääntelyssä. Direktiivin mahdollistama poikkeus perustuu siihen, että jokaisen rahoitusalan yrityksen on itsenäisesti täytettävä jokin direktiivin määritelmästä eikä ainoastaan rahoitusalan konserniin kuulumisen vapautta direktiivin korkovähennysrajoitussääntelystä. Direktiivin poikkeus koskee myös tilanteita, joissa rahoitusalan yritykset ovat osa liikekirjanpidollista konsernia, vaikka konsernin päätoimiala ei olisi rahoitusala. Direktiivin mukaan liikekirjanpidolliseen konserniin katsotaan kuuluvan kaikkien niiden yhtiöiden, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai jäsenvaltion kansallisen tilinpäätösjärjestelmän mukaisesti laadittuun konsernitilinpäätökseen.

Rahoitusalan yritys on direktiivissä määritelty pääosin tiettyihin muihin direktiiveihin tai asetuksiin sisältyviin määritelmiin perustuen. Direktiivi kattaa esimerkiksi luottolaitokset (2 artiklan 5 kohdan a alakohta), Solvenssi II -direktiivissä (2009/138/EY) tarkoitettujen toimiluvan saaneiden vakuutusyritykset (saman kohdan b alakohta) ja jälleenvakuutusyritykset (c alakohta) sekä tietyt eläkelaitokset (d ja e alakohdat). Tältä osin nykyisen kansallisen säännöksen ja direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmät vastaavat pitkälti toisiaan.

Sijoituspalveluyritysten (2 artiklan 5 kohdan a alakohta) osalta direktiivissä viitataan niin sanotun MiFID-sääntelyn määritelmään (direktiivi 2004/39/EY, joka on uudelleen laadittu direktiivillä 2014/65/EU). Nykyinen poikkeama kansallisesta korkovähennysrajoitussääntelystä edellyttää, että sijoituspalveluyritys on luottolaitoslain 16 §:ssä tarkoitettuun konsolidointiryhmään kuuluva tytäryritys, kun taas direktiivin poikkeus kattaa myös yksittäiset, konserniin kuulumattomat sijoituspalveluyritykset. Tältä osin direktiivin määritelmä voi olla laajempi kuin nykyinen poikkeus.

HE 150/2018 vp

Direktiivin 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaan rahoitusalan yritys voi olla myös siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavan yrityksen (yhteissijoitusyritys) rahastoyhtiö eli niin sanotun UCITS-direktiivin 2009/65/EU mukainen rahastoyhtiö. Nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan rahastoyhtiö voi kuulua poikkeuksen piiriin silloin, kun se on konsolidointiryhmän tytäryritys. Direktiivin poikkeus kattaa myös yksittäiset, konserniin kuulumattomat rahastoyhtiöt. Tältä osin direktiivin määritelmä voi olla laajempi kuin nykyinen poikkeus.

Direktiivin määritelmä kattaa myös seuraavat rahoitusalan yritykset, jotka eivät lähtökohtaisesti sisälly nykyisen kansallisen poikkeaman piiriin:

- yhteissijoitusyritys (2 artiklan 5 kohdan g alakohta)
- vaihtoehdoisen sijoitusrahaston hoitaja (saman kohdan a alakohta)
- vaihtoehtoinen sijoitusrahasto (saman kohdan f alakohta)
- keskusvastapuoli (saman kohdan h alakohta)
- arvopaperikeskus (saman kohdan i alakohta).

Toisaalta direktiivin määritelmä on joiltain osin suppeampi kuin nykyinen kansallinen säännös. Seuraavat yhteisöt voivat nykyisen kansallisen sääntelyn mukaan kuulua rahoitusalan poikkeuksen piiriin, mutta ne eivät tyypillisesti täytä mitään direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmää:

— luottolaitoslaissa tarkoitettua konsolidointiryhmässä konsernin emoyrityksenä olevat muut omistusyhteisöt kuin sijoituspalveluyritykset eli luottolaitoslain määritelmän mukaiset EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettua rahoitusalan holdingyhtiöt tai rahoitusalan sekaholdingyhtiöt

— sellaiset luottolaitoslaissa tarkoitettua konsolidointiryhmän tytäryritykset, jotka eivät itsenäisesti täytä mitään direktiivin rahoitusalan yrityksen määritelmää, kuten esimerkiksi konsolidointiryhmään kuuluvat palveluyritykset ja tietyt rahoituslaitokset

— vakuutuslaitosten omistusyhteisöt

— rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettua ryhmittymän omistusyhteisöt eli emoyhtiöt, jotka eivät ole säänneltyjä yrityksiä.

Nykyistä kansallista sääntelyä olisi direktiivin johdosta muutettava vähintään siten, että poikkeus ei enää ulottuisi edellä mainittuihin konsernin emoyrityksenä oleviin muihin omistusyhteisöihin, luottolaitosten kanssa samaan konserniin kuuluviin pääasiallisesti palveluja tuottaviin yrityksiin ja tiettyihin rahoituslaitoksiin, vakuutuslaitosten omistusyhteisöihin sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omistusyhteisöihin. Direktiivi edellyttää, että tällaiset pääasiassa muihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yhteisöihin luettavat konserniyhtiöt olisivat jatkossa korkovähennysrajoituksen piirissä.

Rahoitusalan erityispiirteet ja OECD:n raportti

Direktiivin mukaan rahoitusalan yrityksiin sallitaan sovellettavan poikkeusta johtuen alan erityispiirteistä, jotka edellyttävät räätälöidämpää lähestymistapaa. Rahoitusalaa koskevia erityissääntöjä ei edellä kuvattua poikkeusta lukuun ottamatta kuitenkaan ole ollut mahdollista vahvistaa direktiivissä, koska kansainvälisillä foorumeilla ja unionissa käydyissä keskusteluissa ei ole tässä asiassa vielä edetty riittävän pitkälle. Direktiivissä tarkoitetaan

HE 150/2018 vp

OECD:n BEPS-hankkeen toimenpiteen 4 puitteissa käytyä keskustelua korkovähennysrajoitussäännöksen soveltamisesta rahoitusalan yrityksiin.

OECD julkaisi toimenpidettä 4 koskevan päivitetyn raportin vasta direktiivin hyväksymisen jälkeen joulukuussa 2016. Raportin kolmannessa osiossa käydään läpi korkovähennysrajoitussääntelyn soveltamista rahoitusalan yritysten verotuksessa. Rahoitusalan yrityksiä ei ole määritelty raportissa, mutta raportissa viitataan pääasiassa luottolaitoksiin (pankkeihin) ja vakuutusyhtiöihin. Raportissa on todettu, että rahoitusalan yrityksillä on muihin toimialoihin verrattuna vähemmän mahdollisuuksia korkojen avulla tapahtuvaan aggressiiviseen verosuunnitteluun. Tämä johtuu rahoitusalan erityispiirteistä ja erityissääntelystä. Raportti ei sisällä yleistä suositusta soveltaa tai olla soveltamatta korkovähennysrajoitussääntelyä rahoitusalan yrityksiin, koska tilanteet vaihtelevat maittain ja sektoreittain. Raportissa todetaan, että korkovähennysrajoitussääntelyn tarpeellisuus tulisi selvittää erikseen kussakin valtiossa ottaen huomioon muu alaan kohdistuva sääntely ja alan ominaispiirteet kyseisessä valtiossa. Jos korkovähennysrajoitusta sovelletaan myös rahoitusalan yrityksiin, raportin mukaan on samalla huolehdittava siitä, ettei rajoitus heikennä toimialaan kohdistuvan pääomasääntelyn tehokkuutta tai ole ristiriidassa sen kanssa. Seuraavassa käydään läpi raportissa käsitelyjä huomioita.

Pankkien ja vakuutusyhtiöiden tuloksessa koroilla on suuri merkitys. Rahoitusalan yritykset ovat merkittävimpiä rahoituksen tarjoajia joko velkarahoitustarjonnan tai sijoitusten muodossa ja tästä johtuen näille yrityksille muodostuu useimmin nettokorkotuloa eikä nettokorkomenoa, kuten muilla toimialoilla. Pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin kohdistetaan myös pääomavaatimuksia, millä osaltaan voi olla vaikutusta näiden yritysten velkapääomituksen määrään.

Raportin mukaan rahoitusalan yritysten pääasialliset BEPS-riskit liittyvät ylisuuriin korkovähennyksiin ja verovapaiden tulojen rahoittamiseen velalla. Raportin mukaan näiden riskien taso vaihtelee sen mukaisesti, onko kyseessä varsinainen rahoitusalan yritys (eli pankki tai vakuutusyhtiö) vai rahoitusalan yritysten kanssa samaan konserniin kuuluva muu yritys. Raportissa on käsitelty myös sitä, mikä vaikutus mahdollisella korkovähennysrajoituksella olisi näihin riskeihin.

Raportin mukaan rahoitusalan yritysten liiketoiminnalliset näkökohdat ja rahoituslaitoksiin kohdistuvat pääomavaatimukset ehkäisevät tyypillisesti jo sellaisenaan ylisuurten korkomenojen syntymistä silloin, kun sääntely kohdistuu rahoitusalan yrityksiin yksittäisinä yrityksinä (solo-regulated). Tällaisten varsinaisten rahoitusalan yritysten mahdollisuudet liialliseen velkapääomitukseen ovat edellä todetun mukaisesti rajalliset. Raportissa on kuitenkin tuotu esiin ylisuuriin korkovähennyksiin liittyviä riskejä, jotka voivat koskea myös varsinaisia rahoitusalan yrityksiä tietyissä erityistilanteissa. Raportissa mainitaan esimerkiksi tilanne, jossa pääomasääntelyn mukaisiin omiin varoihin voidaan lukea instrumentteja, joita pidetään kuitenkin verotuksessa vieraana pääomana. Tällöin rahoitusalan yrityksen velkapääoma on verotuksessa suurempi kuin pääomavaatimuksia tarkasteltaessa. Raportissa mainitaan myös tilanne, jossa rahoitusalan yrityksellä on toisessa valtiossa ainoastaan sivuliike. Raportin mukaan monissa valtioissa ei ole erillisiä pääomavaatimuksia, mikäli toimintaa harjoitetaan sivuliikkeen kautta. Näin on esimerkiksi EU:ssa, jossa ETA-sivuliikkeille ei aseteta erillisiä pääomavaatimuksia sivuliikkeen sijaintivaltiossa, vaan ne lasketaan mukaan koko pankin vaatimukseen. Raportin mukaan on olemassa riski siitä, että rahoitusalan yrityksen kiinteä toimipaikka voi vaatia ylisuuria korkovähennyksiä ilman minkäänlaisia rajoituksia. Raportin mukaan riskiä voidaan kuitenkin hallita OECD:n vuoden 2010 sivuliikkeiden tulojen ja menojen allokointia koskevan raportin (Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments) avulla. Viimeksi mainitun raportin

mukaan kiinteälle toimipaikalle voidaan allokoida esimerkiksi se määrä vapaata omaa pääomaa, joka olisi pakollinen vastaavaa toimintaa kohdevaltiossa harjoittavalle erilliselle yhtiölle, kun otetaan huomioon kohdevaltion pääomasääntelyä koskevat vaatimukset.

Varsinaisiin rahoitusalan yrityksiin sovellettavasta korkovähennysrajoituksesta raportissa todetaan, että koska valtaosalla pankeista ja vakuutusyhtiöistä on nettokorkotuloja, EBITDA-pohjaisella nettokorkomenoihin perustuvalla säännöksellä ei olisi niihin vaikutusta. Tämän takia valtiot voivat jättää nämä yritykset korkovähennysrajoitussäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Raportissa todetaan, että on kuitenkin valtioita, jotka voivat haluta soveltaa säännöstä johdonmukaisesti kaikilla sektoreilla, jolloin säännös tulee sovellettavaksi myös pankkeihin ja vakuutusyhtiöihin. Raportissa on kiinnitetty huomiota muun muassa siihen, että pankeilla ja vakuutusyhtiöillä on tyypillisesti hyvin alhainen tai negatiivinen EBITDA. Tämä voi raportin mukaan johtaa siihen, että korkomenot eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia, mikäli pankki tai vakuutusyhtiö joutuisi poikkeuksellisesti tilanteeseen, jossa sillä on enemmän nettokorkomenoja kuin -tuloja. Tällä olisi merkittäviä vaikutuksia erityisesti pankkien toimintakykyyn.

Raportin havaintojen mukaan suurimmat ylisuuriin korkovähennyksiin liittyvät aggressiivisen verosuunnittelun riskit ovat rahoitusalan kuitenkin niin sanotuissa muissa yhtiöissä, jotka kuuluvat samaan konserniin rahoitusalan yrityksen kanssa (non-solo regulated). Rahoitusalan yritysryhmään kohdistuva pääomasääntely voi raportin mukaan ehkäistä myös ryhmään kuuluvien muiden kuin nimenomaisten rahoitusalan yritysten ylisuuria korkomenoja. Raportissa on kuitenkin todettu, että tästä huolimatta joissain valtioissa näillä niin sanotuilla muilla yhtiöillä voi olla mahdollisuuksia ylisuuriin korkovähennyksiin. Raportissa käsitellään korkovähennysrajoitussäännöksen vaikutusta näihin tilanteisiin riippuen siitä, sovelletaanko rajoitusta konsernitasolla vai yhtiökohtaisesti. Siltä osin kuin säännöstä sovelletaan yhtiökohtaisesti, raportissa on todettu, että niin sanotuilla muilla yhtiöillä voi olla nettokorkomenoja, jotka ovat aiheutuneet pankki- tai vakuutustoiminnan rahoittamisesta, mutta yhtiöillä voi olla hyvin alhainen verotuksellinen EBITDA, jonka johdosta kaikki nettokorkomenot ovat vähennyskeltottomia. Raportissa todetaan, että valtioiden, jotka soveltavat yhtiökohtaista lähestymistapaa, tulisi harkita toimia, joilla tämä vaikutus otettaisiin huomioon, kuten rajaamalla pankki- tai vakuutustoiminnan rahoittamiseksi otetut lainat korkovähennysrajoitussäännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Raportissa todetaan kuitenkin myös, että valtiot voivat päätyä siihen, että tällaiset toimet eivät ole tarpeen. Kun korkovähennysrajoitussäännöstä sovelletaan johdonmukaisella tavalla yhtiökohtaisesti kaikkiin sektoreihin, mille tahansa yhteisölle voi syntyä vähennyskeltotonta nettokorkomenoa toisen yhteisön toiminnan rahoittamisen seurauksena. Raportin mukaan pankki- tai vakuutus konserniin kuuluva yhtiö ei tällöin ole välttämättä huonommassa tilanteessa kuin muulla toimialalla toimiva yhtiö, joskin pääomavaatimuksia koskeva sääntely voi rajoittaa pankki- ja vakuutus konsernin mahdollisuuksia järjestellä lainojaan tällaisen tilanteen välttämiseksi.

Verovapaiden tulojen rahoitukseen liittyviä aggressiivisen verosuunnittelun riskejä on raportin mukaan sekä varsinaisissa rahoitusalan yrityksissä että niin sanotuissa muissa yhtiöissä, jotka kuuluvat samaan konserniin näiden kanssa. Raportin mukaan rahoitusalan yritysten liiketoiminnalliset näkökohdat ja pääomavaatimukset saattavat sellaisenaan ehkäistä verovapaiden tulojen rahoittamista velalla ja siihen liittyvillä korkomenovähennyksillä. Siltä osin kuin ne eivät riitä ja verovapaiden tulojen hankkimiseen voi liittyä riskejä, valtiot voivat raportin mukaan harkita muita toimenpiteitä. Raportin mukaan yhtiökohtaisesti sovellettava korkovähennysrajoitus suojaisi tältä riskiltä asettaen rahoitusalan konserniin kuuluvat yhtiöt samaan tilanteeseen kuin muilla toimialalla toimivat yhtiöt. Korkovähennysrajoituksella ei kuitenkaan ole vaikutusta nettokorkotulotilanteessa oleviin varsinaisiin rahoitusalan yrityksiin.

Raportissa on esitelty eri valtioiden lähestymistapoja verovapaiden tulojen hankkimiseen. Raportin mukaan verovapaiden tulojen rahoitukseen liittyviä riskejä voidaan mahdollisesti rajoittaa myös esimerkiksi väliyhteisölainsäädännön avulla.

Toteuttamisvaihtoehtojen arviointi rahoitusalaan koskevan poikkeaman osalta

Rahoitusalan yritysten pääomavaatimuksia valvotaan Suomessa yhteisöstä ja sääntelystä riippuen yhteisökohtaisesti tai ryhmän tasolla. Korkovähennysrajoitussääntelyn nykyinen kansallinen rahoitusalaan koskeva poikkeus mahdollistaa poikkeuksen soveltamisen myös muihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yrityksiin eli tiettyihin konserniyhtiöihin. Nykyistä rajoitusta säädettyä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että poikkeuksen piiriin kuuluu myös sellaisia konserniyhtiöitä, joita saatetaan valvoa ainoastaan ryhmätasolla.

Mikäli rahoitusalan poikkeus säilytettäisiin, direktiivin minimisääntely edellyttää edellä kuvatulla tavalla, että rahoitusalan yrityksiä koskevaa määritelmää muutetaan ja jokaisen rahoitusalan yrityksen olisi jatkossa itsenäisesti täytettävä jokin direktiivin määritelmistä. Nykytilanteesta poiketen niin sanotut muut yhtiöt, jotka kuuluvat rahoitusalan konserniin ja ovat esimerkiksi ryhmätason valvonnan kohteena, mutta eivät ole varsinaisia rahoitusalan yrityksiä, olisivat jatkossa rajoituksen piirissä. Näin ollen esimerkiksi luottolaitoskonsernien palveluyritysten korkovähennyksiin tulisi lähtökohtaisesti soveltaa ehdotettua uutta sääntelyä, vaikka rahoitusalaan koskeva poikkeus otettaisiin sen osaksi.

Suomessa korkovähennysrajoitusta sovelletaan yhtiökohtaisesti eikä tähän ehdoteta muutoksia tässä esityksessä. Korkovähennysrajoitusta koskevan säännöksen yhtiökohtainen soveltaminen rahoitusalan konserneihin kuuluviin muihin yhtiöihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yhtiöihin johtaa siihen, että nämä yhtiöt olisivat sekä ylisuurten korkovähennysten että verovapaiden tulojen rahoittamisen kannalta samassa asemassa kuin muillakin toimialoilla toimivat yritykset. Direktiivin edellyttämä minimisääntely voisi näin ollen vähentää myös OECD:n raportissa niin sanottujen muiden yhtiöiden osalta kuvattujen riskien muodostumista.

Mikäli rahoitusalan poikkeus säilytettäisiin direktiivin sallimissa rajoissa muutoin pitkälti nykyistä poikkeusta vastaavana, varsinaisten rahoitusalan yritysten eli direktiivin edellytysten täyttävien yritysten osalta tilanne ei muuttuisi. Esimerkiksi luotto- ja eläkelaitoksiin tai ulkomaisen luottolaitoksen suomalaisen sivuliikkeeseen ei sovellettaisi lainkaan ehdotettua uutta sääntelyä. Suomen vähittäispankkitoiminnassa ulkomaisten pankkikonsernien sivuliikkeet ovat merkittäviä. Myös ulkomaisilla vakuutusyrityksillä on Suomessa lukuisia sivuliikkeitä. OECD:n raportissa on kuvattu näihin rakenteisiin mahdollisesti liittyviä ylisuurten korkovähennysten riskejä. OECD:n raportin ja esitysluonnoksesta saatujen lausuntojen mukaan sivuliikerakenteisiin mahdollisesti liittyvää riskiä voidaan kuitenkin vähentää esimerkiksi siirtohinnoittelua koskevilla säännöksillä.

Direktiivin rahoitusalaan koskeva poikkeus on edellä todetulla tavalla vapaaehtoinen määräys. Jos rahoitusalan poikkeus poistettaisiin, korkomenojen vähennysoikeus verotuksessa tiukentuisi kaikissa rahoitusalan yrityksiin luetuissa yhteisöissä eikä ainoastaan niin sanotuissa muissa yhtiöissä. Luotto-, vakuutus- ja eläkelaitosten verotuksessa rajoituksella ei pääsääntöisesti olisi merkitystä, koska näillä yrityksillä on yleensä enemmän korkotuottoja kuin korkomenoja.

Mikäli rahoitusalan poikkeus poistettaisiin kokonaan ja varsinaisilla rahoitusalan yrityksillä kuitenkin olisi poikkeuksellisesti nettokorkomenoja, esitysluonnoksesta saatujen lausuntojen

mukaan korkovähennysoikeuden rajoittaminen saattaisi vaarantaa esimerkiksi pankkien toimintakykyä merkittäväällä tavalla. Lisäksi rahoituslalla on joitain toimijoita, kuten sijoituspalveluyrityksiä, joille saattaa muodostua myös nettokorkomenoa. Korkovähennysrajoituksen soveltamisen laajentaminen rahoitusalan yrityksiin edellyttäisi myös erillisiä teknisiä säännöksiä, joissa otettaisiin huomioon toimialan erityispiirteet, kuten EBITDA-pohjan erilainen muodostuminen.

Vaihtoehtorahastojen osalta voidaan ottaa huomioon myös Suomen kilpailukykyyn liittyvät näkökohdat. Esitysluonnoksesta saaduissa lausunnoissa on esitetty, että vaihtoehtorahastoja siirtäisi Suomen ulkopuolelle, mikäli niiden toimintaedellytykset Suomessa heikentyisivät verrattuna muihin maihin. Lausuntojen mukaan tällä voisi olla vaikutusta myös suomalaisten yritysten rahoituksen saatavuuteen. Lausunnoissa ei ole arvioitu mahdollisia vaikutuksia määrällisesti eikä niitä tietopohjien puuttumisen vuoksi ole ollut mahdollista arvioida myöskään esitystä valmisteltaessa. Muista EU-valtioista ainakin Tanska, Belgia ja Luxemburg ovat direktiivin implementointia koskevissa ehdotuksissaan esittäneet, että rahoitusalan poikkeus otettaisiin käyttöön.

Korkovähennysrajoituksen soveltamisella rahoitusalan yrityksiin saattaa olla vaikeasti ennakoitavissa olevia ja epätarkoituksenmukaisia seurauksia, joilla voi olla vaikutusta myös laajemmin esimerkiksi yritysten rahoituksen hankintaan. Edellä sanottuun nähden ja kun otetaan huomioon, että nykyisen sääntelyn taustalla olevat perustelut ovat edelleen merkityksellisiä ja että korkovähennysrajoituksen yhtiökohtaisen soveltumisen muihin yhtiöihin kuin varsinaisiin rahoitusalan yrityksiin arvioidaan ehkäisevän tehokkaasti myös OECD:n raportissa kuvattuja rahoitusalan BEPS-riskejä, esityksessä ehdotetaan, että rahoitusalan yrityksiä koskeva poikkeus säilytettäisiin.

Uusi rahoitusalan poikkeus

Direktiivin rahoitusalan poikkeus on määritelty tarkkarajaisesti tiettyihin EU-säädöksiin perustuen ja kyseiset rahoitusalan yritykset ovat laajan ja velvoittavan erityissääntelyn piirissä. Mikäli rahoitusalan poikkeus toteutetaan kokonaisuudessaan direktiivissä esitetyn listauksen mukaisena, poikkeukseen ei liity valtiovaltion ongelmia. Esityksessä ehdotetaan, että rahoitusalan poikkeus toteutetaan direktiivin sallimassa muodossa, jolloin soveltamisala olisi osittain laajempi ja osittain suppeampi kuin nykyinen sääntely. Seuraavassa on käsitelty direktiivin keskeisimpiä määritelmiä ja niiden suhdetta nykyiseen sääntelyyn.

Esityksen mukaan korkomenojen vähennysrajoitusta ei sovellettaisi luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun luottolaitokseen. Ehdotus vastaa tältä osin nykyistä sääntelyä.

Korkovähennysrajoitusta ei sovellettaisi myöskään sijoituspalvelulaissa (747/2012) tarkoitettuun sijoituspalveluyritykseen tai sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettuun rahastoyhtiöön. Nykyisen sääntelyn mukaan sijoituspalveluyritys tai rahastoyhtiö voi kuulua rahoitusalan poikkeuksen piiriin, mikäli se on osa luottolaitoskonsernia. Esityksen mukaan myös yksittäinen sijoituspalveluyritys tai rahastoyhtiö voisi olla poikkeuksen piirissä ja siten korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolella. Sijoituspalveluyrityksiä koskevassa lainsäädännössä määrätty vakavaraisuusvelvoite rajoittaa sijoituspalveluyritysten riskinottoa. Myös rahastoyhtiöiden toimintaa valvotaan. Soveltamisalan laajenuksella myös yksittäisiin sijoituspalveluyrityksiin ja rahastoyhtiöihin ei arvioida olevan BEPS-riskejä kasvattavaa vaikutusta. Rahoitusmarkkinasääntely mahdollistaa sen, että yhdellä yhtiöllä on niin sanottu tuplatoimilupa, eli yhtiö on sekä sijoitusrahastolain mukainen rahastoyhtiö, että vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain (162/2014) mukainen vaihtoehtorahastojen

HE 150/2018 vp

hoitaja. Myös vaihtoehtorahastojen hoitajat ovat laajan ja velvoittavan erityissääntelyn piirissä ja rahoitusalan poikkeusta sovellettaisiin direktiivin mukaisesti myös niihin.

Vakuutusyritysten osalta rahoitusalan poikkeuksen piiriin kuuluisivat esityksen mukaan vakuutusyhtiölaissa tarkoitettu toimiluvan saanut vakuutusyhtiö tai jälleenvakuutusyhtiö. Lisäksi poikkeusta sovellettaisiin vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettuun vakuutusyhdistykseen. Esitys vastaa tältä osin nykyistä sääntelyä. Sen sijaan esimerkiksi nykyiseen sääntelyyn sisältyvä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettu rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisö ei kuuluisi poikkeuksen piiriin, sillä se ei ole direktiivin määritelmän mukainen Solvenssi II -direktiivissä tarkoitettu toimiluvan saanut vakuutusyritys.

Nykyisessä sääntelyssä vakuutusyrityksiin viitataan yleisesti vakuutuslaitoksen käsitteellä, johon luetaan kansallisesti myös vakuutuskassalain (1164/1992) mukainen vakuutuskassa. Direktiivin mahdollistama poikkeus ei kuitenkaan sovellu vakuutuskassalaissa tarkoitettuun vakuutuskassaan, sillä direktiivissä mainittua Solvenssi II -direktiiviä ei sovelleta vakuutuskassoihin. Vakuutuskassoista sairaus- ja hautausavustuskassat ovat kuitenkin tuloverolain 20 §:n nojalla verovapaita yhteisöjä, joten ne ovat korkovähennysrajoituksen soveltamisalan ulkopuolella jo muutoinkin. Eläkekassat voivat täyttää jäljempänä käsitellyt direktiivin eläkelaitoksiin viittaavien määritelmien edellytykset.

Eläkelaitosten osalta poikkeuksen piiriin kuuluisivat nykyiseen tapaan työeläkelakien mukaiset työeläkelaitokset, kuten työeläkevakuutusyhtiöt ja lakisääteisiä työeläkejärjestelmiä toimeenpanevat eläkesäätiöt ja eläkekassat. Lisäksi poikkeuksen piiriin kuuluisivat sellaiset vakuutuskassalaissa tarkoitettut eläkekassat ja eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitettut eläkesäätiöt, jotka harjoittavat lisäeläke-toimintaa ja joita ei ole vapautettu niin sanotun lisäeläkedirektiivin (2003/41/EY, uudelleen laadittu direktiivillä 2341/2016/EU) soveltamisalasta kansallisella poikkeuksella.

Esitysluonnoksesta saatujen lausuntojen mukaan korkovähennysrajoituksella voisi olla merkittäviä vaikutuksia erityisesti vakuutusyhtiöiden ja työeläkeyhtiöiden omistamiin kiinteistöyhtiöihin sekä luottolaitosten palveluyrityksiin. Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöitä koskevia vaikutusarvioita on käsitelty jaksossa 4.3.3.

Luottolaitosten palveluyritykset sekä näiden omistamat kiinteistöyhtiöt kuuluvat nykyisen rahoitusalan poikkeuksen piiriin konsolidointiryhmään kuulumisen perusteella. Edellä todetun mukaisesti direktiivin rahoitusalan poikkeus ei mahdollista palveluyritysten ottamista uuden poikkeuksen piiriin. Vakuutusyhtiöiden ja työeläkeyhtiöiden kiinteistöyhtiöt ovat tähän mennessä tyypillisesti rajautuneet nykyisen korkovähennysrajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle sillä perusteella, että niihin on sovellettu tuloverolain säännöksiä. Direktiivin 2 artiklan 5 kohdan rahoitusalan yrityksiä koskevan listan e) kohdassa viitataan oikeushenkilöihin, jotka on perustettu tiettyjen eläkejärjestelmien sijoituksia varten. Poikkeus kattaisi tämän perusteella työeläkeyhtiöiden kokonaan omistamat sijoitusyhtiöt, kuten keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ja asunto-osakeyhtiöt, koska ne voidaan rinnastaa yhtiöiden suoraan tekemiin sijoituksiin.

Ehdotettu poikkeus kattaisi direktiivin mukaisesti myös vaihtoehtorahastot. Vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia koskevassa direktiivissä ei säädetä vaihtoehtorahaston oikeudellisesta muodosta. Kyseinen direktiivi on implementoitu kansallisesti vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin, jonka esitöissä (HE 94/2013 vp) on todettu, että laissa tarkoitettu vaihtoehtorahasto voi olla yhteisö tai sopimusperusteinen järjestely. Lain määritelmä ei esitöiden mukaan ota kantaa siihen, missä oikeudellisessa muodossa tai

rakenteessa yhteissijoitus tulisi järjestää tai minkälaiset yksittäiset oikeudelliset muodot katsotaan kuuluviksi lain soveltamisalaan.

Kansainvälisesti vaihtoehtorahastot perustetaan yleensä sellaiseen oikeudelliseen muotoon, että niitä pidetään verotuksessa läpinäkyvinä yksikköinä, jolloin ne eivät kuulu lainkaan direktiivin soveltamisalaan, sillä direktiiviä sovelletaan ainoastaan yhteisöverovelvollisiin. Siltä osin kuin vaihtoehtorahastot kuuluvat direktiivin soveltamisalaan, direktiivi mahdollistaa niiden vapauttamisen korkovähennysrajoituksen soveltamisalasta rahoitusalan poikkeuksen kautta.

Nykyistä kansallista korkovähennysrajoitusta sovelletaan yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa. Suomessa vaihtoehtorahastoja on perustettu ainakin osakeyhtiön, kommandiittiyhtiön ja erikoissijoitusrahaston muotoon. Näistä nykyisen kansallisen korkovähennysrajoitussääntelyn piirissä ovat olleet osakeyhtiö- ja kommandiittiyhtiömuotoiset vaihtoehtorahastot. Erikoissijoitusrahastoa on vakiintuneesti pidetty tuloverolain 20 §:ssä tarkoitettuna verovapaana yhteisönä.

Esityksen mukaan vaihtoehtorahastot kuuluisivat jatkossa rahoitusalan poikkeuksen piiriin eikä niiden korkovähennysoikeutta olisi rajoitettu. Tämä poikkeaisi nykyisestä sääntelystä. Nykyinen kansallinen sääntely koskee kuitenkin ainoastaan etuyhteisyrittäjäyhtiöistä otettujen lainojen korkomenoja, joten sen merkitys vaihtoehtorahastojen toiminnassa on oletettavasti ollut melko vähäinen. Ehdotetun sääntelyn mukaan myös kolmansien osapuolten korkomenot kuuluisivat rajoituksen piiriin, jolloin vaikutukset olisivat lähtökohtaisesti suuremmat myös rahastotoimialalla. Rahoitusalan poikkeus koskisi kuitenkin ainoastaan vaihtoehtorahastoja ja sijoituskohteena olevat yritykset olisivat yleensä korkovähennysrajoitussääntelyn piirissä normaalien yhtiöiden tapaan. Vaihtoehtorahastojen kuulumisella rahoitusalan poikkeuksen piiriin ei arvioida olevan BEPS-riskejä merkittävästi kasvattavaa vaikutusta.

Rahoitusalan poikkeuksen laajentumisella direktiivissä mainittuihin muihin rahoitusalan yrityksiin, jotka eivät ole kuuluneet nykyisen sääntelyn mukaisen poikkeuksen piiriin, ei arvioida käytännössä olevan merkittävää vaikutusta. Ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavan laitoksen edustaja eli vakuutuskassalaisia ja eläkesäätiöläisiä tarkoitettu omaisuudenhoitaja on yleensä sellainen rahoitusalan yritys, kuten rahastoyhtiö, joka kuuluu jo jonkin muun direktiivissä mainitun rahoitusalan yrityksen määritelmään piiriin. UCITS-direktiivissä tarkoitettu yhteissijoitusyritys viittaa Suomessa sijoitusrahastolaisissa tarkoitettuun sijoitusrahastoon, joka on verovapaa yhteisö ja siten korkovähennysrajoituksen soveltamisalan ulkopuolella. Direktiivissä tarkoitettua keskusvastapuolta ei ole perustettu Suomeen ja arvopaperikeskuksia on Suomessa tällä hetkellä yksi.

3.5 Ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan osin muutoksia ja lisäyksiä kansallisen korkovähennysrajoituksen sisältöön, osin ehdotetaan, että nykyinen sääntely säilytettäisiin. Muutokset perustuvat edellä toteuttamisvaihtoehtoja koskevissa kappaleissa esitettyihin perusteluihin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sääntelyn soveltamisalaa. Merkittävimmät periaatteelliset muutokset olisivat korkomenojen vähennysrajoituksen soveltaminen myös muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuihin korkomenoihin ja lisäksi muun toiminnan tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa.

3.5.1. Konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä

HE 150/2018 vp

Konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoisen määrän laskennassa sovellettaisiin samoja periaatteita ja tasevapautussäännöstä kuin nykyisin. Sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin koron määritelmä sekä tiettyjä infrastruktuurihankkeita koskeva poikkeussäännös, rahoitusalan yrityksen määritelmää muutettaisiin ja jaksotusta koskevaa säännöstä tarkistettaisiin ottaen huomioon rajoitukseen ehdotetut muutokset koskien muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja korkomenoja ja tulolähteitä.

Soveltamisala ja määritelmät

Esityksessä ehdotetaan, että sääntelyä sovellettaisiin nykyiseen tapaan yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa. Lisäksi sääntelyä sovellettaisiin nykyiseen tapaan vastaavien ulkomaisten yhteisöjen tai yhtiöiden suorittamiin korkomenoihin, jos niillä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai jos ne muutoin saavat Suomesta elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, kuten vuokratuloa. Kansallisen sääntelyn soveltamisalaan ei ehdoteta muutoksia.

Nykyinen kansallinen korkovähennysrajoitussäännös ei sisällä koron määritelmää. Esityksessä ehdotetaan, että säännökseen lisättäisiin koron määritelmä, jossa otettaisiin huomioon direktiiviin sisältyvä määritelmä.

Nykyistä sääntelyä sovelletaan sekä välittömästi että välillisesti konserniyhteisyrykseltä otettujen lainojen korkomenoihin. Sääntely sisältää konserniyhteyden määritelmän. Määritelmä on tarpeellinen myös jatkossa, koska korkovähennysrajoituksen sisältö riippuisi esityksen mukaan osittain siitä, kenelle korkoja on suoritettu. Määritelmää ei ehdoteta muutettavaksi sisällöllisesti. Termi etuyhteys korvattaisiin kuitenkin termillä konserniyhteys erotukseksi ehdotetussa 18 b §:ssä säädetystä itsenäisen yrityksen määritelmästä. Nykyisen sääntelyyn sisältyvää back-to to-back -lainoja koskevaa säännöstä ei muutettaisi.

Nykyinen kansallinen rajoitus ei koske luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksia sekä eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluvia yrityksiä. Esityksessä ehdotetaan, että poikkeus säilytettäisiin ja rahoitusalan yrityksen määritelmä muutettaisiin vastaamaan direktiivin sääntelyä.

Nykyiseen sääntelyyn ehdotetaan lisättäväksi määräys, jonka mukaan säännöstä ei sovellettaisi korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan laissa tarkoitettua sosiaalista asuntotuotantoa.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Korkomenojen määrää verrattaisiin jatkossakin korkotulojen määrään ja korkomenot saataisiin vähentää korkotulojen määrää vastaavalta osin. Osa korkotuloja suuremmista korkomenoista eli nettokorkomenoista olisi rajoituksen perusteella vähennyskelvottomia. Kuten nykyisin, nettokorkomenojen määrää laskettaessa otettaisiin huomioon kaikki korkotulot ja konserniyhteisosapuolille sekä muille kuin konserniyhteisosapuolille maksetut korkomenot.

Esityksessä ehdotetaan, että nettokorkomenojen vähennyskelpoinen euromäärä olisi jatkossakin 500 000 euroa. Jos nettokorkomenojen määrä ylittää 500 000 euroa, vähennyskelvottoman nettokorkomenon määrä laskettaisiin nykyiseen tapaan verovelvollisen tulokseen perustuvan suhdeluvun perusteella. Tulokseen perustuvaa laskentapohjaa koskevaa sääntelyä ei muutettaisi.

HE 150/2018 vp

Prosenttiperusteista vähennyskelpoista osuutta laskettaessa otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon kaikki nettokorkomenot riippumatta siitä, kenelle ne on suoritettu. Nettokorkomenojen yhteismäärästä vähennyskelpoista olisi määrä, joka vastaa 25 prosentin osuutta tulokseen perustuvasta laskentapohjasta. Korkovähennysrajoituksesta voisi vapautua tasevapautusta koskevan poikkeuksen perusteella, kuten nykyisin. Tasevapautussäännöstä tarkennettaisiin lisäämällä siihen direktiivin edellyttämä määräys vertailtavien taseiden laatimisesta samalla menetelmällä.

Vähennyskelvottomien korkomenojen jaksottaminen

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen jaksotusta koskeva säännös säilytettäisiin pääosin. Säännöstä tarkennettaisiin niin, että jatkossa olisi seurattava vähentämättä jääneiden korkomenojen määrää erikseen konserniyhteisosapuolille ja muille suoritettujen korkomenojen osalta sekä tulolähteittäin. Säännökseen lisättäisiin määräyksiä aikaisempien vuosien vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämisestä ottaen huomioon korkovähennysrajoituksen soveltamisalan laajentuminen.

3.5.2. Muille kuin konserniyhteisosapuolille maksettujen korkojen vähennyskelpoisuus elinkeinotulon lähteessä

Korkovähennysrajoitusta koskevaan säännökseen ehdotetaan lisättäväksi direktiivin määräyksiin perustuva sääntely, jolla rajoitettaisiin muille kuin konserniyhteisosapuolille maksettujen korkomenojen vähennyskelpoisuutta. Myös muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettujen korkomenojen vähentäminen edellyttäisi edelleen normaalien menon vähennyskelpoisuutta koskevien edellytysten täyttymistä kuten, että kyse on korkoja vähentävän verovelvollisen korkomenoista ja että korkomenot ovat markkinaehtoisia.

Vähennyskelvottoman korkomenon määrä laskettaisiin perustuen yrityksen kokonaiskorkomeneihin, jotka sisältävät sekä konserniyhteisosapuolille suoritettuja korkomenot, että muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja korkomenot. Konserniyhteisosapuolille suoritettuja korkomenoja koskevasta säännöksestä poiketen muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettujen korkojen vähennysoikeutta rajoitettaisiin vain, jos näiden nettokorkomenojen määrä ylittää 3 000 000 euroa. Euromääräisestä rajasta huolimatta konserniyhteisosapuolille ja muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuista kokonaiskorkomenoista muodostuu kuitenkin aina korkomenovähennyksen katto eikä raja olisi automaattinen vähennys.

Ehdotetun sääntelyn soveltamisen edellytyksenä ei olisi veronkiertotarkoitus, mikä vastaisi konserniyhteystilanteissa jo nykyisin sovellettua sääntelyä sekä direktiivin sääntelyä. Mikäli veronkiertotarkoitus olisi yksi soveltamisedellytys, jouduttaisiin arvioimaan, milloin järjestelylle on riittävät liiketaloudelliset syyt ja milloin näitä syitä ei ole. Säännöksen soveltaminen olisi tällöin tulkinnanvaraista ja epävarmaa, mikä heikentäisi oikeusvarmuutta. Näitä tilanteita varten lainsäädännössä on verotusmenettelylain 28 §:n yleinen veronkiertämisen vastainen säännös.

Ehdotetun sääntelyn lisäksi korkomenojen vähentämiseen voitaisiin edelleen puuttua verotusmenettelylain 28 §:n yleisellä veronkiertämisen vastaisella säännöksellä sekä verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluoikaisulla.

Soveltamisala ja määritelmät

HE 150/2018 vp

Vastaavasti kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen rajoitusta myös muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen rajoitusta sovellettaisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa. Sääntelyä sovellettaisiin myös vastaavien ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden suorittamiin korkomeneihin, jos niillä on Suomessa kiinteä toimipaikka tai jos ne muutoin saavat Suomesta elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, kuten vuokratuloa.

Esityksessä ehdotetaan, että säännöstä ei sovellettaisi direktiivissä tarkoitettujen itsenäisen yrityksen eikä rahoitusalan yritysten verotuksessa. Lisäksi ehdotetaan, ettei säännöstä sovellettaisi korkomeneihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan laissa tarkoitettua sosiaalista asuntotuotantoa.

Esityksessä ehdotetaan myös, että säännöstä ei sovellettaisi korkomeneihin, jotka kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 ja perustuvat lainaehtoihin, joita ei ole muutettu laissa tarkoitettulla tavalla mainittuna päivämääränä tai sen jälkeen. Säännöstä ei ehdotuksen mukaan sovellettaisi myöskään ennen lain voimaantuloa aktivoituihin korkomeneihin. Tasevapautussäännös koskisi myös muille kuin konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritettuja korkomenoja.

Vähennyskelpoisen koron määrä

Vähennyskelpoisen korkomenon määrä laskettaisiin yhteisesti sekä konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen että muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen osalta. Laskentaa on kuvattu edellä jaksossa 3.5.1 ja yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Prosenttiperusteisesta määrästä huolimatta muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennyskelpoinen euromäärä olisi kuitenkin 3 000 000 euroa. Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritetuista korkomenoista saisi vähentää tämän määrän, vaikka tuloksen perusteella laskettu prosenttiperusteinen vähennyskelpoinen määrä olisi pienempi.

Vähennyskelvottomien korkomenojen jaksottaminen

Vastaavasti kuin konserniyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen osalta, myös muille kuin konserniyhteysosapuolille maksetut vähennyskelvottomat nettokorkomenot voitaisiin vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvoisten korkomenojen rajoissa.

Vähentämättä jääneiden korkomenojen määrää olisi seurattava erikseen konserniyhteysosapuolille maksettujen korkomenojen ja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen korkomenojen osalta ja tulolähteittäin.

HE 150/2018 vp

3.5.3. Esimerkki korkovähennysrajoituksen laskennasta ehdotettuun malliin perustuen

Esimerkki mukailtu Verohallinnon ohjeesta 7.4.2014, A206/200/2013

	Tilanne A	Tilanne B
1. Konserniyhteysvelkojen nettokorkomenot		
Konserniyhteyskorkomenot	4 000 000	8 000 000
Konserniyhteyskorkotulot	3 400 000	7 000 000
Konserniyhteysvelkojen nettokorkomenot	600 000	1 000 000
2. Muiden kuin konserniyhteysvelkojen nettokorkomenot		
Korkomenot	1 500 000	4 900 000
Korkotulot	1 610 000	400 000
Muiden kuin konserniyhteysvelkojen nettokorkomenot	+110 000	4 500 000
3. 500 000 euron rajan soveltaminen	Kyllä	Kyllä
Korkomenot (konserniyhteys + muut)	5 500 000	12 900 000
Korkotulot (konserniyhteys + muut)	5 010 000	7 400 000
Nettokorkomenot yhteensä (konserniyhteys + muut)	490 000	5 500 000
4. 25 %:n rajan soveltaminen	Ei	Kyllä
Elinkeinotoiminnan tuottojen ja kulujen erotus		-1 000 000
Korkomenot (konserniyhteys + muut)		12 900 000
Verotuksessa vähennetyt poistot		100 000
Saatu konserniavustus		1 000 000
Annettu konserniavustus		0
Elinkeinotoiminnan oikaistu tulos (verotuksellinen EBITD)		13 000 000
0,25 x elinkeinotoiminnan oikaistu tulos		3 250 000
Vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrä 25 %:n rajan perusteella		3 250 000
5. Vähennyskeltottomien nettokorkomenojen vertailu		
25 %:n rajan ylittävä osa nettokorkomenoista (konserniyhteys + muut)		2 250 000
Konserniyhteysvelkojen nettokorkomenot, joista vähennyskeltvotonta		1 000 000
Muut nettokorkomenot, joista vähennyskeltvotonta (3 250 000 euron ylittävä osa)		1 250 000
Vähennyskeltvottomat nettokorkomenot yht.		2 250 000
6. Korkomenojen vähentäminen		
Nettokorkomenot (konserniyhteys + muut)	490 000	5 500 000
Vähennyskeltvottomat nettokorkomenot	0	2 250 000
Vähennyskelpoiset nettokorkomenot	490 000	3 250 000

3.5.4. Korkomenojen vähennyskelpoisuus muun toiminnan tulolähteessä ja maatalouden tulolähteessä

Suomen tuloverojärjestelmä perustuu tulolähdejatteluun, jonka mukaisesti eri tulolähteissä syntyviä tuloja verotetaan eri tavalla. Tulolähdejaon tarkoituksena on ennen kaikkea pitää erillään eri verolakien perusteella laskettavat verotettavat tulot. Valtiovarainministeriössä on meneillään yhteisöjen tulolähdejaon poistamista valmisteleva lainsäädäntöhanke (VM123:00/2016), jossa julkaistiin maaliskuussa 2018 luonnos hallituksen esitykseksi.

HE 150/2018 vp

Hankkeen tarkoituksena on muuttaa tulolähdejako siten, että elinkeinotulolähteen ja muun toiminnan tulolähteet yhdistettäisiin yhteisöjen verotuksessa.

Korkomenon vähentämistä koskevaa rajoitusta ei ole kansallisen säännöksen perusteella sovellettu muun toiminnan tulolähteen eikä maatalouden verotuksessa. Direktiivi ei anna mahdollisuutta erotella eri lähteissä syntyviä tuloja rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle, vaan rajoitusta on sovellettava kaikenlaiseen yhteisöveron alaiseen tuloon. Rajoitus on tämän vuoksi laajennettava koskemaan kaikkia tulolähteitä.

Esityksessä ehdotetaan, että muun toiminnan tulolähteen ja maatalouden tulolähteen verotuksessa sovellettaisiin korkomenon vähentämistä koskevaa säännöstä vastaavasti kuin elinkeinotulolähteen verotuksessa. Jos verovelvollisella on useita tulolähteitä, rajoitus laskettaisiin verovelvolliskohtaisesti tulolähteiden nettokorkomenojen yhteismäärän perusteella. Vähennyskelvoton nettokorkomeno kohdistettaisiin tulolähteisiin suhteellisin osuuksin.

3.5.5. Yhteisöveron jako-osuudet

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoidaan kunnille. Esityksessä ehdotetaan, että yhteisöveron tuottoon kohdistuvat veroperustemuutokset kompensoitaisiin verontilityslain 12 §:n mukaisia yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla. Lisäksi tuloverolain 124 §:n 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi verontilityslain muutoksia vastaavat tarkistukset. Valtion osuutta korotettaisiin 68,65 prosentista 68,70 prosenttiin 0,05 prosenttiyksiköllä ja vastaavasti kuntien osuutta alennettaisiin 31,35 prosentista 31,30 prosenttiin verovuodesta 2019.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettujen säännösten vaikutuksia korkomenojen vähennyskelpoisuuteen ja verotuloihin sekä kohdentumista verovelvollisille on arvioitu elinkeinotoiminnan tulolähteessä Verohallinnosta verovuodelta 2016 saatujen tietojen perusteella. Arvio on tehty staattisella simulointilaskelmalla, jossa verovaikutuksia arvioitaessa yhteisöverokantana on käytetty nykyistä 20 prosenttia. Staattisten vaikutusarvioiden lisäksi on laadullisesti arvioitu rajoituksen käyttöönottoon liittyviä käyttäytymisvaikutuksia. Dynaamisia vaikutuksia ei ole voitu luotettavasti arvioida.

Ehdotuksen vaikutuksia muissa tulolähteissä ei ole tietopuutteiden vuoksi ollut mahdollista arvioida yhtä luotettavasti ja tarkasti kuin elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Vaikutusten arviointia ei ole voitu luotettavasti ja tarkasti tehdä myöskään eräiden ehdotukseen sisältyvien yksityiskohtien osalta. Näiltä osin vaikutuksia on pyritty kuvaamaan erillisarvioin käytettävissä olleiden tietojen perusteella. Vaikutusarvioinnin rajauksia käsitellään tarkemmin jaksossa 4.1.1.

Vaikutuksia yhteisöverotuottoon tarkastellaan taulukossa 3. Vertailun vuoksi vaikutus verotuottoihin esitetään myös nykyisen kansallisen rajoituksen osalta. Esitykseen sisältyvä vanhoja lainoja koskeva siirtymäsäännös pienentää ehdotuksen vaikutusta merkittävästi ehdotetun muutoksen voimaantulovuonna ja sitä lähinnä seuraavina vuosina. Siirtymäsäännöksen vaikutuksen arviointia on kuvattu tarkemmin jaksossa 4.3.2.

HE 150/2018 vp

Taulukko 3. Nykyisen ja ehdotetun korkovähennysrajoituksen vaikutus verotuloihin. Ehdotetun rajoituksen vaikutus esitetään siirtymäsäännös huomioon ottaen sekä ilman sitä verovuonna 2019.

	Nykyjärjestelmä milj. euroa	Vaikutus ilman siirtymäsäännöstä milj. euroa	Vaikutus 2019 milj. euroa
Yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus, josta	110	157	129
vaikutus saman verovuoden verotuloihin	20	50	30
seuraaville vuosille siirtyvä vaikutus	90	107	99

Yhteenlaskettu laskennallinen verovaikutus, jolla tarkoitetaan vähennyskelvottomiin korkomenoihin sitoutunutta yhteisöveron määrää, on ehdotetun sääntelyn johdosta noin 47 miljoonaa euroa suurempi kuin nykyisessä rajoituksessa, kun vaikutusta arvioidaan ilman siirtymäsäännöstä. Siirtymäsäännös huomioon ottaen verovaikutus olisi 19 miljoonaa euroa suurempi kuin nykyisessä rajoituksessa, vuonna 2019. Vain reilu kolmannes kohdistuisi saman verovuoden veroihin, sillä valtaosassa rajoituksen piiriin jääneistä yrityksistä liiketoiminta oli tappiollista. Tappiollisten yritysten osalta rajoitus supistaa seuraaville verovuosille siirtyvien vähennyskelvoisten tappioiden määrää. Siirtyvien tappioiden supistuminen lisää näiden yritysten veroja myöhemmin, mikäli yritystoiminta kääntyy taas voitolliseksi. Tältä osin korkovähennysrajoituksen vaikutus verokertymään voi jaksottua useammalle vuodelle. Seuraaville verovuosille siirtyvän verovaikutuksen kasvuksi arvioidaan 17 miljoonaa euroa, kun vaikutusta arvioidaan ilman siirtymäsäännöstä. Kun siirtymäsäännös huomioidaan, seuraaville vuosille siirtyvän verovaikutuksen kasvuksi arvioidaan yhdeksän miljoonaa euroa vuonna 2019. Laskelmien perusteella saman verovuoden verotuloihin kohdistuva vaikutus olisi noin 50 miljoonaa euroa, kun vaikutusta arvioidaan ilman siirtymäsäännöstä. Siirtymäsäännöksen johdosta saman verovuoden verotuloihin kohdistuva vaikutus olisi noin 30 miljoonaa euroa vuonna 2019. Nykyiseen kansalliseen rajoitukseen verrattuna vuotuisten yhteisöverotulojen arvioidaan siis lisääntyvän noin 30 miljoonaa euroa, kun vaikutusta arvioidaan ilman siirtymäsäännöstä. Siirtymäsäännöksen johdosta yhteisöverotulojen arvioidaan lisääntyvän noin kymmenen miljoonaa euroa vuonna 2019.

4.1.1. Vaikutusarvioinnin rajaukset

Ehdotuksen euromääräistä vaikutusta on arvioitu vain elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Rajoitus koskisi kuitenkin jatkossa myös maatalouden tulolähdettä ja muun toiminnan tulolähdettä. Näiden tulolähteiden korkoja ja muita tulo- ja menoeriä ei ole otettu huomioon laskettaessa rajoituksen muutoksista johtuvaa kokonaisvaikutusta, koska niistä ei ole käytettävissä laskennan kannalta riittävän yksityiskohtaisia tietoja. Rajoituksen laajenemisesta muun toiminnan tulolähteeseen esitetään kuitenkin erillisarvioita asunto-osakeyhtiöiden, keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden osalta, koska näiden oikeusmuotojen piirissä arvioidaan olevan eniten korkomenoja muun toiminnan tulolähteessä. Rajoituksen vaikutukset maatalouden tulolähteessä arvioidaan vähäisiksi.

Ehdotetun sääntelyn oletetaan laskelmissa koskevan oikeusmuodoista vain osakeyhtiöitä, osuuskuntia, ulkomaisia yhteisöjä ja ulkomaisten yhteisöjen sivuliikkeitä Suomessa. Tämä oletus ei vastaa täysin sääntelyä, sillä rajoitusta sovelletaan näiden oikeusmuotojen lisäksi myös yhtiöihin ja muihin yhteisöihin. Rajoituksen vaikutuksesta yhtiöiden verotuksessa esitetään erillisarvioita jäljempänä. Yhteisöjen elinkeinotoiminnan tulolähteen yhteenlasketuista nettokorkomenoista muissa yhteisöissä muodostuu vain hyvin pieni määrä (noin 0,5 prosenttia), minkä takia muille yhteisöille ei arvioida muodostuvan vähennyskelvotonta korkomenoa.

Direktiivin mukaan rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle voidaan jättää niin sanotut infrastruktuurihankkeet. Esityksessä ehdotetaan, että rajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle jätettäisiin valtion tukema sosiaalinen asuntotuotanto. Nykyisessä kansallisessa säännöksessä ei ole säädetty infrastruktuurihankkeita koskevasta soveltamisalan poikkeuksesta. Nykyinen säännös ei kuitenkaan ole muiden rajausten vuoksi yleensä soveltunut esimerkiksi valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon.

Ehdotuksen vaikutusta ei infrastruktuurihankkeiden osalta käsitellä laajasti tässä esityksessä, koska hankkeita, jotka ehdotetun sosiaalisen asuntotuotannon lisäksi voitaisiin lukea poikkeuksen piiriin, käsitellään erillisessä valmistelussa. Lausuntokierroksella on esitetty käsityksiä ja arvioita siitä, että ehdotetulla korkovähennysrajoituksen soveltamisalan laajentamisella olisi vaikutuksia esimerkiksi energia-alalla ja elinkaarimallilla toteutettavien julkisen sektorin hankkeissa. Näitä lausunnoissa esitettyjä seikkoja käsitellään erillisessä valmistelussa.

Rajoituksesta ei aiheutuisi vaikutuksia itsenäisille yhtiöille, jotka efektiivisesti ovat olleet jo nykyisen kansallisen rajoituksen ulkopuolella. Ehdotetun sääntelyn perusteella nämä yhtiöt olisivat myös jatkossa yleensä rajoituksen ulkopuolella. Rajoitus voisi kuitenkin kohdistua myös joihinkin tällaisiin yhtiöihin johtuen siitä, että direktiivi edellyttää rajoituksen soveltamista myös ulkopuolisilta tahoilta otettujen lainojen korkomenoihin ja direktiiviin perustuva etuyhteyden määritelmä poikkeaa nykyiseen kansalliseen säännökseen sisältyvästä etuyhteyden määritelmästä.

Tasevapautuksen vaikutus on aineistopuutteiden vuoksi otettu laskelmissa huomioon kaavamaisesti. Kaavamaisuudella tarkoitetaan tässä sitä, että ainoastaan ne verovelvolliset, jotka ovat vaatineet tasevapautusta nykyisen rajoituksen perusteella, vaatisivat sitä myös jatkossa. Direktiivin sääntelyn mahdollistaman kahden prosenttiyksikön poikkeamasäännöksen vaikutusta ei ole pystytty ottamaan huomioon laskelmissa, eikä esityksessä ehdoteta säädetäväksikään tästä mahdollisuudesta. Esityksessä ei myöskään ehdoteta säädetäväksi eikä laskelmissakaan ole pystytty tarkastelemaan sitä, ilmenisikö rajoituksen soveltamisessa merkittäviä eroja, jos nykyisen tasevapautussäännöksen sijaan sovellettaisiin direktiiviin kirjattua vaihtoehtoista tapaa laskea tasevapautussäännös. Nykyinen tasevapautussäännös eroaa direktiivin säännöksestä myös siten, että direktiivin pakollisen sääntelyn mukaan tasevapautusta sovellettaessa yrityksen erillistase on arvostettava samoin periaattein kuin konsernitase. Laskelmissa tätä arvostuskysymystä ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon ja laskelmat perustuvat edellä mainittuihin nykyiseen tasevapautussäännökseen perustuviin oletuksiin.

Direktiivin korkovähennysrajoitussäännöksen soveltamisala on korkomenojen käsitteen osalta laajempi kuin nykyisen kansallisen säännöksen soveltamisala. Laskelmassa ei ole ollut mahdollista arvioida sitä, syntyisikö rajoituksen soveltamisessa merkittäviä eroja laajemmasta korkomenojen käsitteestä johtuen. Laskelmassa oletetaan tämän vuoksi, että korkomenojen käsite vastaa kansallisen säännöksen korkomenojen käsitettä.

Direktiivi mahdollistaa kolme vaihtoehtoista tapaa jaksottaa korot, jotka jäävät verovuonna vähentämättä. Lisäksi direktiivi antaa mahdollisuuden jaksottaa myös se osa EBITDA:sta, joka jää verovuonna käyttämättä. Nykyinen kansallinen säännös käyttämättä jääneen korkomenon jaksottamisesta vastaa yhtä direktiivin mukaisista vaihtoehtoisista jaksotustavoista ja esityksessä ehdotetaan nykyisen säännöksen periaatteiden säilyttämistä. Vaikutusarviointia varten laadittu simulointilaskelma on tyypiltään poikkileikkauslaskelma, joka on laadittu yksittäisen verovuoden (2016) aineistolla. Laskelmassa ei ole pystytty

ottamaan huomioon nykyiseen kansallisen rajoitussäännökseen eikä direktiivin säännökseen sisältyviä jaksotuselementtejä.

Esityksessä ehdotetaan, että laissa säädettäisiin direktiivin sallimasta siirtymäsäännöksestä. Säännöksen mukaan rajoituksen ulkopuolelle voidaan jättää korkomenot, jotka perustuvat lainoihin, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016. Siirtymäsäännöksen vaikutusta on kuvattu tarkemmin kappaleessa 4.3.2. Lisäksi on ehdotettu, ettei rajoitusta sovellettaisi tiettyihin aktivoituihin korkomenoihin. Aktivoituja korkomenoja koskevan säännöksen vaikutusta ei ole voitu ottaa huomioon vaikutusarvioinnissa.

Tietopuutteiden vuoksi laskelmassa ei ole ollut mahdollista arvioida rahoitusalan poikkeaman muuttamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Erillisarvioita esitetään kuitenkin rajoituksen vaikutuksesta kiinteistöyhtiöiden verotuksessa, mikä koskee myös osaa rahoitusalan konserneihin kuuluvista kiinteistöyhtiöistä.

Esitysluonnoksessa ei ole ollut mahdollista käsitellä ehdotetun muutoksen vaikutuksia sijoittajille. On mahdollista, että korkovähennysoikeuden rajoituksen nostaessa yritysten pääomakustannuksia, tämä osaltaan vaikuttaisi esimerkiksi yritysten jakokelpoisten varojen määrään ja yritysten markkina-arvoihin. Varojenjakoön liittyvät ratkaisut ovat kuitenkin hyvin yrityskohtaisia ja niihin vaikuttavat varsin monet tekijät kuten myös yrityksen markkina-arvoon. Suoraa päätelmää siitä, että korkovähennysrajoituksen vaikutukset siirtyisivät sijoittajille sellaisenaan ei voida tehdä. Sijoittajille aiheutuvien vaikutusten määrää ja laatua ei ole ollut mahdollista kokonaisuutena arvioida.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Verohallinnon arvion mukaan ehdotetut muutokset vaikuttaisivat muun muassa verotusprosesseihin, tietojärjestelmiin, tietovirtoihin, lomakkeisiin sekä ohjeistukseen. Korkovähennysrajoituksen aiheuttamien muutoksien arvioidaan aiheuttavan Verohallinnolle enintään 420 000 euron kertakustannukset verotuksen tietojärjestelmien muuttamisesta. Lisäksi muutoksen arvioidaan aiheuttavan Verohallinnon omien asiantuntijoiden henkilöstömenoina arviolta 130 000 euroa. Kustannuksia on arvioitu syntyvän yhteensä noin 550 000 euroa.

4.3 Vaikutukset verovelvollisille

4.3.1. Vaikutukset elinkeinotoiminnan tulolähteessä ilman siirtymäsäännöstä

Alla olevissa laskelmissa ehdotetun sääntelyn vaikutuksia koskevalle laskelmalle ja nykyisen kansallisen säännöksen vaikutuksia koskevalle laskelmalle on yhteistä se, että

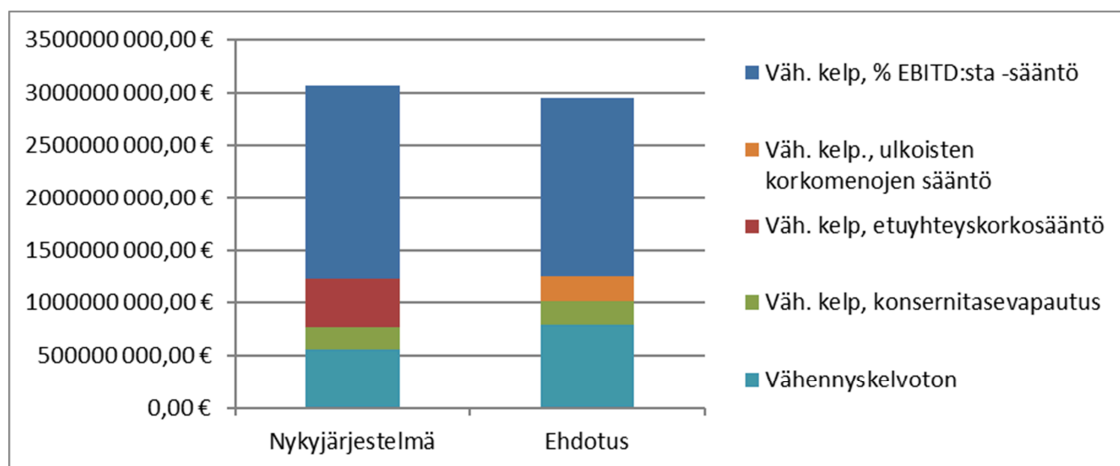
1. vaikutuksia tarkastellaan vain elinkeinotoiminnan tulolähteen osalta
2. verovelvollinen on osakeyhtiö, osuuskunta, ulkomainen yhteisö tai ulkomaisen yhteisön sivuliike Suomessa
3. rajoitus kohdistuu nettokorkomenoihin
4. rajoitusta sovelletaan verovelvollistasolla eikä konsernitasolla
5. luotto-, vakuutus- ja eläkelaitokset on jätetty rajoituksen ulkopuolelle
6. prosentti EBITD:sta on 25.

Erona laskemille on se, että muille kuin etuyhteysosapuolille maksetut nettokorkomenot ovat rajoituksen piirissä ehdotettua sääntelyä koskevassa laskelmassa, ja itsenäiset yhtiöt on rajattu ulkopuolelle ehdotettua sääntelyä koskevassa laskelmassa. Käytännössä laskelmat kuitenkin

HE 150/2018 vp

vastaavat pääasiallisesti toisiaan, koska etuyhteysedellytyksen takia nykyisestäään rajoituksesta ei ole syntynyt vaikutuksia itsenäisille yhtiöille.

Kuviossa 5 esitetään vähennyskelpoisten korkomenojen määrä esityksessä ehdotetun sääntelyn perusteella. Kuviossa esitetään myös arvio sääntelyyn sisältyvien keskeisten elementtien vaikutuksesta korkojen vähennyskelpoisuuteen. Vastaavat tiedot esitetään nykyisen Suomen säännöksen osalta. Kuviossa 5 käy ilmi, että suurin vaikutus korkomenojen vähennyskelpoisuuteen on EBITDA-säännöllä sekä kolmen miljoonaa euron rajalla.

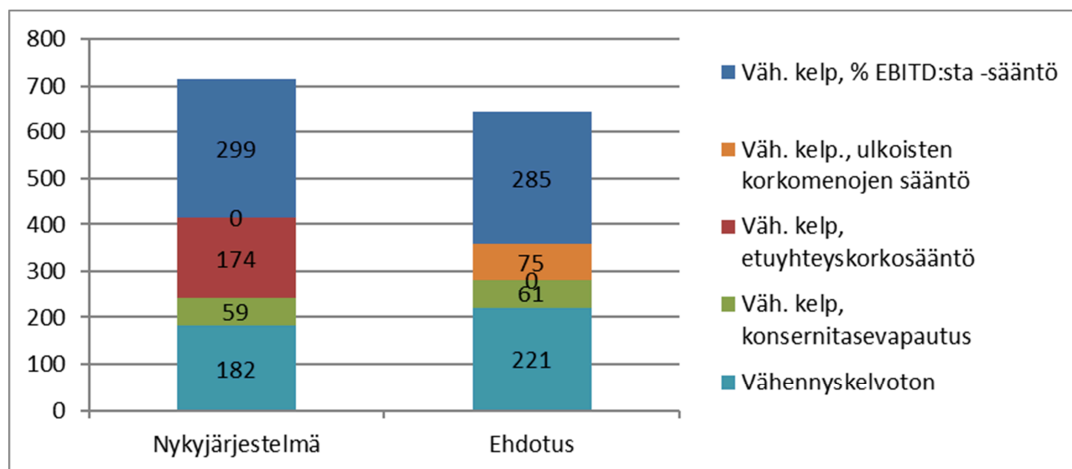

Kuvio 5. Nykyisen korkovähennysrajoituksen ja ehdotetun rajoituksen vaikutus rajoituksen piirissä oleviin korkomenoihin

Esityksessä ehdotettu sääntely rajoittaisi korkomenojen vähentämistä laajemmin kuin Suomen nykyinen rajoitus. Tämä aiheutuu pääasiassa rajoituksen ulottamisesta myös muille kuin konserniyhteysosapuolille maksettuihin korkomenoihin. Vähennyskelvottoman korkomenon määräksi ehdotettuun sääntelyyn perustuen arvioidaan vuoden 2016 verotustietojen perusteella noin 790 miljoonaa euroa. Nykyisin vastaava määrä on noin 550 miljoonaa euroa. Vähennyskelvottomien korkomenojen määrä kasvaisi siten noin 43 prosenttia nykyisestä. Vähennyskelvottomien korkomenojen suhde suomalaisten yhteisöjen yhteenlaskettuihin nettokorkomenoihin (3 770 miljoonaa euroa) olisi noin 21 prosenttia. Ehdotettu sääntely olisi myös keskimäärin kireämpi kuin Suomen nykyinen rajoitus, kun rajoituksen kireydellä tarkoitetaan vähennyskelvottomien korkomenojen osuutta kaikista nettokorkomenoista niissä yhteisöissä, joille vähennyskelvotonta nettokorkomenoa muodostuu. Keskimäärin noin 55 prosenttia näiden yhteisöjen nettokorkomenoista katsottaisiin rajoituksen nojalla vähennyskelvottomaksi. Nykyisessä järjestelmässä vastaava suhdeluku on noin 52 prosenttia.

Kuviossa 6 esitetään tietoja korkovähennysrajoituksen piirissä olevien yhteisöjen lukumäärästä. Yhteisön katsotaan tässä olevan rajoituksen piirissä, jos yhteisölle muodostuu vähennyskelvotonta korkomenoa. Kuviossa 6 esitetään myös arvioita keskeisten rajoitussäännösten vaikutuksesta rajoituksesta vapautuvien yhteisöjen lukumäärään. Vertailun vuoksi vastaavat tiedot esitetään Suomen nykyisen nykyisestä rajoituksesta. Kuvio 6 on laadittu vain yhteisöistä, joilla nettokorkomenojen määrä on suurempi kuin 500 000 euroa.

HE 150/2018 vp

Kuvio 6. Korkovähennysrajoituksen piirissä olevien yhteisöjen lukumäärä vuoden 2016 tiedoilla

Rajoituksen piirissä olevien yhteisöjen määrä olisi suurempi kuin nykyjärjestelmässä arvioidut noin 180 yhteisöä. Tämä johtuu siitä, että ehdotettu rajoitus koskisi myös yhteisöjä, joilla on muille kuin etuyhteysosapuolille maksettuja nettokorkomenoja.

Valtaosa ehdotetun rajoituksen piirissä olevista yrityksistä kuuluisi kotimaisiin tai ulkomaisiin monikansallisiin konserneihin. Täysin kotimaisiin konserneihin kuuluvien yhteisöjen lukumäärä pienenesi nykyiseen rajoitukseen verrattuna, vaikka vähennyskelvottomien nettokorkomenojen yhteismäärä olisi suurempi kuin nykyisin (ks. kuvio 6).

Esityksessä ehdotettu rajoitus koskisi liikevaihdoltaan sekä suuria että pieniä yhtiöitä. Valtaosa yhtiöistä olisi listaamattomia yhtiöitä. Rajoitus koskisi kuitenkin myös arviolta noin 10–30 julkisesti noteerattua yhtiötä. Rajoituksen piirissä olisi Suomessa sijaitsevien tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden lisäksi myös konserniemoyhtiöitä, joista osa on suurten suomalaisten monikansallisten konsernien emoyhtiöitä.

Toimialoista eniten vähennyskelvotonta korkomenoa muodostuisi liike-elämän palveluissa, rahoituksessa ja vakuutuksessa sekä teollisuudessa. Vähennyskelvottomien korkomenojen määrä kasvaisi suhteellisesti eniten energiatoimialalla ja kiinteistöalalla verrattuna Suomen nykyiseen rajoitukseen. Myös muilla pääomaintensiivisillä toimialoilla, kuten teollisuudessa, vähennyskelvottomien korkomenojen yhteismäärä kasvaisi.

Uudistuksen vaikutukset johtuvat erityisesti lisärajoituksesta muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennykseen. Tästä syystä luvun 4.3.1. laskelmien herkkyyttä on tarkasteltu muiden kuin konserniyhteysosapuolten välisten korkotulojen ja -menojen muutoksen suhteen. Herkkyyyslaskelmalla pyritään kuvaamaan korkotason muutoksen vaikutusta muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuihin korkomenoihin, kun kaikki muut muuttujat pysyvät muuttumattomana. Mikäli luvun 4.3.1 laskelmissa muiden kuin konserniyhteysosapuolten välisiä korkotuloja ja -menoja kasvatetaan tietyllä prosentimäärällä (esimerkiksi 50 prosentilla) ja kaikki muut tiedot pidetään muuttumattomina, vähennyskelvottoman nettokorkomennon määrä kasvaa laskelmassa karkeasti arvioituna samassa suhteessa (44 prosenttia). Vaikutus vuoden 2019 verotuloihin (suhteessa järjestelmään, jossa korkovähennysrajoitusta ei ole) kasvaa noin kaksinkertaista

vauhtia (87 prosenttia) vähennyskelvottoman nettokorkomenon kasvuun verrattuna. Herkkyystarkastelussa ei ole otettu huomioon siirtymäsäännöstä.

4.3.2. Siirtymäsäännöksen vaikutus

Siirtymäsäännöksen vaikutusta on arvioitu Suomen Pankin suomalaisten rahalaitosten myöntämistä yrityslainoista saatavien tilastojen avulla. Vaikutusarvio perustuu nykyisten lainojen alkuperäiseen maturiteettiin sekä uusien ja uudelleen neuvoteltujen yritysainojen määriin viime vuosina. Laskelma on staattinen ja siinä oletetaan, että uusien yritysainojen alkuperäiset maturiteetit pysyvät tulevaisuudessa keskimäärin samalla tasolla kuin nykyisessä lainakannassa. Tietojen perusteella on arvioitu, että siirtymäsäännös koskisi vuonna 2019 keskimäärin 27 prosenttia muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuista nettokorkomenoista. Vuonna 2020 tämä osuus on noin 19 prosenttia.

Ottamalla nämä arviot huomioon luvun 4.3.1. ja taulukon 3 laskelmissa, voidaan arvioida, että siirtymäsäännös alentaa esitetyn muutoksen yhteisöverotuottoa verovuonna 2019 noin 20 miljoonaa euroa verrattuna laskelmaan ilman siirtymäsäännöstä. Siirtymäsäännös huomioiden esityksen yhteisöverotuoton lisäys verovuonna 2019 on noin kymmenen miljoonaa euroa. Vastaavasti esityksen yhteisöverotuoton lisäys verovuonna 2020 on noin 14 miljoonaa euroa.

Koska osa lainoista on hyvin pitkäaikaisia, alkuperäiseltä maturiteetiltaan esimerkiksi yli 30 vuotta, on mahdollista, siirtymäsäännöksellä on vähäisiä pitkäaikaisia vaikutuksia. Kymmenen vuoden kuluttua esityksen voimaantulosta siirtymäsäännöksen voidaan arvioida vaikuttavan esityksen yhteisöverokertymään enää muutama miljoona euroa.

4.3.3. Muun toiminnan tulolähde

Nykyisestä kansallisesta korkovähennysrajoituksesta poiketen ehdotettu korkovähennysrajoitussäännös koskisi myös tuloverolain perusteella verotettavan muun toiminnan tulolähteen korkomenoja. Muun toiminnan tulolähde on verotuksessa muodostunut yhteisöillä, avoimilla yhtiöillä ja kommandiittiyhtiöillä kaikesta siitä toiminnasta, jota ei pidetä elinkeinotoimintana eikä maatalouden harjoittamisena. Tällaisena toimintana on verotuksessa voitu pitää esimerkiksi arvopaperikauppaa ja osakkeiden omistamista, lukuun ottamatta konsernin emoyhtiöitä ja konserneissa apuyhtiöinä toimivia holdingyhtiöitä. Kiinteistöjen omistusta ja hallintaa sekä vuokraustoimintaa ei yleensä ole pidetty elinkeinotoimintana edes laajamittaisesti harjoitettuna. Asunto-osakeyhtiöihin, keskinäisiin kiinteistöyhtiöihin ja kiinteistöosakeyhtiöihin on vakiintuneesti sovellettu pääosin tuloverolakia.

Asunto-osakeyhtiöitä, keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä ja kiinteistöosakeyhtiöitä lukuun ottamatta yhteisöillä on vain harvoin toimintaa muun toiminnan tulolähteessä. Vuoden 2016 verotustietojen mukaan tavallisten noin 180 000 osakeyhtiöiden kokonaismäärästä noin 20 000:lla on muun toiminnan tulolähteen tuloa. Osakeyhtiöiden ilmoittamien elinkeinotoiminnan tulojen määrä oli vuosina 2014—2016 noin 24—29 miljardia euroa, kun taas muun toiminnan tulolähteen tulojen määrä oli noin miljardi euroa. Muun toiminnan tulolähteessä verotettuun toimintaan ehdotetuilla muutoksilla arvioidaan tämän vuoksi olevan merkitystä lähinnä vain kiinteistötoimialalla. Näitä vaikutuksia tarkastellaan jäljempänä. Jäljempänä tarkastellaan erikseen myös ehdotuksen vaikutusta yhtymille mukaan lukien näiden muun toiminnan tulolähde.

Valtiovarainministeriössä on valmisteltu lakiehdotusta, jonka tarkoituksena olisi muuttaa verotuksessa noudatettua tulolähdejäkäytäntöä siten, että elinkeinoverolakia sovellettaisiin laajasti yhteisöjen toimintaan. Sen sijaan avoimilla yhtiöillä ja kommandiittiyhtiöillä voisi jatkossakin olla muun toiminnan tulolähde, mutta niiden harjoittamaa kiinteistöliiketoimintaa verotettaisiin kuitenkin elinkeinotulon lähteessä. Korkovähennysrajoitusta koskevassa esityksessä rajoitusta ehdotetaan sovellettavan kaikissa tulolähteissä samalla tavalla, jolloin tulolähdejaolla ei olisi laajasti merkitystä ehdotetun rajoituksen vaikutusten kannalta. Tulolähteiden merkitys verotuksessa pienenee joka tapauksessa, jos edellä mainittu lakiehdotus tulee voimaan.

Asunto- ja kiinteistöyhtiöt ja kiinteistötoimiala

Rajoituksen laajenemisella muun toiminnan tulolähteeseen voi olla vaikutuksia kiinteistöyhtiöiden korkomenojen vähentämiseen, koska Suomen nykyisessä rajoituksessa muun toiminnan tulolähde on jätetty rajoituksen ulkopuolelle asumiseen ja asuntotuotantoon kohdistuvien vaikutusten ehkäisemiseksi. Vastaavasti kuin muillakin toimialoilla, rajoituksen laajenemisella kolmansille osapuolille suoritettuihin korkomenoihin voi lisäksi olla vaikutuksia niille kiinteistöyhtiöille, jotka ovat kuuluneet elinkeinotulolähteen ja siten jo nykyisen rajoituksen piiriin.

Kiinteistöalalla korkovähennysrajoitus vaikuttaisi kiinteistöosakeyhtiöihin, keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin ja asunto-osakeyhtiöihin. Nämä kaikki ovat kiinteistösijoittamisen muotoja ja yhtiöiden osakkaat usein kiinteistösijoittajia. Asunto-osakeyhtiöissä voi osakkaina olla myös huoneistoa vakituisena asuntonaan käyttäviä luonnollisia henkilöitä, jotka omistavat huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet.

Korkovähennysrajoituksen ja sen vaikutusmekanismien selventämiseksi seuraavassa kuvataan lyhyesti kiinteistöalan markkinatoimijoita ja alan keskeisiä piirteitä. Tämän jälkeen esitetään karkealla tasolla arvioita sekä lausunnoissa esiin tuotuja huomioita rajoituksen vaikutuksesta kiinteistöalalla.

Kiinteistöalalla toimii nykyisin perinteisten institutionaalisten sijoittajien rinnalla muun muassa kansainvälisiä kiinteistösijoitusyhtiöitä, yksityisiä sijoittajia sekä erilaisia rahastoja. KTI Kiinteistötieto Oy:n Kevät 2018 markkinakatsauksen mukaan ulkomaisista sijoittajista tuli markkinoiden suurin toimijaryhmä vuonna 2017. Näiden osuus oli 29 prosenttia ammattimaisten kiinteistösijoittajien suorista kiinteistösijoituksista Suomessa. Institutionaalisten sijoittajien, kuten eläke- ja muiden vakuutusyhtiöiden osuus oli 25 prosenttia. Kolmas suuri kiinteistösijoittajien ryhmä oli kotimaiset kiinteistösijoitusyhtiöt ja -rahastot. Katsauksen mukaan ammattimaisten kiinteistösijoitusmarkkinoiden suurin sektori on asuinkiinteistöt 29 prosentin osuudella ja suurimpia ammattimaisia kiinteistösijoittajia ovat Kojamo Oyj, Sponda Oyj ja Sato Oyj. Katsaukseen ei sisälly valtion toimitilaorganisaatio Senaatti-kiinteistöt, joka on yksi suurimmista kiinteistön omistajista Suomessa.

Korkovähennysrajoituksen soveltamiseen kiinteistöalalla on velkavetoisten rahoitusrakenteiden lisäksi merkitystä myös sillä, että kyseessä on tuloslaskelmaan sidottu rajoitus. Tästä johtuen rajoituksen arvioidaan koskevan erityisesti myös asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä, koska niissä ei tavallisesti muodostu tuloa yhtiötasolla.

Asunto-osakeyhtiöissä ja keskinäisissä kiinteistöosakeyhtiöissä ei normaalisti muodostu veronalaista tuloa silloinkaan, kun yhtiön omistamaa kiinteistöä käytetään vuokraustoiminnassa. Vuokraustoimintaa harjoittaa yhtiön osakas ja vuokratuotot kuuluvat tälle. Korkovähennysrajoituksen soveltuessa asunto-osakeyhtiön tai keskinäisen

kiinteistöosakeyhtiön verotuksessa, yhtiöille voi muodostua verotettavaa tuloa, mikä on ristiriidassa edellä kuvatun toimintaperiaatteen kanssa. Jos verotettavaa tuloa syntyisi, siirtyisi korkovähennysrajoituksen taloudellinen vaikutus yhtiöiden osakkaille korkeampina vastikemaksuina. Vuokraustoimintaa harjoittava osakas voi tällöin pyrkiä siirtämään kustannuksen edelleen huoneistosta perimänsä vuokran määrään. Vastikemaksu on osakkaalle verotuksessa vähennyskelpoinen meno.

Kiinteistöosakeyhtiö toimii kuten muutkin osakeyhtiöt ja eroaa sen vuoksi keskinäisestä kiinteistöosakeyhtiöstä ja asunto-osakeyhtiöstä. Tuloslaskelmaan perustuvan korkovähennysrajoituksen soveltamisen kannalta kiinteistöosakeyhtiö on samassa asemassa kuin muut osakeyhtiöt, koska yhtiölle muodostuu omaa tuloa kiinteistön vuokrauksesta toisin kuin asunto-osakeyhtiölle ja keskinäiselle kiinteistöosakeyhtiölle.

Kiinteistöalan järjestöjen lausunnoissa korkovähennysrajoituksen edellä kuvattua vaikutusmekanismia on pidetty erityisen ongelmallisena yleishyödyllisissä vuokratilayhteisöissä. Näiden osalta vaikutuksia on tarkasteltu jäljempänä sosiaalista asuntotuotantoa käsittelevässä osiossa. Lisäksi on tuotu esiin, että rajoituksesta syntyy kustannusten nousun muodossa paineita myös markkinaehtoiselle asuntosijoitustoiminnalle ja se voi vähentää kiinnostusta asuntosijoittamiseen, mikä voi heijastua asuntotarjontaan ja vuokratasoon. Esityksen vaikutusten arvioinneissa ei ole ollut mahdollista selvittää tarkemmin tällaisia vaikutuksia.

Myös Finanssiala ry:n lausunnossa on käsitelty mainittua vaikutusmekanismia. Lausunnossa on erityisesti tuotu esiin, että vakuutusyhtiön tytäryhtiönä oleva keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö saa vakuutusyhtiölain mukaan ottaa luottoa käytännössä vain sen emoyhtiönä olevalta vakuutusyhtiöltä, jolloin tällaisilla kiinteistöyhtiöillä olisi käytännössä vain etuyhteysosapuolten välisiä nettokorkomenoja. Vakuutusyhtiöiden omistamat keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt olisivat tällöin huonommassa asemassa verrattuna muihin kiinteistöosakeyhtiöihin. Lausunnon mukaan korkovähennysrajoituksen soveltuminen voi nostaa myös asumiskäytössä olevista huoneistoista perittäviä vuokria ja heikentää vakuutusyhtiöiden kiinnostusta sijoittaa kiinteistöalalle, jos kiinteistösijoitusten tuotto heikentyy.

Finanssialan lausunnossa on lisäksi tuotu esiin, että myös työeläkeyhtiöt ovat merkittäviä kiinteistösijoittajia, joiden omistuksessa on isoja toimitila- ja asuntokiinteistöjä. Suurin osa kiinteistösijoituksista on tehty asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden kautta. Työeläkeyhtiöiden omistamia keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä koskee sama sääntely kuin vakuutusyhtiöiden omistamia yhtiöitä sillä erotuksella, että ensin mainituille on tietyin ehdoin sallittua ottaa lainaa myös ulkopuoliselta taholta. Erityissäännös on määräaikainen ja sen tarkoituksena on ollut asuntotuotannon lisääminen. Korkovähennysrajoituksen soveltuminen voisi lausunnon mukaan nostaa vuokria myös työeläkeyhtiöiden omistamissa kiinteistöyhtiöissä ja heikentää eläkealan kiinnostusta sijoittaa kiinteistöihin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden nettokorkomenot voisivat käytännössä jäädä kokonaan vähennyskelvottomiksi, jos korkovähennysrajoituksessa sovellettaisiin yksinomaan EBITD:aan perustuvaa säännöstä. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin myös itsenäisiä yrityksiä koskevaa poikkeussäännöstä sekä euromääräisiä rajoja, jotka rajaavat korkovähennysrajoituksen soveltamisalaan kuuluvien yritysten joukkoa. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi niin sanottu vanhojen lainojen siirtymäsäännös, tasevapautussäännös ja rahoitusalan poikkeus, jotka myös rajaisivat säännöksen piiriin kuuluvia korkomenoja ja yrityksiä. Esimerkiksi työeläkeyhtiöiden kokonaan omistamiin kiinteistöyhtiöihin ja

HE 150/2018 vp

vaihtoehtorahaston määritelmän täyttäviin kiinteistörahastoihin voisi rahoitusalan poikkeus tulla sovellettavaksi.

Esityksen tarkoituksena on, että korkovähennysrajoitusta sovellettaisiin nykyisestä poiketen myös kiinteistöimialalla. Rajoituksen tyypillistä vaikutusta kiinteistöyhtiöihin on kuvattu edellä. Rajoituksen tarkkoja vaikutuksia ei ole tietopohjien puuttumisen takia voitu arvioida määrällisesti, koska esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden korkomenojen määrästä ei ole kattavasti saatavilla tietoja.

Esityksellä voidaan kuitenkin kokonaisuutena tarkastellen arvioida olevan vaikutusta kiinteistöalalla. Vaikutukset asunto-osakeyhtiöihin arvioidaan hyvin pieniksi. Suuri osa asunto-osakeyhtiöistä ei kuulu konserneihin eikä niillä ole ehdotetussa sääntelyssä tarkoitettuja etuyhteysosapuolia, minkä takia ne jäisivät direktiivin rajoituksen ulkopuolelle, kun itsenäiset yritykset rajattaisiin säännöksen ulkopuolelle. Lisäksi asunto-osakeyhtiöillä on harvoin nettokorkomenoja niin paljon, että niiden määrä ylittäisi vähennyskelpoisten nettokorkomenojen 500 000 euron tai kolmen miljoonan euron rajan. Keskinäisille kiinteistöosakeyhtiöille direktiivin mukaiseen rajoitukseen siirtymisestä sen sijaan aiheutuisi vaikutuksia. Vaikutuksia aiheutuisi lähinnä niille konserneihin kuuluville yhtiöille, joilla on huomattavasti muun toiminnan tulolähteen nettokorkomenoja sekä euromääräisesti että suhteessa oikaistuun tulokseen. Tällaisia ovat erityisesti institutionaalisten sijoittajien, kuten vakuutusyhtiöiden konserneihin kuuluvat kiinteistöyhtiöt.

Kokonaisuutena tarkastellen, rajoituksen vaikutukset voivat ilmetä esimerkiksi kiinteistöimialan ja kiinteistösijoittamisen kannattavuuden ja kiinnostavuuden heikentymisenä, vuokrien nousuna ja kiinteistöimialan kehityksen heikentymisenä. Kiinteistöalan yleiseen kehitykseen ja kannattavuuteen sekä kiinteistökohteiden asemaan esimerkiksi institutionaalisten sijoittajien sijoituskohteena vaikuttavat verotuksen lisäksi monet muut tekijät. Tällaisten vaikutusten laatua ja laajuutta ei ole voitu luotettavasti arvioida.

4.3.4. Valtion tukema sosiaalinen asuntotuotanto

Valtion tukema sosiaalinen asuntotuotanto ehdotetaan jätettäväksi korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle. Poikkeus kattaisi noin kolmasosan Suomen vuokra-asunnoista. Suomessa on lisäksi toteutettu joitakin sosiaalisen asuntotuotannon hankkeita, joita on tuettu ainoastaan kunnan varoilla. Tällaiset hankkeet, joiden määrä ei ole merkittävä, jäisivät esitetyn poikkeuksen ulkopuolelle.

Sosiaalisen asuntotuotannon suurimpia toimijoita ovat kuntien omistamat yhteisöt Helsingin kaupungin asunnot Oy, Espoon Asunnot Oy, VAV Asunnot Oy, TVT Asunnot Oy ja Tampereen Vuokratalosäätiö ry, sekä ARAn yleishyödylliseksi nimeämät Asuntosäätiön Asumisoikeus Oy, TA-asumisoikeus Oy, Avara Amplus Oy, Avain Asumisoikeus Oy, Kiinteistö Oy M2-Kodit ja Helsingin Asumisoikeus Oy.

Valtaosa uusista vuokra-asunnoista tuotetaan Suomessa tällä hetkellä vapaarahoitteisesti ja markkinaehtoisesti. Valtion tukemien tavallisten vuokra-asuntojen osuus koko vuosittaisesta asuntotuotannosta on noin kuusi prosenttia. Suomen asuntokannasta noin kolmasosa on vuokra-asuntoja. Näistä yli puolet on vapaarahoitteisia ja reilu kolmasosa valtion tukemia, korkotuki- tai aravalainoitettuja, asuntoja. Valtion tukema asuntotuotanto on tällä hetkellä ainoa osa asuntokantaa, jossa vuokria säännellään yleisesti. Etenkin pääkaupunkiseudulla ja muissa suurimmissa keskuksissa näiden asuntojen vuokrat ovat selvästi markkinavuokria matalampia.

Valtion tukemien vuokra-asuntojen osuus on merkittävin suurimmissa kaupungeissa. Korkotukilainoitettuja tavallisia vuokra-asuntoja on rakennettu viimeisen kymmenen vuoden aikana keskimäärin reilut 2 000 asuntoa vuodessa. Noin 60 prosenttia näistä asunnoista on rakennettu Helsingin seudulle, ja muiden suurimpien kasvukeskuskuntien osuus on ollut noin 35 prosenttia. Valtion tukemien vuokra-asuntojen osalta kunnallisten toimijoiden rooli on korostunut. Muut kuin kuntien omistamat yhtiöt eivät ole suuressa määrin kiinnostuneita rakennuttamaan valtion tukemia asuntoja; viime vuosina hieman yli 70 prosenttia korkotukilainoitetuista asunnoista on rakennettu kuntayhtiöiden omistukseen.

Sen sijaan erityisryhmille tarkoitettuja valtion tukemia vuokra-asuntoja on rakennettu suhteellisen runsaasti, kuten myös korkotukilainoitettuja asumisoikeusasuntoja. Vapaarahoitteisia asumisoikeusasuntoja ei ole muutamaa yksittäistä kohdetta lukuun ottamatta rakennettu. Valtion tukemia asumisoikeusasuntoja voidaan rakentaa vain kasvukeskusalueiden suurimpiin tai kasvaviin kaupunkeihin ja lisäksi sellaisiin yksittäisiin suuriin ja kasvaviin kaupunkeihin, joissa se on asuntomarkkinatilanne huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

Noin 85 prosenttia korkotukilainoituksesta on viime vuosina tullut Kuntarahoitus Oyj:ltä. Muut rahoittajat eivät ole olleet kiinnostuneita hankkeiden rahoittamisesta finanssikriisin jälkeen muun muassa korkotukilainojen pitkien laina-aikojen ja muiden valtion tukeen liittyvien ehtojen ja rajoitusten takia.

4.3.5. Avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt

Nykyistä korkovähennysrajoitusta on voitu soveltaa myös elinkeinoyhtymien eli avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden elinkeinotoiminnan verotuksessa. Esityksen mukaan rajoitus laajenisi niiden verotuksessa vastaavasti kuin yhteisöjen verotuksessa, jolloin rajoitusta voitaisiin soveltaa myös muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuihin nettokorkomenoihin ja muun toiminnan tulolähteen verotuksessa.

Pääosa elinkeinoyhtymistä harjoittaa yhteisöihin verrattuna laajuudeltaan pientä toimintaa. Yhtymien näkökulmasta rajoitukseen sisältyvä vähennyskelpoisten nettokorkomenojen enimmäismäärä, 500 000 euroa, on suurimmassa osassa tapauksia hyvin korkea.

Vuoden 2016 veroilmoitustietojen perusteella elinkeinotoimintaa harjoittavia yhtymiä oli noin 30 000, joista noin 35:llä oli yli 500 000 euron suuret nettokorkomenot. Seitsemällä yhtymällä oli yli kolmen miljoonan euron suuret nettokorkomenot vaihteluvälin ollessa 3—13 miljoonaa euroa. Veroilmoitustietojen mukaan muun toiminnan tulolähteen tuloa tai tappiota vuonna 2016 oli 1 100 yhtymällä, joista noin 20:llä oli yli 500 000 euron suuret muun toiminnan tulolähteen korkomenot. Muun toiminnan tulolähteestä on voitu selvittää ainoastaan bruttomääräiset korkomenot. Viidellä yhtymällä oli yli kolmen miljoonan euron suuret korkomenot vaihteluvälin ollessa kolmesta kymmeneen miljoonaa euroa.

Pääosa laajaa toimintaa harjoittavista yhtymistä toimii rahoitusallalla. Tällaiset kommandiittiyhtiömuotoiset yhtymät ovat usein pääomasijoitusrahastoja, jotka hallinnoivat esimerkiksi institutionaalisten sijoittajien arvopaperi- ja kiinteistöalan sijoituksia. Esityksessä on ehdotettu, että rahoitusallaa koskeva poikkeussäännös koskisi direktiivin mukaisesti myös vaihtoehtorahastoja, jolloin poikkeus voisi osassa tilanteita soveltua edellä tarkoitettuihin yhtymiin.

4.3.6. Maatalouden tulolähde

Esityksessä ehdotettu rajoitus koskisi myös maatalouden tulolähteen korkomenoja. Maatalouden tulolähteessä korkovähennysrajoituksen vaikutus olisi kuitenkin varsin pieni. Vähennyskelvotonta korkomenoa arvioidaan syntyvän kahdelle yhteisölle.

Vuonna 2016 noin 700 yhteisöllä oli maatalouden tulolähteen tuloa. Yhteisöjen maatalouden tulolähteen yhteenlaskettu tulo oli noin 36 miljoonaa euroa ja tappio kuusi miljoonaa euroa. Noin 4 900 yhteisön päätoimiala on jokin maa-, metsä- tai kalatalouden alatoimialoista, mutta niiden tulo katsotaan elinkeinotoiminnan tuloksi. Myös suurimmalla osalla näistä yhteisöistä korkomenot ovat sekä nykyisen kansallisen rajoituksen että ehdotetun rajoituksen puitteissa. Nykyisen rajoituksen mukaista vähennyskelvotonta korkomenoa arvioidaan korkovähennysrajoituslaskelmien perusteella muodostuneen yhdelle metsätaloutta harjoittavalle yritykselle.

4.3.7. Vaikutukset investointeihin ja kasvuun

Ehdotettu korkovähennysrajoitus rajoittaisi korkomenojen vähentämistä Suomen nykyistä rajoitusta laajemmin. Se olisi myös jonkin verran kireämpi. Tästä syystä ehdotetun rajoituksen voidaan arvioida ehkäisevän verosuunnittelua korkovähennysten avulla laajemmin kuin nykyinen rajoitus. Siihen siirtymisen voidaan myös arvioida johtavan sopeutumisjärjestelyihin konserneissa, esimerkiksi muutoksiin konsernien rahoitusrakenteessa ja verosuunnittelussa.

Riski siitä, että korkovähennysrajoituksella olisi kielteisiä vaikutuksia investointeihin ja siten myös työllisyyteen ja kasvuun, lisääntyisi nykyisestä. Rajoituksen laajentuessa muille kuin etuyhteisosapuolille maksettuja nettokorkomenoja koskevaksi ulkopuolisilta tahoilta saadulla velkarahalla rahoitettujen investointien tuottovaatimus kohoaisi. Tällä tavoin rajoituksella voisi olla vaikutuksia yritysten investointikannustimiin myös tilanteissa, joissa investoinnin toteutuminen on kiinni konsernin ulkopuolisilta tahoilta saatavan velkarahoituksen kustannuksesta. Esimerkiksi runsaasti pääomaa vaativissa investoinneissa velkarahoituksen saatavuus ja hinta ovat keskeisiä tekijöitä investointipäätöstä harkittaessa.

Riskiä ehdotetun rajoituksen kielteisistä investointivaikutuksista Suomessa kasvattaa myös se, että yritysrahoitus Suomessa on velkavetoisempaa kuin Euroopassa keskimäärin. Myös verotekijöiden merkitys yritysten investointipäätösten kannalta on suurempi Suomen kaltaisissa pienten markkinoiden kuin suurten markkinoiden talouksissa. Lisäksi ehdotettu rajoitus koskisi Suomen nykyistä rajoitusta enemmän täysin kotimaisia konserneja, joiden toiminnalla ei ole yhteyttä kansainväliseen verosuunnitteluun.

Nykyisissä matalien korkotasojen olosuhteissa ehdotettuun rajoitukseen liittyvät riskit kielteisistä investointivaikutuksista realisoituisivat kuitenkin luultavasti vain joiltakin osin. Rajoituksen soveltamisalan laajentumisesta aiheutuvien kielteisten investointi- ja muiden reaalityökaloudellisten vaikutusten todennäköisyyttä vähentäisivät osaltaan konsernien sopeutumisjärjestelyt, joiden tarkoituksena on ehkäistä vähennyskelvottoman korkomenon muodostumista.

Jos yritysrahoituksen korkotasot lähtevät nousuun, korkovähennysrajoituksen investointi- ja reaalityökaloudellisten vaikutusten osalta tilanne voi muuttua merkittävästi. Korkojen nousun takia yrityksille muodostuisi nykyistä enemmän nettokorkomenoja ja siten myös herkemmin vähennyskelvotonta korkomenoa. Tämä lisää kielteisten investointivaikutusten todennäköisyyttä. Myös sen todennäköisyys kasvaisi, että konsernit tekisivät merkittävämpiä sopeutumisjärjestelyjä vähennyskelvottoman korkomenon välttämiseksi. Mahdollista esimerkiksi olisi, että emoyhtiöitä siirtyisi rajoituksen takia ulkomaille, sillä suomalaisten konsernien rahoitustoiminnot on useissa tapauksissa keskitetty Suomen konserniemoyhtiöihin.

Direktiivin perustuvaan rajoitukseen siirtymisen reaalitaloudelliset vaikutukset ja verotuottovaikutukset riippuvat kuitenkin myös siitä, mitä muut EU-jäsenvaltiot päättävät tehdä direktiivin rajoituksen osalta, ja miten yritykset näihin ratkaisuihin reagoivat. Suomen kaltaiselle pienelle avotaloudelle lähtöasetelma, josta direktiivin mukaiseen pitkälle harmonisoituun korkovähennysrajoitussäätelyyn siirrytään, vaikuttaa epäedulliselta ainakin lyhyellä aikavälillä. Toisaalta Suomessa on jo tällä hetkellä voimassa korkovähennysrajoitus, joka on monilta osin jo valmiiksi yhteensopiva direktiivin säätelyn kanssa ja jollaista kaikissa EU-jäsenvaltioissa ei edes ole. Korkovähennysrajoitussäännöstä koskevat muutostarpeet ja siten myös näistä muutoksista aiheutuvat vaikutukset voisivat Suomessa näin ollen olla pienempiä kuin EU-jäsenvaltioissa keskimäärin.

Esitystä annettaessa direktiiviin perustuvien veromuutosten sisältö muissa valtioissa ja erityisesti muutosten johdosta muodostuva verosäätelyn kokonaisuus eivät ole vielä selkeästi vertailtavissa Suomessa tehtäviin muutoksiin. EU:ssa ja OECD:ssa on viime vuosina valmisteltu lukuisia verotusta koskevia toimenpiteitä, mukaan lukien myös haitallisen verokilpailun ehkäisemisen toimenpiteet, joita sekä EU-valtioissa että EU:n ulkopuolisissa valtioissa on osin juuri toteutettu ja osin parhaillaan toteutetaan kansallisesti. Veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin voimaantulon jälkeen esimerkiksi EU:ssa on julkaistu digitaalisen talouden alalla toimivien yritysten verotusta koskevia ehdotuksia ja Yhdysvalloissa on toteutettu laaja verouudistus vuonna 2018. Viimeksi mainitut vaikuttavat myös siihen, millaiseksi sekä kansainvälinen verojärjestelmä että kansalliset verojärjestelmät muodostuvat. Veron kiertämisen estämistä koskevan direktiivin toimenpiteiden lisäksi myös valtioiden muut kansalliset ja yhteiset lainsäädäntötoimenpiteet vaikuttavat siihen, millaiseksi verokilpailu jatkossa muodostuu. Esitystä annettaessa arvioita tällaisista tulevaisuuden vaikutuksista ei ole ollut mahdollista toteuttaa.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä.

Lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta ovat antaneet liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Finanssivalvonta, Finnwatch ry, Fortum Oyj, Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymä HSY, Liikennevirasto, Verohallinto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, EPV Energia Oy, Finanssiala ry, Kassiopeia Finland Oy, Kepa ry, Keskuskauppakamari, KOVA ry, Kuntarahoitus Oyj, OP Ryhmä, Paikallisvoima ry, Perheyritysten liitto, Pohjolan Voima Oyj, Pääomasijoittajat ry, Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy, Rakennusteollisuus RT ry, RAKLI ry, Senaatti-kiinteistöt, Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, Suomen Asianajajaliitto ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Asumisoikeusyhteisöt ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Tuulivoimayhdistys ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, Suomen Yrittäjät ry, TA-Yhtymä oy, Teknologiateollisuus ry, Tieyhtiö Ykköstie Oy, Vantaan kaupunki, Veronmaksajain Keskusliitto ry, professori Marjaana Helminen, professori Reijo Knuutinen, professori Juha Lindgren, professori Seppo Penttilä ja apulaisprofessori Tomi Viitala.

Esitysluonnoksesta annetuissa lausunnoissa on pääosin kannatettu yhden euromääräisen rajan soveltamista korkomenon vähentämistä rajoittavassa säännöksessä. Euromääräiseksi rajaksi on tällöin useimmiten kannatettu kolmea miljoonaa euroa. Rajoituksen prosenttiperusteiseksi määräksi on yleensä kannatettu 30 prosenttia. Ylipäänsä useimmissa lausunnoissa on esitetty, ettei nykyistä korkovähennysrajoitusta tulisi kiristää. Lisäksi on esitetty, että säätelyn soveltamisalan laajentuessa direktiivin johdosta, kansallisessa täytäntöönpanossa tulisi

HE 150/2018 vp

kattavasti hyödyntää direktiivin sallimat poikkeukset. Lausunnoissa on myös toivottu lisää esimerkkejä säännöksen soveltamisesta.

Lausunnoissa on yleensä kannatettu tasevapautussäännöstä ja rahoitusalan poikkeusta koskevien säännösten säilyttämistä, itsenäisten yritysten vapauttamista rajoituksesta ja vanhojen lainojen siirtymäsäännöksen säätämistä.

Muutamissa lausunnoissa on esitetty sääntelyn kiristämistä kautta linjan. On esitetty, että konserniyhteydessä oleville osapuolille maksettujen nettokorkomenojen 500 000 euron rajaa alennettaisiin esimerkiksi 100 000 euroon. Muille kuin konserniyhteysosapuolille maksettujen nettokorkomenojen euromääräiseksi rajaksi on esitetty esimerkiksi 500 000 tai 1 000 000 euroa. Näissä lausunnoissa on myös esitetty prosenttiperusteen alentamista esimerkiksi kymmeneen prosenttiin. Lausunnoissa ei ole myöskään kannatettu tasevapautussäännöksen säilyttämistä, itsenäisten yritysten vapauttamista rajoituksesta eikä vanhojen lainojen suojasäännöksen säätämistä.

Infrastruktuurihankkeita koskevan poikkeuksen säätämistä on yleensä kannatettu. Poikkeuksen on toivottu koskevan hyvin laajasti erilaisia toimialoja ja hankkeita. Poikkeusta on erityisesti toivottu sovellettavan korkotuettuun sosiaaliseen asuntotuotantoon sekä energia-alan Mankala-yhtiöihin.

Muutamissa lausunnoissa on esitetty, että EBITD laskettaisiin korkovähennysrajoitusta sovellettaessa konsernitasolla sen sijaan, että se lasketaan yksittäisen yhtiön tasolla. Muutamissa lausunnoissa on myös katsottu, että laskentaperusteena tulisi EBITD:n sijaan käyttää EBITDA:an perustuvaa lukua.

Muutamissa lausunnoissa on toivottu korkomenojen jaksotuksen lisäksi myös käyttämättömän EBITD:n jaksottamista direktiivin sallimalla tavalla. Osassa lausuntoja on toivottu nykyisen sääntelyn korkomenon jaksottamista koskevan säännöksen kiristämistä rajaamalla jaksotusmahdollisuus esimerkiksi kolmeksi tai viideksi vuodeksi.

Lausunnoissa on toivottu, että esityksessä tarkennettaisiin koron käsitteen määritelmää ja että korkomenon ja korkotulon käsitteet säädettäisiin saman sisältöisiksi. Erityisesti on toivottu kannanottoa asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöosakeyhtiöiden yhtiövastikkeiden käsittelystä sekä taloudellisesti läpivirtaavien yhteisöjen asemasta koron määritelmän sekä säännöksen soveltamisalan yhteydessä. Lisäksi on toivottu itsenäisen yrityksen määritelmän täsmentämistä sekä tästä erillistä etuyhteysmääritelmää sitä tarkoitusta varten, että konserniyritysten väliset lainat erotellaan ulkopuolisten välisistä lainoista. Nykyisen lain back-to-back-lainoja koskevan säännöksen soveltamisalaa on toivottu täsmennettävän.

Osassa lausuntoja on esitetty erillisen veronkiertämisen vastaisen säännöksen säätämistä siitä, että keinotekoiset holdingrakenteet voitaisiin sivuuttaa verotuksessa. Näissä lausunnoissa on lisäksi esitetty erillisen säännöksen säätämistä pöytälaatikkoyhtiöille maksettujen korkomenojen vähennysoikeuden rajaamiseksi.

Lausunnoissa on toivottu sääntelyn vaikutusten arvioinnin laajentamista erityisesti kiinteistöalan ja energia-alan Mankala-yhtiöiden osalta.

Esityksessä on otettu huomioon lausuntokierroksella esiin nostettuja seikkoja. Säännöksen määritelmiä on täsmennetty ja säännöksen soveltamisesta on laadittu esimerkkejä. Tasevapautusta koskeva säännös ja rahoitusalan poikkeus esitetään säilytettäväksi ja säännökseen ehdotetaan lisättäväksi vanhojen lainojen siirtymäsäännös sekä korkotuetta

HE 150/2018 vp

sosiaalista asuntotuotantoa koskeva poikkeus. Lausuntojen perusteella on täsmennetty myös esityksen sanamuotoja ja laajennettu vaikutusten arviointia.

Hallituksen esitysluonnos on annettu arvioitavaksi lainsäädännön arviointineuvostolle 7 päivänä syyskuuta 2018. Neuvosto on 19 päivänä syyskuuta 2018 antamassaan lausunnossa katsonut, että esityksestä saa hyvän käsityksen ehdotuksen vaikutuksista yrityksille ja julkiselle taloudelle ja että siinä on avoimesti ja läpinäkyvästi selostettu vaikutusarvioinnin menettelyt ja rajoitukset. Lausunnon mukaan direktiivin kansallinen liikkumavara käy havainnollisesti ilmi ja direktiivin soveltamiseen liittyviä vaihtoehtoja on käsitelty huolellisesti. Esityksen on katsottu vastaavan pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta.

Neuvosto on suositellut, että esityksessä käsiteltäisiin tarkemmin verokilpailullisia lähtökohtia sekä esityksen aiheuttamaa muutosta. Lisäksi esitysluonnoksessa tulisi tarkastella korkovähennysrajoituksen vaikutusta sijoittajille sekä dynaamisia vaikutuksia yrityksille ja niiden investointeihin. Kasvuun ja investointeihin liittyviä vaikutusmekanismeja tulisi selvittää myös kansantalouden kannalta. Myös erilaisia korkoskenaarioita tulisi pohtia. Lausunnossa on lisäksi pidetty tarpeellisena, että esityksestä kävisi ilmi arvio viranomaisille muutoksesta aiheutuvista kustannuksista.

Esityksen perusteluja on tarkennettu ottaen huomioon myös lainsäädännön arviointineuvoston suosituksia.

Esitys on käsitelty kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

18 a §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus ehdotettuun 18 b §:ään, jossa säädettäisiin, ettei rajoitusta sovellettaisi tiettyjen verovelvollisten verotuksessa eikä tiettyihin korkomenoihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin koron käsitteestä tätä pykälää sovellettaessa. Korolla tarkoitettaisiin sekä korkomenoja että korkotuloja, ja näiden molempien määritelmä olisi tässä pykälässä sama. Korkotulon käsite liittyisi nettokorkomenojen määrittämiseen.

Tuloverolainsäädännössä ei nykyisin ole määritelty velan ja koron käsitteitä. Verotuksessa korkona on pidetty korvausta, joka perustuu siihen, että velallinen on saanut käyttöönsä vierasta pääomaa. Tavallisesti kyse on ajankulumiseen ja vieraan pääoman määrään perustuvasta prosentuaalisesta tai velan syntyessä maksetusta kertakaikkisesta korvauksesta. Tällaisia suorituksia ovat myös korkoihin rinnastuvat muut kuin koroksi nimetyt suoritukset, joiden suuruus määräytyy koron laskemisessa noudatettavien periaatteiden mukaisesti. Nykyiseen tapaan korkona pidettäisiin tätä pykälää sovellettaessa suorituksia, joita verotuksessa pidetään korkona. Koron käsitteen sisältö ei tältä osin muuttuisi nykyiseen sääntelyyn verrattuna.

Momentissa säädettäisiin lisäksi, että koron käsite kattaisi direktiivin edellyttämällä tavalla myös rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyvät suoritukset. Tältä osin koron käsite olisi laajempi kuin nykyisessä sääntelyssä.

Rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä korkona pidettäviä menoja olisivat vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen liittyvät suoritukset. Säännös ei koskisi oman pääoman ehtoisen rahoituksen hankinnasta kertyviä menoja, kuten listautumismenoja.

Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä menoja ja siten korkona pidettäviä suorituksia olisivat lainanottoon liittyvät liitännäiskulut ja suoritukset. Näitä ovat esimerkiksi takaus- ja vakuuspalkkiot, lainan myöntämisestä perittävät toimitus-, järjestely- ja välityspalkkiot sekä niitä vastaavat menot. Momentissa tarkoitettuja menoja olisivat myös rahoituksen hankintaan liittyvät laina-aikaiset menot, esimerkiksi lainaehtoien muuttamisesta perittävät palkkiot tai lainan ennaikaisesta maksamisesta perittävät kulut, kuten korkoerokorvaus. Vastaavat tulot olisivat korkotuloja.

Momentissa tarkoitettuna korkona ei pidettäisi suorituksia, jotka kertyvät muista kuin lainan järjestämiseen liittyviin palveluihin. Tällaisia olisivat erilaiset neuvonantopalkkiot, jotka voivat liittyä esimerkiksi rahoitusrakenteen suunnitteluun ja yrityksen avustamiseen rahoituksen järjestämisessä.

Pykälän nykyinen 2 momentti muuttuisi 3 momentiksi ja sitä muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin viittaus etuyhteydessä olevien velkasuhteen osapuolten välisiin nettokorkomenoihin. Tämä johtuu siitä, korkovähennysrajoitus soveltuisi jatkossa myös muihin nettokorkomenoihin. Momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että muille kuin 6 momentissa tarkoitetuille konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja vähennettäisiin ensisijaisesti. Säännöksen vaikutus käy ilmi jäljempänä esitettävistä esimerkeistä. Muilta osin momentin sisältö säilyisi ennallaan.

HE 150/2018 vp

Kuten nykyisin, vähennysoikeuden rajoitus soveltuisi nettokorkomenoihin, joilla tarkoitettaisiin korkotulot ylittäviä korkomenoja. Verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrää laskettaessa otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon kaikki verovuoden nettokorkomenot, riippumatta siitä kenelle ne on suoritettu. Nettokorkomenojen määrään laskettaisiin mukaan myös ehdotetun 4 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut nettokorkomenot.

Momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan nettokorkomenon vähennyskelvottomasta osuudesta siten, että nettokorkomenot olisivat vähennyskelpoisia, jos ne ovat enintään 500 000 euroa, ja euromääräisen rajan ylityksessä vähennyskelvoton osuus määräytyisi prosenttiperusteisen rajan mukaan. Kuten nykyisin, vähennyskelvoton määrä laskettaisiin tällöin nettokorkomenojen ensimmäisestä eurosta alkaen jäljempänä esitetyn esimerkin mukaisesti. Korkomenoja ei voisi vähentää siltä osin kuin nettokorkomenot ovat enemmän kuin 25 prosenttia yhteisön tai yhtiön verovuoden elinkeinotoiminnan tuloksesta, jota on oikaistu korkomenoilla, verotuksessa vähennetyillä poistoilla ja konserniavustuksella. Elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitettaisiin nykyiseen tapaan verotettavaa voitollista tai tappiollista tulosta ennen tuloveroja ja muita vähennyskelvottomia veroja ja ennen aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden vähentämistä. Tällä viitataan elinkeinoverolain 3 §:n mukaiseen verovuoden tuottojen ja kulujen erotukseen verotuksessa. Elinkeinotoiminnan tulokseen lisättäisiin korkomenot, verotuksessa vähennettävät poistot sekä konserniavustuslaissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja siitä vähennettäisiin annettu konserniavustus.

Jos nettokorkomenot olisivat esimerkiksi 700 000 euroa, 500 000 euron vähennyskelpoista määrää ei sovellettaisi, vaan olisi tarkasteltava, täyttyykö 25 prosentin rajoitus tai soveltuuko jokin 4 momentissa säädetystä poikkeuksista. Jos esimerkiksi 25 prosentin rajoituksen mukaan vähennettävien korkojen määrä olisi nolla, eikä mikään 4 momentissa säädetystä poikkeuksista sovellu, koko 700 000 euron määrä jäisi verovuonna vähentämättä.

Pykälän nykyinen 3 momentti kumottaisiin, koska momentin sisältö siirrettäisiin ehdotettuun 18 b §:ään. Nykyinen 4 momentti kumottaisiin, koska rahoitusalan yrityksiä koskevasta poikkeuksesta säädettäisiin ehdotetussa 18 b §:ssä.

Pykälään lisättäisiin 4 momentti, jossa säädettäisiin poikkeuksista pykälän 3 momentissa lausuttuun vähennysoikeuden rajoituksen pääsääntöön. Poikkeukset koskisivat muille kuin 6 momentissa tarkoitetuille konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Suoritettulla nettokorkomenolla tarkoitettaisiin määrää, joka elinkeinoverolain mukaan jaksotetaan verovuodelle.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot olisivat vähennyskelpoisia, jos ne ovat enintään 3 000 000 euroa. Säännös tarkoittaisi, että mainittuja nettokorkomenoja voisi vähentää 3 000 000 euroa, vaikka 3 momentissa säädetyn 25 prosentin rajan perusteella vähennettävä määrä olisi alempi kuin 3 000 000 euroa. Vähennysoikeus määräytyisi 3 000 000 euron rajan mukaisesti myös silloin, kun vähennettävien nettokorkomenojen määrä olisi nolla 25 prosentin rajoituksen mukaan.

Jos verovelvollisella on sekä konserniyhteydessä oleville osapuolille että muille suoritettuja nettokorkomenoja, poikkeussäännös johtaisi vastaavasti kuin nykyinen säännös siihen, että muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja korkomenoja vähennetään ensisijaisesti. Säännöksen vaikutus käy ilmi jäljempänä esitettävistä esimerkeistä.

HE 150/2018 vp

Toisin kuin 3 momentissa säädetyn 500 000 euron rajan osalta, 4 momentissa säädetyn eurorajan soveltaminen ei edellyttäisi, että siinä tarkoitettujen nettokorkomenojen määrä on enintään 3 000 000 euroa. Tästä johtuen verovelvollinen voisi 3 000 000 euron rajan ylittyessä silti vähentää mainitun määrän.

Prosenttiperusteisesti vähennettävä nettokorkomenojen yhteismäärä laskettaisiin 3 momentissa säädetyllä tavalla nettokorkomenojen kokonaismäärästä alkaen ensimmäisestä eurosta, kuten nykyisin. Vastaavasti kuin 3 momentissa on säädetty 500 000 euron rajan osalta verovelvollinen voisi vähentää euromääräistä rajaa suuremman määrän, jos prosenttiperusteinen vähennettävä määrä olisi suurempi.

Jos verovelvollisella on sekä konserniyhteydessä oleville osapuolille, että muille suoritettuja nettokorkomenoja, vähennyskelvoton nettokorkomeno voidaan määrittää vaiheittain nettokorkomenojen määrästä riippuen seuraavasti:

1. Lasketaan nettokorkomeno kaikkien korkomenojen ja -tulojen perusteella.

— Jos nettokorkomenojen määrä on enintään 500 000 euroa, kaikki nettokorkomenot vähennetään. Esimerkki 1.

— Jos nettokorkomenot ovat enemmän kuin 500 000 euroa, siirrytään seuraavaan vaiheeseen. Esimerkit 2—9.

2. Lasketaan EBITD:n määrä ja määritetään luku X, joka on 25 prosenttia EBITD:sta.

— Jos nettokorkomenojen määrä on enintään yhtä suuri kuin X, kaikki nettokorkomenot vähennetään. Esimerkki 2.

— Jos nettokorkomenot ovat enemmän kuin X, siirrytään seuraavaan vaiheeseen. Esimerkit 3—9.

3. Verrataan muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää lukuun X.

— Jos muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä on enintään yhtä suuri kuin X, laskennassa sovelletaan tätä prosenttiperusteista määrää X, koska erillisen kolmen miljoonan euron rajan soveltamiselle ei ole tarvetta. Esimerkki 3.

— Jos muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä on pienempi kuin X, voidaan lisäksi vähentää konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Nykyiseen tapaan nettokorkomenoja voidaan tällöin vähentää yhteensä enintään X:n määrä. Vähentämättä jää X:n ylittävä määrä konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Nykyiseen tapaan muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenot vähennetään prosenttiperusteisesta määrästä ensin. Vastaavasti kuin nykyisin, tämä johtaa siihen, että muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä pienentää konserniyhteysosapuolten välisten nettokorkomenojen vähennyskelpoista määrää. Esimerkit 3 ja 4.

HE 150/2018 vp

— Jos muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä suurempi kuin X, joka puolestaan on pienempi kuin kolme miljoonaa euroa, siirrytään seuraavaan vaiheeseen.

4. Muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja vähennetään enintään kolme miljoonaa euroa vaikka X olisi pienempi.

— Vähentämättä jää tällöin konserniyhteisosapuolille suoritettut nettokorkomenot. Esimerkit 5 ja 6.

— Vähentämättä jää myös kolmen miljoonan euron ylittävä osa muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritetuista nettokorkomenoista. Esimerkki 7. Katso myös esimerkki 8.

5. Siirtymäsäännös

— Edellä kuvatun laskennan ulkopuolella voidaan lisäksi vähentää muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot siltä osin kuin kyse on vanhojen lainojen siirtymäsäännökseen kuuluvista nettokorkomenoista tai aktivoituista nettokorkomenoista. Esimerkki 9.

Seuraavissa esimerkeissä käsitellään vähennettävän nettokorkomenon laskentaa, kun verovelvollisella on sekä konserniyhteydessä oleville osapuolille, että muille suoritettuja nettokorkomenoja.

Esimerkki 1

- Konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 200 000 euroa
- Muille suoritettuja nettokorkomenoja 100 000 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 300 000 euroa eli koko määrä.

Nettokorkomenojen kokonaismäärän ollessa enintään 500 000 euroa sovelletaan tätä eurorajaa. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 2

- Konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 600 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 700 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 300 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 1 500 000 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 1 300 000 euroa eli koko määrä.

Nettokorkomenojen kokonaismäärän ollessa enintään prosenttiperusteisen vähennettävän määrän suuruinen sovelletaan prosenttiperusteista rajaa. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 3

- Konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 100 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 100 000 euroa

HE 150/2018 vp

— 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 250 000 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 250 000 euroa. Vähentämättä jää konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista 850 000 euroa.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, mutta muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää korkeampi, vähentäminen tapahtuisi prosenttiperusteisen määrän nojalla ja vähentäen ensisijaisesti muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 4

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 2 900 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 3 400 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 200 000 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 3 200 000 euroa. Vähentämättä jäisi 200 000 euroa konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, mutta muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää korkeampi, vähentäminen tapahtuisi prosenttiperusteisen määrän nojalla ja vähentäen ensisijaisesti muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 5

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 500 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä nolla

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 1 000 000 euroa. Vähentämättä jäisi konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot eli 500 000 euroa.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää ja alempi kuin kolme miljoonaa euroa vähentäminen perustuisi 3 000 000 euron rajaan. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 6

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 500 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 400 000 euroa

HE 150/2018 vp

Nettokorkomenoja vähennettäisiin 1 000 000 euroa Vähentämättä jäisi konserniyhteudessa oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot eli 500 000 euroa.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä ja alempi kuin kolme miljoonaa euroa vähentäminen perustuisi 3 000 000 euron rajaan. Lopputulos olisi sama kuin nykyisin.

Esimerkki 7

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 250 000 euroa

Nettokorkomenoja vähennettäisiin 3 000 000 euroa Vähentämättä jäisi konserniyhteudessa oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot kokonaisuudessaan ja muille kuin konserniyhteudessa oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista 1 000 000 euroa.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä ja alempi kuin kolme miljoonaa euroa, vähentäminen perustuisi 3 000 000 euron rajaan. Lopputulos olisi nykyistä kireämpi, koska myös muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja jäisi vähentämättä.

Esimerkki 8

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 500 000 euroa

Nettokorkomenoja vähennettäisiin 3 500 000 euroa. Vähentämättä jäisi 1 000 000 euroa konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja ja 500 000 euroa muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä ja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä, mutta korkeampi kuin 3 000 000 euroa, vähentäminen tapahtuisi prosenttiperusteisen määrän nojalla ja vähentäen ensisijaisesti muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Lopputulos olisi nykyistä kireämpi, koska myös muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja jäisi vähentämättä.

Esimerkki 9

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa sisältäen 200 000 euroa 4 momentin 2 kohdan mukaisia korkomenoja
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa

HE 150/2018 vp

— 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 500 000 euroa

Nettokorkomenoja vähennettäisiin 3 700 000 euroa. Vähentämättä jäisi 1 000 000 euroa konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja ja 300 000 euroa muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja.

Nettokorkomenojen määrän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä ja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä, mutta korkeampi kuin 3 000 000 euroa, vähentäminen tapahtuisi prosenttiperusteisen määrän nojalla ja vähentäen ensisijaisesti muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Lisäksi vähennettäisiin korkomenot, joihin sovelletaan siirtymäsäännöksiä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, ettei korkovähennysrajoitusta sovellettaisi muille kuin konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritettuihin nettokorkomeroihin siltä osin kuin ne kertyvät ennen lainkohdassa mainittua ajankohtaa otetuista lainoista tai ne on aktivoitu ennen 1 päivää tammikuuta 2019. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi verovelvollisen esittävän selvityksen säännöksen soveltamisedellytysten täyttymisestä.

Momentin 2 kohdan a kohdassa säädetty poikkeus koskisi muille kuin konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritettuja korkomenoja siltä osin kuin ne kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi, että laina on nostettu ennen mainittua ajankohtaa, eli viimeistään 16 päivänä kesäkuuta 2016. Säännöstä voitaisiin soveltaa korkomeroihin vain siihen määrään saakka, joka perustuu säännöksessä tarkoitettulla tavalla ennen ensin mainittua päivämäärää voimassa olleisiin lainaehtoihin. Säännös ei soveltuisi korkomeroihin siltä osin kuin ne perustuvat lainaehtojen muutoksiin, jotka ovat tulleet voimaan 17 päivänä kesäkuuta 2016 tai sen jälkeen. Lainaehtojen muutoksella tarkoitetaan säännöksessä muutoksia, jotka johtavat lainan määrän lisäykseen tai laina-ajan pidennykseen. Pykälässä tarkoitettuna lainaehdon muutoksena ei pidettäisi esimerkiksi lainan viitekoron määrän muuttumista eikä lyhennys- tai korkoerien erääntymisajankohdan muuttumista, jos laina-aika tai lainan määrä ei muutu.

Momentin 2 kohdan b—d kohdassa säädettäisiin, ettei korkovähennysrajoitusta sovellettaisi muille kuin konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritettuihin nettokorkomeroihin, jotka on luettu hyödykkeen hankintameroon tai aktivoitu elinkeinoverolain 14 §:n, 23 §:n tai 27 c §:n nojalla. Poikkeus koskisi korkomenoja, jotka on aktivoitu ennen 1 päivää tammikuuta 2019. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi verovelvollisen esittävän selvityksen säännöksen soveltamisedellytysten täyttymisestä.

Momentin 2 kohdan nojalla vähennettävä määrä ei vaikuttaisi 1 kohdassa säädetyn kolmen miljoonan euron rajaa koskevan säännöksen nojalla vähennettävään määrään. Jos verovelvollisella olisi muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja yhteensä kuusi miljoonaa euroa, josta kolme miljoonaa euroa olisi vähennyskelpoista vanhoja lainoja koskevan säännöksen perusteella, verovelvollinen voisi sen lisäksi vähentää kolme miljoonaa euroa momentissa mainitun euromääräisen rajan perusteella eli yhteensä kuusi miljoonaa euroa.

Pykälän nykyinen 5 momentti muuttuisi 6 momentiksi.

Pykälään lisättäisiin 5 momentti, jossa säädettäisiin 3 ja 4 momentissa säädetyn rajoituksen laskemisesta tilanteesta, jossa verovelvollisella on useampi kuin yksi tulolähde.

HE 150/2018 vp

Vähennyskelvottoman nettokorkomenon määrä laskettaisiin verovelvolliskohtaisesti kaikkiin tulolähteisiin kuuluvien nettokorkomenojen yhteismäärän perusteella.

Edellä 3 momentissa tarkoitettu nettokorkomenojen määrä muodostuisi verovelvollisen kaikkien korkotulojen ja korkomenojen yhteismäärän perusteella. Näin lasketun nettokorkomenojen yhteismäärän vähennyskelvoton osuus määräytyisi myös yhteismääränä 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen euromääraisten rajojen tai prosenttiperusteisen määrän perusteella. Prosenttiperusteista määrää käytettäessä EBITD-luku muodostuisi yhteismäärästä, joka saadaan, kun lasketaan yhteen 3 momentissa tarkoitettu elinkeinotoiminnan tulos, maatalouden tulolähteen tulos ja muun toiminnan tulolähteen tulo. Yhteismäärää oikaistaan 3 §:ssä säädetyllä tavalla ottaen huomioon myös maatalouden ja muun toiminnan tulolähteiden korkomenot ja poistot.

Momentissa säädettäisiin myös nettokorkomenojen vähennyskelvottoman määrän kohdistamisesta eri tulolähteisiin. Kohdistaminen perustuisi kuhunkin tulolähteeseen kuuluvien nettokorkomenojen suhteelliseen osuuteen nettokorkomenojen yhteismäärästä. Suhteellinen osuus lasketaan erikseen konserniyhteysosapuolten välisten ja muiden kuin konserniyhteysosapuolten välisten nettokorkomenojen osalta. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että 4 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut nettokorkomenot vähennettäisiin siinä tulolähteessä, johon näiden nettokorkomenojen perusteena olevat lainat ja korkomenot kuuluvat.

Seuraavissa esimerkeissä käsitellään vähennettävän nettokorkomenon laskentaa, kun verovelvollisella on useampi kuin yksi tulolähde.

Esimerkki 1

- Elinkeinoitulolähteen nettokorkomenoja 800 000 euroa
- Muun toiminnan tulolähteen nettokorkomenoja 100 000 euroa
- Maatalouden tulolähteen nettokorkomenoja 50 000 euroa
- Nettokorkomenot, yhteensä 950 000 euroa, ovat konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja
- Verovelvollisen oikaistu EBITD 2 800 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä on 700 000 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää yhteensä 700 000 euroa. Vähentämättä jää 250 000 euroa ja se kohdistetaan seuraavasti:

- Elinkeinoitulolähde: 84 prosenttia (800 000/950 000) eli 210 000 euroa
- Muun toiminnan tulolähde: 11 prosenttia (100 000/950 000) eli 27 500 euroa
- Maatalouden tulolähde: viisi prosenttia (50 000/950 000) eli 12 500 euroa

Nettokorkomenojen yhteismäärän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Yhteenlaskettuun EBITD-lukuun perustuvan prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen yhteismäärä, mutta muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen yhteismäärää korkeampi, vähentäminen tapahtuisi prosenttiperusteisen määrän nojalla. Lopputulos olisi nykyistä kireämpi, koska myös maatalouden ja muun toiminnan tulolähteissä olevia nettokorkomenoja jäisi vähentämättä.

Esimerkki 2

- Elinkeinoitulolähteen nettokorkomenoja 5 000 000 euroa

HE 150/2018 vp

- Muun toiminnan tulolähteen nettokorkomenoja 100 000 euroa
- Maatalouden tulolähteen nettokorkomenoja 50 000 euroa
- Nettokorkomenojen yhteismäärä 5 150 000 euroa
- Verovelvollisen oikaistu EBITD negatiivinen
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä on nolla

Nettokorkomenoista

- 500 000 euroa konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja
- 4 650 000 euroa muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 3 000 000 euroa. Vähentämättä jäisi konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot 500 000 euroa kokonaisuudessaan ja muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 650 000 euroa.

Nettokorkomenojen yhteismäärän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Yhteenlaskettuun EBITD-lukuun perustuvan prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä ja alempi kuin kolme miljoonaa euroa, vähentäminen perustuisi 3 000 000 euron rajaan. Lopputulos olisi nykyistä kireämpi, koska myös muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja jäisi vähentämättä ja lisäksi maatalouden ja muun toiminnan tulolähteissä olevia nettokorkomenoja jäisi vähentämättä.

Vähentämättä jäävä osa muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista kohdistettaisiin tulolähteisiin, joissa on tällaisia nettokorkomenoja. Tässä tapauksessa elinkeinotulolähteessä oletetaan olevan 4 600 000 euroa ja muun toiminnan tulolähteessä 50 000 euroa. Kohdistamisen perusteena käytetään suhdelukua, joka saadaan, kun tulolähteeseen kuuluvia muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja verrataan muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen yhteismäärään.

- Elinkeinotulolähde: 99 prosenttia (4 600 000/4 650 000) eli 1 632 259 euroa
- Muun toiminnan tulolähde: yksi prosentti (50 000/4 650 000) eli 17 741 euroa

Vähentämättä jäävät konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot kohdistettaisiin tulolähteisiin, joissa on tällaisia nettokorkomenoja. Tässä tapauksessa elinkeinotulolähteessä oletetaan olevan 400 000 euroa, muun toiminnan tulolähteessä 50 000 euroa ja maatalouden tulolähteessä 50 000 euroa. Kohdistaminen tapahtuu samoin kuin edellä on kuvattu muille kuin konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen osalta. Konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen jäädessä tässä esimerkissä kokonaan vähentämättä, kussakin tulolähteessä jäisi vähentämättä koko tulolähteeseen kuuluva konserniyhteisosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä.

Esimerkki 3

- Elinkeinotulolähteen nettokorkomenoja 5 000 000 euroa, joista muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille olevia nettokorkomenoja 3 000 000 euroa
- Muun toiminnan tulolähteen muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa

HE 150/2018 vp

- Maatalouden tulolähteen nettokorkotuloja muilta kuin konserniyhteydessä olevilta osapuolilta 100 000 euroa
- Nettokorkomenojen yhteismäärä 5 400 000 euroa
- Verovelvollisen oikaistu EBITD 50 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä on 12 500 euroa

Nettokorkomenoja voidaan vähentää 3 000 000 euroa. Vähentämättä jäisi konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot 2 000 000 euroa kokonaisuudessaan ja muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista 2 400 000 euroa.

Nettokorkomenojen yhteismäärän ylittäessä 500 000 euroa sovellettaisiin prosenttiperusteista määrää. Yhteenlaskettuun EBITD-lukuun perustuvan prosenttiperusteisen määrän ollessa alempi kuin nettokorkomenojen määrä, muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä ja alempi kuin kolme miljoonaa euroa, vähentäminen perustuisi 3 000 000 euron rajaan. Lopputulos olisi nykyistä kireämpi, koska myös muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja sekä muun toiminnan tulolähteissä olevia nettokorkomenoja jäisi vähentämättä.

Vähentämättä jäävä osa muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista kohdistettaisiin tulolähteisiin, joissa on tällaisia nettokorkomenoja. Tässä tapauksessa elinkeinotulolähteessä tällaisia korkomenoja on 3 000 000 euroa ja muun toiminnan tulolähteessä 500 000 euroa. Kohdistamisen perusteena käytetään suhdelukua, joka saadaan, kun tulolähteeseen kuuluvia muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja verrataan muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen yhteismäärään.

- Elinkeinotulolähde: 85,7 prosenttia (3 000 000/3 500 000) eli 342 857 euroa
- Muun toiminnan tulolähde: 14,3 prosenttia (500 000/3 500 000) eli 57 143 euroa

Vähentämättä jäävät konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot kohdistettaisiin tulolähteisiin, joissa on tällaisia nettokorkomenoja. Tässä tapauksessa kaikki tällaiset korkomenot ovat elinkeinotulolähteessä, jossa vähentämättä jää koko tällaisten nettokorkomenojen määrä 2 000 000 euroa.

Pykälän nykyinen 6 momentti muuttuisi 7 momentiksi.

Pykälän nykyinen 7 momentti jaettaisiin 8 ja 9 momenteiksi.

Pykälän 6 momentti vastaisi sisällöltään aiempaa 5 momenttia. Momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että konserniyhteyden käsite liittyisi vain tämän pykälän soveltamiseen. Käsitteellä ei muutettaisi verotuksessa muissa yhteyksissä sovellettua konsernin tai etuyhteyden käsitettä. Tässä pykälässä konserniyhteyden käsitettä sovellettaisiin vain konserniyhteydessä oleville osapuolille ja muille suoritettujen nettokorkomenojen erotteluun 4 momentissa tarkoitetun säännöksen soveltamiseksi. Konserniyhteyden käsitteen sisältö olisi erilainen kuin 18 b §:ssä säädetyn itsenäisen yrityksen käsitteen sisältö.

Konserniyhteyden käsite olisi sama kuin aiemmassa laissa säädetty etuyhteyden käsite. Etuyhteyden käsite korvattaisiin konserniyhteyden käsitteellä erotukseksi 18 b §:ssä säädetävästä itsenäisestä yrityksen käsitteestä ja sen yhteydessä sovellettavasta direktiiviin perustuvasta etuyhteyden määritelmästä. Konserniyhteys määräytyisi määräysvallan perusteella. Määräysvaltaa arvioitaisiin nykyiseen tapaan samoin kuin verotusmenettelylain

31 §:ssä. Säännöksen mukaan määräysvalta on olemassa silloin, kun välitön tai välillinen omistus pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä on yli puolet tai toisella osapuolella on välillinen tai välitön oikeus nimittää yli puolet jäsenistä toisen yhteisön hallitukseen tai siihen verrattavaan toimielimeen tai toimielimeen, jolla on tämä oikeus. Määräysvalta on mainitun säännöksen mukaan olemassa myös silloin, kun toista osapuolta johdetaan yhteisesti toisen osapuolen kanssa tai se muutoin tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella.

Pykälän 7 momentti sisältäisi nykyisen 6 momenttiin sisältyvän säännöksen. Termi etuyhteys korvattaisiin kuitenkin termillä konserniyhteys.

Pykälän 8 momentti sisältäisi vähennyskelvottomien nettokorkomenojen jaksotuksen pääsäännön, joka vastaisi nykyiseen 7 momenttiin sisältyvää säännöstä. Momenttiin lisättäisiin säännökset siitä, kuinka vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja vähennetään ottaen huomioon 3 ja 4 momentin säännökset.

Kuten nykyisin, aikaisempien vuosien vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää enempää kuin mitä kunkin seuraavan verovuoden euromääräinen tai prosenttiperusteinen raja sallivat. Verovuonna vähennettäisiin nykyiseen tapaan ensin verovuodelle kuuluvia nettokorkomenoja ja vasta sen jälkeen verovuoden vähennysrajoissa vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja. Edellä 4 momentissa tarkoitettu 3 000 000 euron raja muodostaa vähennyksen enimmäismäärän verovuoden nettokorkomenojen ja aikaisempien vuosien muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen yhteenlasketulle vähennettävälle määrälle, ellei verovuoden prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ole suurempi. Konserniyhteydessä oleville ja muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista muodostuneet sekä eri tulolähteissä muodostuneet vähennyskelvottomat nettokorkomenot olisi eroteltava toisistaan. Useammalta verovuodelta kertyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot kumuloitaisiin tulolähteittäin kahdeksi eräksi tämän jaottelun mukaisesti. Jos verovuonna voitaisiin vähentää konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja ja muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja, viimeksi mainittuja vähennetään ensisijaisesti.

Jos verovelvollisella on vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja, verovuoden ja vanhojen nettokorkomenojen vähennettävä yhteismäärä voidaan määrittää vaiheittain nettokorkomenojen määrästä ja luonteesta riippuen seuraavasti:

— Lasketaan verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä 3 ja 4 momentin mukaisesti
— Verrataan verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrää, lukuun ottamatta 4 momentin 2 kohdan a—d kohdan perusteella vähennettäviä määriä, verovuoden enimmäisvähennyksen määrään; verovuoden vähennettävän määrän lisäksi vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja voidaan vähentää määrä, joka vastaa näin laskettua erotusta

Nykyiseen tapaan vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja voidaan vähentää, jos verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä on alle 500 000 euroa tai alle 3 momentissa tarkoitettun prosenttiperusteisen määrän. Jäljempänä olevat esimerkit 1 ja 2 kuvaavat näitä tilanteita.

Vähentäminen voi tilanteesta riippuen olla mahdollista myös silloin, kun muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrä on verovuonna alle kolme miljoonaa euroa. Jäljempänä olevat esimerkit 5 ja 6 kuvaavat näitä tilanteita.

HE 150/2018 vp

Momentissa säädetystä verovuoden nettokorkomenojen ensisijaisesta vähentämisestä seuraa, ettei kolmen miljoonan euron rajaa voida käyttää vanhojen vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämiseen, jos verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on käytetty prosenttiperusteista rajaa. Vastaavasti prosenttiperusteista rajaa ei voida käyttää vanhojen vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämiseen, jos verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on käytetty kolmen miljoonan euron rajaa. Verovuoden nettokorkomenojen vähentämisessä käytetty rajoituksen menetelmä määrää näin myös sen, käytetäänkö vanhojen vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähennystä laskettaessa prosenttiperusteista vai europerusteista rajaa. Jäljempänä olevat esimerkit 2, 3, 4, 7, 8 ja 9 kuvaavat näitä tilanteita.

Momentissa säädetystä kolmen miljoonan euron verovuosisikohtaisesta enimmäismäärästä sekä verovuoden nettokorkomenojen ensisijaisuudesta seuraa myös, että kolmen miljoonan euron rajaa sovellettaessa verovuoden koko vähennettävä määrä, sisältäen myös konserniyhteysosapuolille suoritettut nettokorkomenot, pienentää määrää, joka vanhoja nettokorkomenoja voidaan vähentää, vaikka viimeksi mainitut olisivat muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja. Jäljempänä oleva esimerkki 1 kuvaa tätä tilannetta.

Seuraavissa esimerkeissä käsitellään vähennettävän määrän laskentaa, kun verovuonna vähennetään verovuoden nettokorkomenoja ja vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja. Esimerkkitilanteet ja niiden numerointi ovat samoja kuin edellä 4 momenttia koskevissa perusteluissa.

Esimerkki 1

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 200 000 euroa
- Muille suoritettuja nettokorkomenoja 100 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 300 000 euroa eli koko määrä. Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan 500 000 euron rajaa, joka ylittää verovuoden vähennettävän määrän 200 000 eurolla.

Lisäksi voisi vähentää vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja seuraavasti:

- *Ensisijaisesti vähennetään kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja enintään 2 700 000 euroa, koska verovuonna voidaan mainittua rajaa soveltaen vähentää yhteensä enintään kolme miljoonaa euroa*
- *500 000 euron rajaa soveltaen konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja enintään 200 000 euroa, jos muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettuja nettokorkomenoja ei ole tai niiden määrä on alle 200 000 euroa*

Esimerkki 2

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 600 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 700 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 300 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 1 500 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 1 300 000 euroa eli koko määrä. Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan prosenttiperusteista rajaa, joka ylittää vähennettävän määrän 200 000 eurolla.

HE 150/2018 vp

Lisäksi voisi vähentää vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja seuraavasti:

- Prosenttiperusteista rajaa soveltaen verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrän ja prosenttiperusteisen määrän erotus eli 200 000 euroa*
- Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska verovuoden nettokorkomenojen vähentäminen perustuu prosenttiperusteiseen määrään*

Esimerkki 3

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 100 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 100 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 250 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 250 000 euroa. Vähentämättä jää konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista 850 000 euroa.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan prosenttiperusteista määrää, joka on verovuoden nettokorkomenojen määrää pienempi, mutta muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää suurempi.

Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää:

- Prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska koko määrä on käytetty verovuoden nettokorkomenojen vähentämiseen*
- Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska verovuoden nettokorkomenojen vähentäminen perustuu prosenttiperusteiseen määrään*

Esimerkki 4

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 2 900 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 3 400 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 200 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 3 200 000 euroa. Vähentämättä jäisi 200 000 euroa konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan prosenttiperusteista määrää, joka on verovuoden nettokorkomenojen määrää pienempi, mutta muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen määrää suurempi.

Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää:

- Prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska koko määrä on käytetty verovuoden nettokorkomenojen vähentämiseen*
- Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska verovuoden nettokorkomenojen vähentäminen perustuu prosenttiperusteiseen määrään*

Esimerkki 5

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 500 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä nolla

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 1 000 000 euroa. Vähentämättä jää konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot eli 500 000 euroa.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan kolmen miljoonan euron rajaa, joka on korkeampi kuin verovuonna konserniyhteysosapuolille suoritettu nettokorkomenojen määrä.

Lisäksi voisi vähentää vanhoja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja seuraavasti:

- *Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrän ja kolmen miljoonan euron välinen erotus eli 2 000 000 euroa*
- *Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on sovellettu kolmen miljoonan euron rajaa*

Esimerkki 6

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 500 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 1 500 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 400 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 1 000 000 euroa. Vähentämättä jäisi konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot eli 500 000 euroa.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan kolmen miljoonan euron rajaa, joka on korkeampi kuin verovuonna konserniyhteysosapuolille suoritettu nettokorkomenojen määrä.

Lisäksi voisi vähentää vanhoja muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja seuraavasti:

- *Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrän ja kolmen miljoonan euron määrän välinen erotus eli 2 000 000 euroa.*
- *Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on sovellettu kolmen miljoonan euron rajaa*

Esimerkki 7

- Konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 250 000 euroa

HE 150/2018 vp

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 3 000 000 euroa. Vähentämättä jää konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritetut nettokorkomenot kokonaisuudessaan ja muille kuin konserniyhteisyydessä oleville osapuolille suoritetuista nettokorkomenoista 1 000 000 euroa.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan kolmen miljoonan euron rajaa, joka on alempi kuin verovuoden muille kuin konserniyhteisyyden osapuolille suoritetujen nettokorkomenojen määrä.

Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää:

- *Prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on sovellettu kolmen miljoonan euron rajaa*
- *Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska koko määrä on käytetty verovuoden nettokorkomenojen vähentämiseen*

Esimerkki 8

- Konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 500 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 3 500 000 euroa. Vähentämättä jää 1 000 000 euroa konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja ja 500 000 euroa muille kuin konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan prosenttiperusteista rajaa, joka on alempi kuin verovuoden nettokorkomenojen määrä.

Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää:

- *Prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska koko määrä on käytetty verovuoden nettokorkomenojen vähentämiseen*
- *Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on sovellettu prosenttiperusteista rajaa*

Esimerkki 9

- Konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja 1 000 000 euroa
- Muille kuin konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja 4 000 000 euroa sisältäen 200 000 euroa siirtymäsäännöksen 4 momentin 2 kohdan mukaisia korkomenoja
- Nettokorkomenoja yhteensä 5 000 000 euroa
- 25 prosentin mukaan vähennettävien nettokorkomenojen määrä 3 500 000 euroa

Verovuoden nettokorkomenoja vähennetään 3 700 000 euroa. Vähentämättä jäisi 1 000 000 euroa konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja ja 300 000 euroa muille kuin konserniyhteisyyden osapuolille suoritetuja nettokorkomenoja.

Verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä sovelletaan prosenttiperusteista rajaa, joka on alempi kuin verovuoden nettokorkomenojen määrä.

Vanhoja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voisi vähentää:

— *Prosenttiperusteisen määrän perusteella, koska koko määrä on käytetty verovuoden nettokorkomenojen vähentämiseen*

— *Kolmen miljoonan euron rajaa soveltaen, koska verovuoden nettokorkomenoja vähennettäessä on sovellettu prosenttiperusteista rajaa*

Pykälään lisättäisiin 9 momentti. Momentti sisältäisi nykyisen pykälän 7 momenttiin sisältyvät erityiset säännökset, jotka koskevat ehdotetussa 8 momentissa tarkoitettujen vähennyskelvottomien nettokorkomenojen jakсотusta. Momentti vastaisi sisällöltään nykyisen pykälän 7 momentissa säädettyä.

18 b §. Lakiin lisättäisiin uusi 18 b §, jossa säädettäisiin verovelvollisista ja korkomenoista, joihin 18 a §:ssä säädettyä korkovähennysrajoitusta ei sovelleta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, ettei korkovähennysrajoitusta sovellettaisi itsenäisiin verovelvollisiin ja rahoitusalan yrityksiin. Itsenäisen verovelvollisen ja rahoitusalan käsitteet määriteltäisiin pykälän 2 ja 3 momentissa.

Momentissa säädettäisiin myös, ettei korkovähennysrajoitusta sovellettaisi tiettyihin infrastruktuurihankkeisiin liittyviin korkomenoihin. Tällaiset infrastruktuurihankkeet luettelaisiin 4 momentissa. Säännös soveltuisi 4 momentissa mainittuihin hankkeisiin, jos hankkeen toteuttaa henkilö, jonka kotipaikka on EU-jäsenvaltiossa kyseisen valtion verolainsäädännön mukaan, hankkeesta syntyvät tulot ja hankkeen rahoittamiseen liittyvät korkomenot otetaan huomioon verotuksessa EU-jäsenvaltiossa ja hankkeeseen liittyvät varat sijaitsevat EU-jäsenvaltiossa.

Momentissa säädettäisiin myös 18 a §:n 3 momenttiin nykyisin sisältyvästä poikkeuksesta, joka perustuu verovelvollisen oman pääoman määrän ja tilinpäätöksen taseen loppusumman suhdeluvun vertailuun konsernin tilinpäätöksen vastaavaan suhdeluukuun. Vertailtavista taseista säädettäisiin 5 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin itsenäisen yrityksen määritelmästä. Määritelmässä käytettäisiin direktiivin mukaisesti termiä yksikkö. Yksiköllä tarkoitettaisiin laajasti erilaisia kotimaisia ja kansainvälisiä yksiköitä niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Yksikkö voisi olla esimerkiksi yhteisö, yhtymä, osuuskunta tai säätiö. Määritelmän mukaan etuyhteydessä toisiinsa voisivat olla useampi yksikkö keskenään ja yksikkö tai yksiköt ja luonnollinen henkilö keskenään.

Momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että verovelvollista ei pidetä itsenäisenä yrityksenä, jos se on osa liikekirjanpidollista konsernia. Liikekirjanpidollisella konsernilla tarkoitettaisiin konsernia, joka koostuu kaikista niistä yksiköistä, jotka on täysimääräisesti sisällytetty kansainvälisten tilinpäätösstandardien tai kirjanpitolain (1997/1336) mukaisesti laadittuun konsernitilinpäätökseen.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että verovelvollista ei pidetä itsenäisenä yrityksenä, jos sillä on ulkomailla kiinteä toimipaikka. Kiinteällä toimipaikalla tarkoitettaisiin liiketoimintaa, joka verotuksellisesti muodostaa kiinteän toimipaikan.

Momentin 3—5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa otettaisiin huomioon sekä suoraan että välillisesti syntyvä etuyhteys. Direktiivissä ei määritellä sitä, kuinka välillinen omistus lasketaan etuyhteysmääritelmää sovellettaessa. Omistus laskettaisiin suhteellisesti kertomalla jokaisen portaan omistukset. Mikäli suhteellinen omistus olisi alle 25 prosenttia, kyse ei olisi momentissa tarkoitettusta etuyhteydestä.

Momentin 3—5 kohdassa tarkoitettua etuyhteyttä voidaan kuvata esimerkiksi: A Oy:lla on kolme täysin omistettua tytäryhtiötä, jotka puolestaan omistavat kukin 30 prosenttia Y Oy:stä. A Oy:llä on tällöin 3 kohdassa tarkoitettu suora etuyhteys kaikkiin tytäryhtiöihinsä sekä välillinen etuyhteys Y Oy:öön. Tytäryhtiöillä on keskenään 5 kohdassa tarkoitettu etuyhteys toisiinsa ja 4 kohdassa tarkoitettu suora etuyhteys A Oy:öön. Y Oy:llä on 3 kohdassa tarkoitettu suora etuyhteys kaikkiin tytäryhtiöihin ja 4 kohdassa tarkoitettu välillinen etuyhteys A Oy:öön.

Momentin 4—5 kohdassa tarkoitettu etuyhteys olisi olemassa myös silloin, kun luonnollinen henkilö omistaa yrityksestä vähintään 25 prosenttia. Etuyhteys olisi olemassa esimerkiksi kahden yrityksen välillä, jos luonnollinen henkilö omistaisi molemmista yrityksistä vähintään 25 prosenttia joko suoraan tai välillisesti esimerkiksi holdingyhtiön kautta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rahoitusalan yrityksistä, joihin ei sovellettaisi korkomenojen vähennysoikeutta rajoittavaa sääntelyä. Säännöstä sovellettaisiin myös ulkomaisten yhteisöjen Suomessa sijaiseviin sivuliikkeisiin soveltuvin osin, mikäli niiden toiminta vastaisi kotimaisten toimijoiden toimintaa. Esimerkiksi sijoituspalvelutoimintaa voidaan harjoittaa EU- ja ETA-alueella pääliikkeen toimiluvan perusteella.

Momentin 1 kohta vastaisi nykyistä sääntelyä eli poikkeukseen kuuluisivat luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettut luottolaitokset. Säännös perustuisi direktiivin 2 artiklan 5 kohdan a alakohtaan. Luottolaitoslain mukaan luottolaitoksella on oltava toimilupa luottolaitostoimintaan. Luottolaitos voi olla talletuspankki tai luottoyhteisö.

Momentin 2 kohdassa vapautettaisiin sääntelystä niin sanotun MiFID-sääntelyn (direktiivi 2004/39/EY, uudelleen laadittu direktiivillä 2014/65/EU) määritelmän mukaiset sijoituspalveluyritykset. Säännös perustuisi direktiivin 2 artiklan 5 kohdan a alakohtaan. Kansallisessa sääntelyssä MiFID-sääntely on pantu täytäntöön sijoituspalvelulaissa ja sijoituspalveluyritys tarvitsee toimiluvan.

Momentin 3 kohdassa tarkoitettaisiin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista annetussa direktiivissä (2011/61/EU) määriteltyä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajaa. Direktiivi on pantu kansallisesti täytäntöön vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa. Säännöksessä tarkoitettu vaihtoehtorahaston hoitaja voisi olla joko toimiluvan saanut hoitaja tai rekisteröitymisvelvollinen hoitaja. Säännös perustuisi direktiivin 2 artiklan 5 kohdan a alakohtaan.

Momentin 4 kohdassa tarkoitettaisiin UCITS-direktiivin mukaista rahastoyhtiötä. Kansallisessa sääntelyssä UCITS-direktiivi on pantu täytäntöön sijoitusrahastolaissa. Säännös perustuisi direktiivin 2 artiklan 5 kohdan a alakohtaan.

Momentin 5 kohdassa tarkoitettaisiin Solvenssi II -direktiivissä tarkoitettua vakuutusyritystä. Solvenssi II -direktiivin määritelmän mukaan vakuutusyrityksellä tarkoitetaan henki- tai vahinkovakuutustoimintaa harjoittavaa ensivakuutusyritystä, joka on saanut toimiluvan 14 artiklan mukaisesti. Jälleenvakuutusyrityksiä koskee vastaava määritelmä. Säännöksessä

täsmennettäisiin tämän vuoksi, että poikkeus soveltuu vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuihin toimiluvan saaneisiin vakuutusyhtiöihin ja jälleenvakuutusyhtiöihin. Direktiivin rahoitusalan yrityksiä koskevassa listauksessa ei vakuutusyritysten osalta ole rajattu pois Solvenssi II -direktiivin mukaisia pieniä vakuutusyrityksiä. Kansallisesti vakuutustoimintaa voivat harjoittaa myös vakuutusyhdistykset. Momentin 6 kohdassa säädettäisiin, että myös vakuutusyhdistykset kuuluisivat rahoitusalan poikkeuksen piiriin, sillä vakuutusyhdistykset kuuluvat Solvenssi II -direktiivin soveltamisalaan, vaikka ne on kansallisesti suljettu pois pienen kokonsa vuoksi direktiivin säännösten soveltamisalasta. Momentin 5 ja 6 kohdan sääntely vastaisi nykytilaa ja perustuisi direktiivin 2 artiklan 5 kohdan b alakohtaan.

Momentin 7 ja 8 kohdassa säädettäisiin ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavista laitoksista direktiivin 2 artiklan 5 kohdan d alakohdan perusteella. Kansallisesti tällaisia voivat olla vakuutus-kassalaissa tarkoitetut eläkekassat ja eläkesäätiölaissa tarkoitetut eläkesäätiöt. Suomessa eläkesäätiö voi olla A-eläkesäätiö, B-eläkesäätiö tai AB-eläkesäätiö. A-eläkesäätiö harjoittaa vain vapaaehtoista lisäeläketointaa, B-eläkesäätiö vain lakisääteistä työeläketointaa ja AB-eläkesäätiössä on eri osastot A-lisäeläketointinnalle ja B-työeläketointinnalle ja näiden osastojen varat on pidettävä toisistaan erillään. Direktiivissä mainittua ammatillisista lisäeläkelaitoksista annettua direktiiviä (2003/41/EY) sovelletaan Suomessa A-eläkesäätiöihin ja AB-eläkesäätiöiden A-osastoon. Vastaava tilanne on myös eläkekassoilla. B-osaston toiminta on kuitenkin tyypillisesti direktiivin rahoitusalan yrityksiä koskevan 2 artiklan 5 kohdan e alakohdassa tarkoitettua toimintaa, jolloin AB-eläkesäätiöt ja -kassat kuuluisivat myös momentissa tarkoitettun rahoitusalan poikkeuksen piiriin.

Direktiivin rahoitusalan yrityksiä koskevan listauksen d alakohdan mukaan rahoitusalan yrityksenä ei kuitenkaan pidetä ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavaa laitosta, jos jäsenvaltio on päättänyt olla soveltamatta ammatillisista lisäeläkelaitoksista annettua direktiiviä osittain tai kokonaan kyseiseen laitokseen. Kyse on edellä mainitun direktiivin sallimasta poikkeuksesta jättää pienet lisäeläketointaa harjoittavat laitokset osittain tai kokonaan kansallisesti direktiivistä seuraavan sääntelyn ulkopuolelle. Tähän nähden momentin 7 ja 8 kohdassa olisi tarkennettava, että eläkelaitosten olisi kuuluttava direktiivin 2003/41/EY soveltamisalaan. Direktiivi 2003/41/EY kumoutuu 13 päivänä tammikuuta 2019 uudella ammatillisiin lisäeläkelaitoksiin sovellettavalla direktiivillä 2341/2016/EU, jonka poikkeussäännös on saman sisältöinen kuin aiemman direktiivin poikkeus.

Momentin 7 ja 8 kohdassa säädettäisiin direktiivin mukaisesti lisäksi myös vakuutuskassalaissa ja eläkesäätiölaissa tarkoitettujen omaisuudenhoitajien kuulumisesta poikkeuksen piiriin.

Momentin 9 kohdassa säädettäisiin direktiivin 2 artiklan 5 kohdan e alakohdan mukaisesti lakisääteisiä työeläkkeitä toimeenpanevien eläkelaitosten kuulumisesta rahoitusalan poikkeuksen piiriin. Tällaisia olisivat kansallisesti esimerkiksi työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja eläkekassat, joista käytettäisiin säännöksessä yleisnimitystä työeläkelakien mukainen työeläkelaitos. Kyseessä olevan direktiivin säännöksen mukaan poikkeus kattaa myös oikeushenkilöt, jotka on perustettu tällaisten järjestelmien sijoituksia varten. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi Valtion eläkerahastoa tai eläkelaitoksen kokonaan omistamaa tytäryhtiötä. Viimeksi mainittuja ovat esimerkiksi eläkeyhtiöiden omistamat kiinteistöyhtiöt ja sijoitukset yhtiöihin ja erilaisiin muihin oikeushenkilöihin. Säännöksellä ei tarkoitettaisi sellaisia yhtiöitä, joista eläkelaitos omistaa vain osuuden.

Momentin 10 kohdassa säädettäisiin direktiivin 2 artiklan 5 kohdan f alakohdan mukaisesti vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettujen vaihtoehtorahastojen kuulumisesta rahoitusalan yrityksen määritelmään. Vaihtoehtorahasto voisi oikeudelliselta

muodoltaan olla esimerkiksi osakeyhtiö tai kommandiittiyhtiö. Säännöksessä edellytettäisiin direktiivin mukaisesti, että vaihtoehtorahastoa hoitaa vaihtoehtorahaston hoitaja, jolla olisi siten oltava joko toimilupa tai sen tulisi olla rekisteröitynyt.

Momentin 11 kohdassa säädettäisiin direktiivin 2 artiklan 5 kohdan g alakohdan mukaisesti siitä, että rahoitusalan yrityksenä pidettäisiin myös sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastoa. Sijoitusrahasto on tuloverolain 20 §:n mukaan verovapaa yhteisö, joten säännöksellä ei olisi käytännön merkitystä sijoitusrahastoille. Kyse on direktiivin sanamuodon mukaisesta kansallisesta täytäntöönpanosta.

Momentin 12 ja 13 kohdassa säädettäisiin direktiivin 2 artiklan 5 kohdan h ja i alakohdista. Kansallisesti edellä mainituissa kohdissa viitatu EU-säädökset on pantu täytäntöön arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa. Sekä keskusvastapuolena että arvopaperikeskuksena toimiminen edellyttää toimilupaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin hankkeista, joita pidetään 1 momentissa tarkoitettuina julkisina infrastruktuurihankkeina. Tällaisia hankkeita olisivat sellaiset asuntotuotannon hankkeet, joihin on saatu momentissa mainituissa laeissa tarkoitettua julkista tukea.

Pykälän 5 momentti vastaisi pääosin sisällöltään 18 a §:n aiempaa 3 momenttia. Säännökseen lisättäisiin direktiiviin perustuva vaatimus siitä, että erillisyhtiön taseen ja konsernitilinpäätöksen taseen suhdelukujen tulee perustua samanlaiseen varojen ja velkojen arvostamisen menetelmään. Lisäyksellä ei muutoin muutettaisi nykyisen tasevapautusta koskevan säännöksen soveltamisedellytyksiä. Nykyiseen tapaan vertailu tapahtuisi lähtökohtaisesti perustuen vahvistettuihin tilinpäätöksiin.

Ehdotetun lisäyksen mukaan tasevapautuksen soveltaminen tilanteessa, jossa säännöksessä tarkoitettut vertailtavat taseet on laadittu käyttäen eri menetelmiä, edellyttäisi, että taseita vertaillaan kuin ne olisivat olleet, jos ne olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä. Vertailua ei voisi suoraan tehdä esimerkiksi erillisyhtiön kansallisen kirjanpitolainsäädännön mukaisesti laaditun taseen ja konsernitilinpäätöksen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti laaditun taseen välillä. Ehdotuksen mukaan säännöksen soveltaminen edellyttäisi, että vahvistettu konsernitase esitetään muunnettuna sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase. Säännöstöllä tarkoitetaan kirjanpitoa tai tilinpäätöstä koskevaa standardia tai säännöstöä. Jos verovelvollisen tase olisi laadittu esimerkiksi kirjanpitolain mukaan ja konsernitase kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan, ehdotettu säännös tarkoittaisi, että konsernitaseen luvut olisi muunnettava sellaiseksi kuin ne olisivat, jos konsernitase olisi laadittu kirjanpitolain mukaan.

1.2 Laki maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta

Pykälään lisättäisiin 4 momentti, jossa säädettäisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden korkojen vähentämisestä maatalouden tulosta laskettaessa. Korkomenot vähennettäisiin samalla tavalla kuin korkomenot vähennetään elinkeinotoiminnan tulosta laskettaessa. Jos verovelvollisella on useampi kuin yksi tulolähde, vähennettävän korkomenon määrä laskettaisiin verovelvolliskohtaisesti kaikkiin tulolähteisiin kuuluvien korkomenojen ja -tulojen perusteella.

1.3 Laki tuloverolain muuttamisesta

Pykälään lisättäisiin 9 momentti, jossa säädettäisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden korkojen vähentämisestä tuloverolain nojalla verotettavaa tuloa

HE 150/2018 vp

laskettaessa. Korkomenot vähennettäisiin samalla tavalla kuin korkomenot vähennetään elinkeinotoiminnan tulosta laskettaessa. Jos verovelvollisella on useampi kuin yksi tulolähde, vähennettävän korkomenon määrä laskettaisiin verovelvolliskohtaisesti kaikkiin tulolähteisiin kuuluvien korkomenojen ja -tulojen perusteella.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 2019 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2019 toimitettavassa verotuksessa. Verontilityslain muutosta sovellettaisiin verovuodesta 2019 tehtävissä verojen tilityksissä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §, sellaisena kuin se on laeissa 983/2012 ja 1238/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

II OSA

Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

2 luku

Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus

18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla, jollei 18 b §:ssä toisin säädetä.

Korkomenolla ja korkotulolla tarkoitetaan tässä pykälässä korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia, jotka ovat korvausta vieraasta pääomasta sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia.

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (*nettokorkomenot*) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 25 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitetusta elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennettävät poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus. Muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot vähennetään ensin.

Edellä 3 momentissa säädetyistä poiketen nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne suoritettu muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille ja

1) niiden määrä on verovuonna suurempi kuin 3 momentissa tarkoitettu prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ja enintään 3 000 000 euroa; tai

2) verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että 1 kohdassa mainitun määrän ylittävät muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot

a) kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 ja jotka eivät perustu lainamäärän tai laina-ajan lisäykseen johtaviin, mainittuna päivämääränä tai sen jälkeen, voimaan tulleisiin lainaehtojen muutoksiin;

b) on luettu hyödykkeen hankintamenuun 14 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019;

c) on aktivoitu 23 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019; tai

d) on aktivoitu 27 c §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Jos verovelvollisella on korkotuloja tai korkomenoja toiminnasta, jonka tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) tai tuloverolain (1535/1992) nojalla, 3 momentissa

tarkoitettujen nettokorkomenojen määrä muodostuu verovelvollisen kaikkien korkotulojen ja korkomenojen perusteella. Nettokorkomenojen vähennyskelvoton osuus lasketaan tällöin tästä yhteismäärästä. Edellä 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteista määrää laskettaessa käytetään tällöin 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksen lisäksi maatilatalouden tuloverolain 1 §:ssä tarkoitettua maatalouden tulosta ja tuloverolain nojalla laskettua tuloa, jotka lasketaan kaikki yhteen. Nettokorkomenojen vähennyskelvottomasta määrästä kohdistetaan kuhunkin tulolähteeseen määrä, joka vastaa tulolähteen suhteellista osuutta nettokorkomenojen yhteismäärästä. Jos nettokorkomenojen vähennyskelvoton määrä sisältää sekä muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja että konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja, kunkin tulolähteen suhteellinen osuus lasketaan ottaen huomioon tulolähteen osuus kumpaankin ryhmään kuuluvien nettokorkomenojen yhteismäärästä. Siltä osin kuin nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia 4 momentin 2 kohdan nojalla, ne kohdistetaan siihen tulolähteeseen, johon mainituissa 2 kohdassa tarkoitettut korkomenot kuuluvat.

Osapuolet ovat tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla konserniyhteydessä toisiinsa, jos osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Muilla kuin konserniyhteydessä olevilla osapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä tässä momentissa tarkoitettu määräysvaltaa koskeva edellytys ei täyty. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

- 1) konserniyhteydessä olevalta osapuolella on saatava muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai
- 2) velan vakuutena on konserniyhteysosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat 3 ja 4 momentin mukaan vähennyskelvottomia (*vähennyskelvottomat nettokorkomenot*), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvoisten korkomenojen määrään saakka. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteisen määrän perusteella, vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voi vähentää 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua määrän perusteella. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua määrän perusteella, vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voida vähentää 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteisen määrän perusteella. Verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä ja vähennyskelvottomien muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennettävä määrä on enintään 3 000 000 euroa ellei 3 momentissa tarkoitettu verovuoden prosenttiperusteinen määrä ole tätä suurempi. Vähennyskelvottomista nettokorkomenoista vähennetään ensin muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Jos verovelvollisella on myös 5 momentin nojalla maatilatalouden tuloverolain tai tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan kohdistettuja vähennyskelvottomia nettokorkomenoja, näitä voidaan vähentää seuraavina vuosina kyseisen tulolähteen tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvoisten nettokorkomenojen määrään saakka noudattaen, mitä tässä momentissa ja 5 momentissa säädetään. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet.

Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä

HE 150/2018 vp

toiminnassa. Muilta osin vähennyskelvottomat nettokorkomenot siirtyvät samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyä vastaanottavalle yhteisölle.

18 b §

Tämän lain 18 a §:ää ei sovelleta:

- 1) yhteisöön, avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, joka on itsenäinen yritys;
- 2) rahoitusalan yritykseen;
- 3) korkomenoihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan 4 momentissa tarkoitettuja pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita edellyttäen, että hankkeen toteuttaja, vieraan pääoman menot, varat ja tulot ovat kaikki Euroopan unionissa;
- 4) jos verovelvollinen esittää 5 momentissa tarkoitettulla tavalla selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna itsenäisenä yrityksenä ei pidetä yhteisöä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä:

- 1) joka on osa liikekirjanpidollista konsernia;
- 2) jolla on verotuksellinen kiinteä toimipaikka ulkomailla;
- 3) jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus toisen yksikön äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia toisen yksikön voitoista;
- 4) jonka äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista luonnollisella henkilöllä tai toisella yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus; tai
- 5) jolla on yhteys yhteen tai useampaan toiseen yksikköön sen perusteella, että luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on sekä siitä että toisesta yksiköstä vähintään 25 prosentin osuus.

Rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan 1 momentin 3 kohdassa:

- 1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta;
- 2) sijoituspalvelulaissa tarkoitettua sijoituspalveluyritystä;
- 3) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettua vaihtoehtorahaston hoitajaa;
- 4) sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä;
- 5) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä tai jälleenvakuutusyhtiötä;
- 6) vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettua vakuutusyhdistystä;
- 7) vakuutuskassalaissa tarkoitettua eläkekassaa, joka harjoittaa lisäeläkehoimintaa ja kuuluu ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun direktiivin 2003/41/EY soveltamisalan piiriin sekä vakuutuskassalaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;
- 8) eläkesäätiölaissa tarkoitettua eläkesäätiötä, joka harjoittaa lisäeläkehoimintaa ja kuuluu 7 kohdassa mainitun direktiivin soveltamisalan piiriin sekä eläkesäätiölaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;
- 9) työeläkelakien mukaista työeläkelaitosta sekä sellaista oikeushenkilöä, jotka on perustettu tällaisten järjestelmien sijoituksia varten;
- 10) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jonka hoidosta vastaa samassa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahaston hoitaja;
- 11) sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastoa;
- 12) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua keskusvasta-puolta;
- 13) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua arvopaperikeskusta.

HE 150/2018 vp

Pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena pidetään asuntojen uudisrakentamista, perusparantamista tai hankintaa, jota varten on saatu lainaa tai korkotukea jonkin seuraavista laeista perusteella:

- 1) vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (604/2001);
- 2) aravalaki (1189/1993);
- 3) aravarajoituslain (1190/1993) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu laki;
- 4) vuokra-asuntolainojen korkotuesta annettu laki (867/1980);
- 5) asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (1205/1993);
- 6) vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annettu laki (574/2016).

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tase on laadittava Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Taseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen. Jos konsernitase on laadittu käyttäen kokonaan tai osin eri säännöstöä kuin verovelvollisen tase, vertailu voidaan tehdä vain, jos verovelvollinen esittää vahvistetun konsernitaseen muunnettuna sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1541/1992, uusi 4 momentti seuraavasti:

3 §

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

tuloverolain 58 ja 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 § 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 955/2017, sekä

lisätään 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1333/1995, 475/1998, 716/2004, 1246/2013 ja 1546/2015, uusi 9 momentti seuraavasti:

58 §

Korkomenot

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen yhteisöjen ja elinkeinoyhtymien korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

124 §

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,26.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 954/2017
seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 68,70 prosenttia ja kuntien jako-osuus 31,30 prosenttia yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a §, sellaisena kuin se on laeissa 983/2012 ja 1238/2013, sekä
lisätään lakiin uusi 18 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

II OSA

II OSA

Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

2 luku

2 luku

Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus

Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus

18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla.

18 a §

Yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut korot ovat vähennyskelpoisia tässä pykälässä säädetyllä tavalla, *jollei 18 b §:ssä toisin säädetä.*

Korkomenolla ja korkotulolla tarkoitetaan tässä pykälässä korkoa ja sitä vastaavia muita suorituksia, jotka ovat korvausta vieraasta pääomasta sekä rahoituksen hankinnan yhteydessä kertyviä suorituksia.

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (*nettokorkomenot*) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole vähennyskelpoisia siltä osin kuin:

Korkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat korkotulojen suuruiset. Korkotuloja suuremmat korkomenot (*nettokorkomenot*) ovat vähennyskelpoisia, jos ne ovat verovuonna enintään 500 000 euroa. Nettokorkomenojen ylittäessä verovuonna edellä mainitun määrän nettokorkomenot eivät ole

Voimassa oleva laki

1) ne ylittävät 25 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennettävät poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus; ja

2) 25 prosentin rajan ylittävien nettokorkomenojen määrä on enintään yhtä suuri kuin etuyhteydessä olevien velkasuhteen osapuolten väliset nettokorkomenot.

Jos verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa, 2 momentin säännöksiä korkomenojen vähennysoikeuden rajoituksesta ei sovelleta. Tase on laadittava Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Taseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen.

Mitä 2 momentissa säädetään korkovähennysoikeuden rajoittamisesta, ei sovelleta luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettuun luottolaitokseen, sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan yritykseen, vakuutuslaitokseen, sen omistusyhteisöön, rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisöön eikä eläkelaitokseen.

Velkasuhteen osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta

Ehdotus

vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 25 prosenttia tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot ja verotuksessa vähennettävät poistot sekä konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa tarkoitettu saatu konserniavustus ja josta on vähennetty annettu konserniavustus. Muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot vähennetään ensin.

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne suoritettu muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille ja

1) niiden määrä on verovuonna suurempi kuin 3 momentissa tarkoitettu prosenttiperusteinen vähennettävä määrä ja enintään 3 000 000 euroa; tai

2) verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että 1 kohdassa mainitun määrän ylittävät muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettut nettokorkomenot

a) kertyvät lainoista, jotka on otettu ennen 17 päivää kesäkuuta 2016 ja jotka eivät perustu lainamäärän tai laina-ajan lisäykseen johtaviin, mainittuna päivämääränä tai sen jälkeen, voimaan tulleisiin lainaehtojen muutoksiin;

b) on luettu hyödykkeen hankintamenoon 14 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019;

c) on aktivoitu 23 §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019; tai

d) on aktivoitu 27 c §:n nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 2019.

Jos verovelvollisella on korkotuloja tai korkomenoja toiminnasta, jonka tulos lasketaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) tai tuloverolain (1535/1992) nojalla, 3 momentissa tarkoitettujen nettokorkomenojen määrä muodostuu verovelvollisen kaikkien korkotulojen ja korkomenojen perusteella. Nettokorkomenojen vähennyskelpvoton osuus lasketaan tällöin tästä yhteismäärästä. Edellä 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteista määrää laskettaessa käytetään tällöin 3 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoiminnan tuloksen lisäksi maatilatalouden tuloverolain 1 §:ssä

HE 150/2018 vp

Voimassa oleva laki

velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Ehdotus

tarkoitettua maatalouden tulosta ja tuloverolain nojalla laskettua tuloa, jotka lasketaan kaikki yhteen. Nettokorkomenojen vähennyskelvottomasta määrästä kohdistetaan kuhunkin tulolähteeseen määrä, joka vastaa tulolähteen suhteellista osuutta nettokorkomenojen yhteismäärästä. Jos nettokorkomenojen vähennyskelvoton määrä sisältää sekä muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja että konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja, kunkin tulolähteen suhteellinen osuus lasketaan ottaen huomioon tulolähteen osuus kumpaankin ryhmään kuuluvien nettokorkomenojen yhteismäärästä. Siltä osin kuin nettokorkomenot ovat vähennyskelpoisia 4 momentin 2 kohdan nojalla, ne kohdistetaan siihen tulolähteeseen, johon mainituissa 2 kohdassa tarkoitettut korkomenot kuuluvat.

Osapuolet ovat tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla konserniyhteydessä toisiinsa, jos osapuolella on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Muilla kuin konserniyhteydessä olevilla osapuolilla tarkoitetaan velkasuhteen osapuolia, joiden välillä tässä momentissa tarkoitettu määräysvaltaa koskeva edellytys ei täyty. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

1) etuyhteydessä olevalla osapuolella on saatava muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on etuyhteysosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat 2 momentin mukaan vähennyskelvottomia (vähennyskelvottomat nettokorkomenot), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään konserniyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin:

1) konserniyhteydessä olevalla osapuolella on saatava muulta kuin konserniyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on konserniyhteysosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat 3 ja 4 momentin mukaan vähennyskelvottomia

HE 150/2018 vp

Voimassa oleva laki

vähennyskelpoisten korkomenojen määrään saakka. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskeltottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet. Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskeltoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskeltoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskeltoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskeltoton nettokorkomeno siirtyy samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

Ehdotus

(*vähennyskeltottomat nettokorkomenot*), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen määrään saakka. *Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteisen määrän perusteella, vähennyskeltottomia nettokorkomenoja ei voi vähentää 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua määrän perusteella. Jos verovuonna vähennetään nettokorkomenoja 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua määrän perusteella, vähennyskeltottomia nettokorkomenoja ei voida vähentää 3 momentissa tarkoitettua prosenttiperusteisen määrän perusteella. Verovuoden vähennettävän nettokorkomenon määrä ja vähennyskeltottomien muille kuin konserniyhteydessä oleville osapuolille suoritettujen nettokorkomenojen vähennettävä määrä on enintään 3 000 000 euroa ellei 3 momentissa tarkoitettu verovuoden prosenttiperusteinen määrä ole tätä suurempi. Vähennyskeltottomista nettokorkomenoista vähennetään ensin muille kuin konserniyhteysosapuolille suoritettuja nettokorkomenoja. Jos verovelvollisella on myös 5 momentin nojalla maatalouden tuloverolain tai tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan kohdistettuja vähennyskeltottomia nettokorkomenoja, näitä voidaan vähentää seuraavina vuosina kyseisen tulolähteen tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten nettokorkomenojen määrään saakka noudattaen, mitä tässä momentissa ja 5 momentissa säädetään. Verovelvollisen on vaadittava vähennyskeltottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet.*

Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskeltottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakaututtua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvät vähennyskeltottomat nettokorkomenot siirtyvät vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskeltoton nettokorkomeno on syntynyt

vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskeltottomat nettokorkomenot siirtyvät samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

18 b §

Tämän lain 18 a §:ää ei sovelleta:

1) yhteisöön, avoimeen yhtiöön tai kommandiittiyhtiöön, joka on itsenäinen yritys;

2) rahoitusalan yritykseen;

3) korkomeneihin, jotka kertyvät lainoista, joilla rahoitetaan 4 momentissa tarkoitettuja pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita edellyttäen, että hankkeen toteuttaja, vieraan pääoman menot, varat ja tulot ovat kaikki Euroopan unionissa;

4) jos verovelvollinen esittää 5 momentissa tarkoitetulla tavalla selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna itsenäisenä yrityksenä ei pidetä yhteisöä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä:

1) joka on osa liikekirjanpidollista konsernia;

2) jolla on verotuksellinen kiinteä toimipaikka ulkomailla;

3) jolla on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus toisen yksikön äänioikeuksista tai pääomasta tai oikeus saada vähintään 25 prosenttia toisen yksikön voitoista;

4) jonka äänioikeuksista, pääomasta tai voitoista luonnollisella henkilöllä tai toisella yksiköllä on suoraan tai välillisesti vähintään 25 prosentin osuus; tai

5) jolla on yhteys yhteen tai useampaan toiseen yksikköön sen perusteella, että luonnollisella henkilöllä tai jollain yksiköllä suoraan tai välillisesti on sekä siitä että toisesta yksiköstä vähintään 25 prosentin

osuus.

Rahoitusalan yrityksellä tarkoitetaan 1 momentin 3 kohdassa:

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua luottolaitosta;

2) sijoituspalvelulaissa tarkoitettua sijoituspalveluyritystä;

3) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa (162/2014) tarkoitettua vaihtoehtorahaston hoitajaa;

4) sijoitusrahastolaissa (48/1999) tarkoitettua rahastoyhtiötä;

5) vakuutusyhtiölaissa tarkoitettua toimiluvan saanutta vakuutusyhtiötä tai jälleenvakuutusyhtiötä;

6) vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitettua vakuutusyhdistystä;

7) vakuutuskassalaissa tarkoitettua eläkekassaa, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun direktiivin 2003/41/EY soveltamisalan piiriin sekä vakuutuskassalaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;

8) eläkesäätiölaissa tarkoitettua eläkesäätiötä, joka harjoittaa lisäeläke-toimintaa ja kuuluu 7 kohdassa mainitun direktiivin soveltamisalan piiriin sekä eläkesäätiölaissa tarkoitettua omaisuudenhoitajaa;

9) työeläkelakien mukaista työeläkelaitosta sekä sellaista oikeushenkilöä, jotka on perustettu tällaisten järjestelmien sijoituksia varten;

10) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa tarkoitettua vaihtoehtorahastoa, jonka hoidosta vastaa samassa laissa tarkoitettu vaihtoehtorahaston hoitaja;

11) sijoitusrahastolaissa tarkoitettua sijoitusrahastoa;

12) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua keskusvasta-puolta;

13) arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua arvopaperikeskusta.

Pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena pidetään asuntojen uudisrakentamista, perusparantamista tai hankintaa, jota

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varten on saatu lainaa tai korkotukea jonkin seuraavista laeista perusteella:

- 1) vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (604/2001);*
- 2) aravalaki (1189/1993);*
- 3) aravarajoituslain (1190/1993) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa mainittu laki;*
- 4) vuokra-asuntolainojen korkotuesta annettu laki (867/1980);*
- 5) asumisoikeustalolainojen korkotuesta annettu laki (1205/1993);*
- 6) vuokratulojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annettu laki (574/2016).*

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tase on laadittava Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Taseella tarkoitetaan kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta. Jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tasetta ei ole laadittu, käytetään tasetta, joka on Euroopan unionin jäsenvaltion tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukainen. Jos konsernitase on laadittu käyttäen kokonaan tai osin eri säännöstöä kuin verovelvollisen tase, vertailu voidaan tehdä vain, jos verovelvollinen esittää vahvistetun konsernitaseen muunnettuna sellaiseksi kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

maatilatalouden tuloverolain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa
1541/1992, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen yhteisön, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

tuloverolain 58 ja 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 955/2017, sekä

lisätään 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1333/1995, 475/1998, 716/2004, 1246/2013 ja 1546/2015, uusi 9 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

58 §

58 §

Korkomenot

Korkomenot

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen yhteisöjen ja elinkeinoyhtymien korkomenot vähennetään siten kuin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 18 a ja 18 b §:ssä säädetään.

124 §

124 §

Veron määräytyminen

Veron määräytyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,27.

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja 18 §:n 3 momentissa tarkoitetun tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 6,26.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

verontilityslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verontilityslain (532/1998) 12 §, sellaisena kuin se on laissa 954/2017
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtion jako-osuus on 68,65 prosenttia ja
kuntien jako-osuus 31,35 prosenttia
yhteisöverosta.

Valtion jako-osuus on 68,70 prosenttia ja
kuntien jako-osuus 31,30 prosenttia
yhteisöverosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
